

చైతన్య మాసపత్రిక

VOL : 2

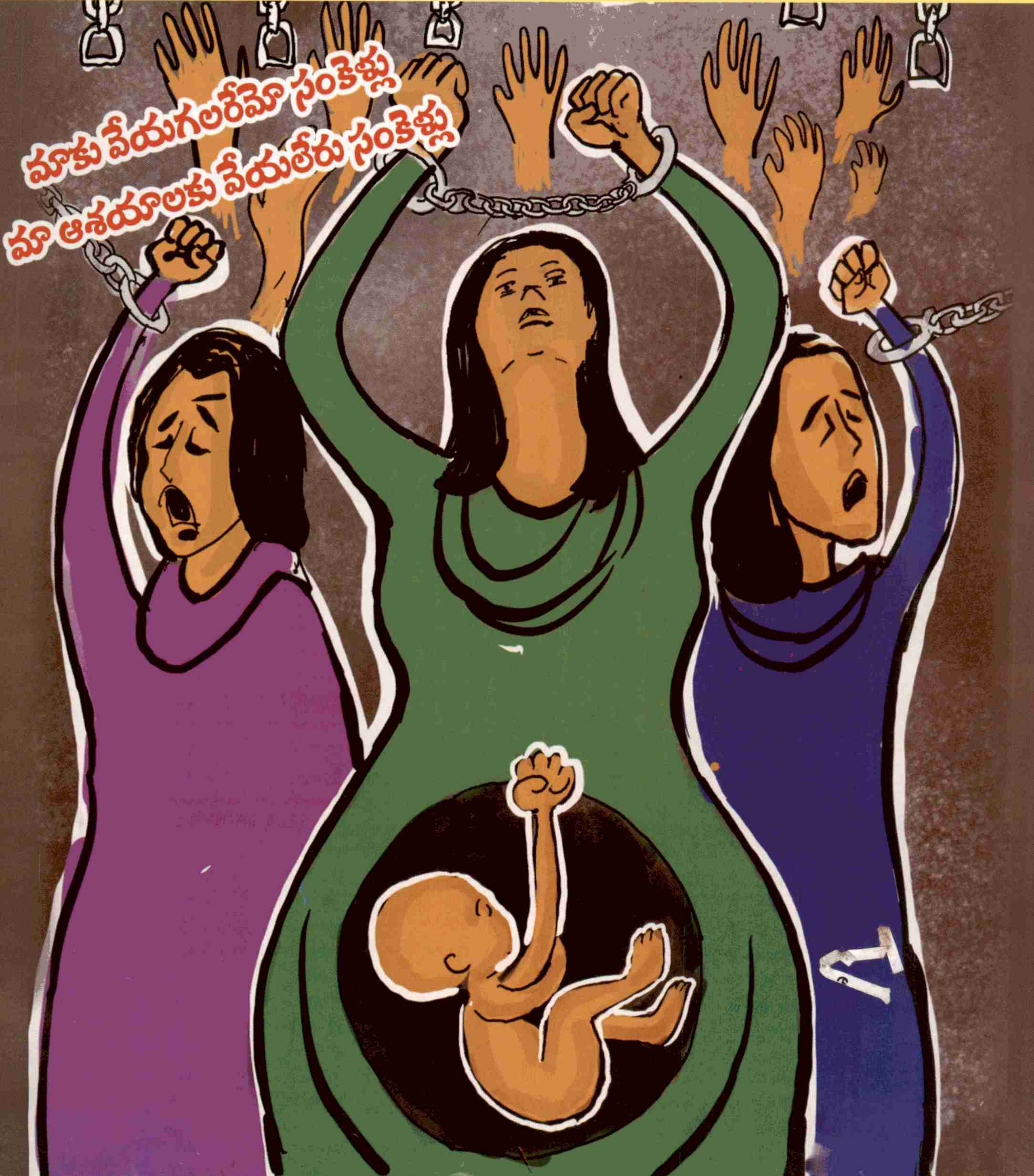
ISSUE : 5

GUNTUR,

JULY,2020

40 PAGES

RS.10/-

శ్రద్ధాంజలి

స్త్రీలను బయటకి రానివ్వని ఆ రోజుల్లోనే ఎంతో
ఉత్సహంతో సమస్యల పోరాటానికి సిద్ధపడి
ఎన్నో ఒడిదుడుకులను ఎదుర్కొని ఎందరినో
ఉద్యమ బాటలో నడిపించిన తాళ్లూరి
సావిత్రిగారికి ఇవే మా అశ్రునివాళి

నివాళి

అతితక్కువ ఫీజులతో వైద్య
సేవలందించి,
సేవాభావానికి
మారుపేరుగా నిలిచిన
ఉషమ్మ ద్వితియ వర్ధంతి
సందర్భంగా ఇవే మా
నివాళులు

నివాళి

మహిళల సమస్యల నియంత్రణకు
సంఘనిర్మాణమే మార్గంగా పనిచేసిన
సూర్యవతిగారికి
ఇవే మా నివాళులు

ఉద్యమాలపై ఉక్కుపాదం!

ఓ వైపు కరోనా మృత్యు ఘంటికలు మోగిస్తోన్న సమయంలో, మోడీ ప్రభుత్వం ప్రజాస్వామ్య హక్కులను హరించేందుకు పూనుకుంటున్నది. దేశమంతా లక్ష్మణ ఉన్నా ప్రధాని ప్రజా వ్యతిరేక చర్యలకు లాకూ లేదు, డౌనూ లేదన్నట్లుగా సాగుతున్నాయి. అదేమని ప్రశ్నించినవారిని దేశద్రోహిగా ముద్ర వేసి పోలీసులు కటకటాల వెనక్కు పంపుతున్నారు.

ప్రభుత్వం విద్యాలయాలపై మళ్లీ విజృంభిస్తున్నది. సిఎఫ్, ఎన్ఆర్సిల అమలుకు నిరసనగా దేశమంతా చెలరేగిన ఉద్యమాలను మనం చూశాం. దాంతో ప్రభుత్వం ఒకడుగు వెనక్కు వేయక తప్పలేదు. ఈ లోగా కరోనా దేశం పై దాడి మొదలెట్టడం తో ప్రభుత్వం లక్ష్మణ ప్రకటించింది. దేశ పౌరులందరూ ప్రభుత్వానికి చేయూతగా నిలిచి లక్ష్మణను అమలు చేస్తున్నారు. కానీ మోడీ ప్రభుత్వం మాత్రం తమ ప్రజా వ్యతిరేక కార్యకలాపాలకు ఇదేఅదునుగా భావించి, నిరసన గళాలను చిదిమేయాలనుకుంటుంది. ఢిల్లీ విశ్వవిద్యాలయాలలో ఇటీవల జరిగిన అరెస్టుల పర్యమే ఇందుకు ఉదాహరణ. దాదాపు 800 మందిని పోలీసులు అదుపులోకి తీసుకున్నట్లు సామాజిక కార్యకర్తలు అంటున్నారు. అయితే ఇదేమీ జరగనట్లే ప్రభుత్వం మౌనం వహిస్తోంది. కనీసం ఎంతమందిని అదుపులోకి తీసు కున్నారన్న విషయాన్ని కూడా వెల్లడించటం లేదు. పోలీసుల అదుపులో మహిళలే ఎక్కువగా ఉండడం గమనార్హం. అందులో కూడా ముస్లిములే అధికమంటున్నారు. “హింసను ప్రోత్సహించిన వారినీ, ద్వేషాన్నీ, విషాన్నీ కక్కే వారినందరినీ విడిచిపెట్టి ప్రజాస్వామ్య రక్షణకు గళం విప్పిన వారినీ, పౌర చట్ట సవరణకు నిరసన తెలిపిన వారినీ శిక్షించడం శోచనీయం” అంటున్నారు మానవ హక్కుల పరిరక్షణ కార్యకర్తలు.

గత మే 23న నటాషా నర్వాల, దేవాంగన కలితలను వారి ఇళ్ళ నుంచి పోలీసులు అదుపులోకి తీసుకున్నారు.

ఇద్దరూ జవహర్లాల్ నెహ్రూ విశ్వ విద్యాలయం విద్యార్థినులే. ఇద్దరూ పింజ్ర టోడ్ (పంజరాన్ని విరిచేయ్) సంస్థలో సభ్యులు. నటాషా ఒడిశాలోని రాయగడలో ఆదివాసీల హక్కులమీద పరిశోధన చేస్తోంది. దేవాంగన మహిళల చదువు అంశంపై పరిశోధన సాగిస్తోంది. ఇద్దరు మానవ హక్కులకు మద్దతుగా పనిచేస్తున్నారు. నిరక్షరాస్యత నిర్మూలనకూ, కుల వివక్షకు వ్యతిరేకంగా వుద్యమిస్తున్నారు. సామాజిక అంశాలలో వారి కృషిని అణగదొక్కి ఉద్దేశంతోనే వారిని అరెస్టు చేసినట్లు కనపడుతోంది. వారిని కోర్టులో హాజరు పరచగా న్యాయాధిపతి, “అదేం నేరం కాదే” అని వ్యాఖ్యానించి, కేసు కొట్టేశారు. కోర్టు ఆవరణ దాటకుండానే వారిని హత్యాయత్నం ఆరోపణలతో తిరిగి అరెస్టు చేశారు. ఇదే విధంగా జామియా మిలియా విద్యార్థి సఫోవురా జర్గర్ విషయంలో కూడా జరిగింది. గర్భవతిగా ఉన్నా ఆమెను రెండు నెలలు జైల్లో ఉంచారు. ఆమెతో పాటే మీరం హైదర్, షిఫా ఉర్ రెహమాన్, అసిఫ్ ఇక్బాల్ తన్నా లను కూడా అరెస్టు చేశారు. ఎంతోమంది విద్యార్థులను ఇలా అర్థం పర్థం లేని కేసులలో ఇరికించి అన్యాయంగా పోలీసు స్టేషన్లకు తరలిస్తున్నారు.

“ఇప్పుడు అరెస్టులుచేస్తే ప్రజలు బయటికి రాలేరు, లక్ష్మణ వలన న్యాయ సహాయం అందదు. అందుకే ప్రభుత్వం ఇటువంటి చర్యలకు పాల్పడుతోంది” భీమాకోరెగావ్, సిఎఎ కేసులలో అరెస్టయిన నిర్బంధంలో ఉన్న వారి యెడల అమానవీయ వైఖరి ప్రదర్శిస్తుందని వారిని వెంటనే విడుదల చేయాలని బృందాకారత్ కోరారు.

“ఢిల్లీ పోలీసులు సిఎఫ్ నిరసన కారులను అరెస్టు చేసే పనిలోనే మునిగి ఉన్నారు. వారిని ప్రశ్నించడం అన్న సాకుతో భయభ్రాంతులకు గురిచేస్తున్నారు. పోలీసులు లక్ష్మణను తమ అనైతిక కార్య కలాపాలకు కవచంగా వాడుకుంటున్నారనడంలో ఎటువంటి సందేహమూ లేద”ని విశ్వవిద్యాలయ

విద్యార్థి సంఘం కార్యదర్శి ఆయేషా ఘోష్ నిరసన వ్యక్తం చేశారు. ఈ నెలలో దేశమంతటి నుంచీ దాదాపు 1100 మంది మహిళా సామాజిక కార్యకర్తలను ప్రభుత్వం అరెస్టు చేయించింది. విద్యార్థి నాయకులను విడిచి పెట్టాలనీ, సీ ఏ ఏ, ఎన్ ఆర్ సీని నిరసించిన వారిని లక్ష్మణ కాలంలో అరెస్టులు చేయ కూడదని వివిధ సంఘాలు కోరినా ప్రభుత్వానికి చీమకుట్టినట్లు కూడా లేదు. పోలీసులు మాత్రం ఈ అరెస్టులన్నింటినీ సరైన ఆధారాలతోనే చేశామని ఎప్పటిలాగానే బుకాయుస్తున్నారు. “మేము గుర్తుంచుకుంటాం” నినాదమున్న ప్లకార్డు పట్టుకుని నిలుచున్నందుకుగాను ఢిల్లీలో 10మంది విద్యార్థులను అరెస్టు చేశారు. ఢిల్లీ విశ్వవిద్యాలయంలో కూడా ఇదే దుస్థితి. నిరసన వ్యక్తం చేయడానికి ప్లకార్డులు పట్టుకున్న వారిని అరెస్టు చేస్తున్నారని ఎన్ ఎఫ్ ఐ కార్యకర్తల వాదన.

తెలంగాణ, పశ్చిమ బెంగాల్ తదితర రాష్ట్రాలలోను ఇదే పరిస్థితి నెలకొంది. “రాజకీయ ఖైదీలను వెంటనే విడుదల చేయాల”ని అంబేద్కర్ విశ్వ విద్యాలయం విద్యార్థులు డిమాండ్ చేస్తున్నారు.

భారత రాజ్యాంగం ప్రజలకు సమాన హక్కులను కల్పించింది. కానీ మోడీ ప్రభుత్వం నమ్మే మనుధర్మ శాస్త్రానికి సమానత్వం అంటేనే పొసగదు. నిచ్చినమెట్ల సమాజమే వారి ఆశయం. అందుకనే మానవ హక్కులను సహించలేరు. కరోనా కాలంలో వలస కూలీల వెతలను గురించి చిన్నమెత్తు స్పందించని ప్రభుత్వం ప్రజాస్వామ్యాన్ని రక్షిస్తుందని ఎలా అనుకోగలం?

విద్యార్థులు, హక్కుల కార్యకర్తలు తమ భవిష్యత్తును, ప్రాణాలను సైతం లెక్కచేయకుండా మానవ హక్కులకోసం చేస్తున్న కృషికి మనమూ మన వంతు సహకారాన్ని అందిద్దాం. చైతన్యవంత మవుదాం. సమాజాన్ని ముందుకు నడిపించడంలో మహిళలుగా మన పాత్రను నిర్వహిద్దాం.

జీవితం చాలా కష్టమైన పరీక్ష
దానిలో చాలా మంది
విఫలం చెందటానికి కారణం. ప్రతీ ఒక్కరి
ప్రశ్నాపత్రం వేరని గ్రహించకపోవటమే

చైతన్య మాసవి

సంపుటి: 2
సంచిక: 5

ఈ సంచికలో

వలస కార్మికుల వ్య(క)ధలను వెలికి తీసిన కరోనా నేపథ్యం!	-మానవి టీమ్	5
దూరమూ .. దగ్గర - యుద్ధమూ.. శాంతి	-వాట్సాప్ సౌజన్యంతో.....	8
ఎట్టకేలకూ చెన్నపట్నం చేరిన పంతులు!	-వేములపల్లి సత్యవతి	9
కరోనా - ట్రాన్స్ జెండర్ కమ్యూనిటీ	- రచన ముద్రబోయిన.....	10
సుజాత	- వాడ్రేవు చిన్న వీరభద్రుడు(ఐఎఎస్)..	12
“మేము శ్వాసించలేక పోతున్నాం”	-బి. హరితాదేవి	18
మెనోపాజ్	- డాక్టర్ బి. మధుసూదనరావు.....	20
మధ్యయుగాలకు మంచితనం అంటుకట్టుడు	- ఆగస్ట్ బెబెల్	22
సావిత్రి - ఉద్యమ ఉద్యతి	-పరుచూరి జమున.....	23
మానికొండ సూర్యవతి	-ఎస్. పుణ్యవతి	25
కరోనా కల్లోలం	- డాక్టర్ కనుపర్తి విజయబక్షి	26
ఏడు తరాల చరిత్ర -ఉమా నూతక్కి	.....	28
జీవిత భాగస్వామి కంటే దేశమే ముఖ్యం	- డా॥ రేష్మాషిందే	30
ఆమె గెలిచింది	- కె. శారద	32
అత్తా కోడళ్ల కథ - ‘ముఖర్జీ గారి భార్య’	- బాలాజీ (కోర్కతా)	34

అడ్వైజరీ బోర్డు

వేములపల్లి సత్యవతి
డాక్టర్ బి. విజయభారతి
డాక్టర్ శివారాణి
కె. విజయ బిక్ష్
ఎం. ప్రగతి

సమాకాశీనం

స్పందన

ధారావాహిక

విశ్లేషణ

కథ

వ్యాసం

ఆరోగ్యమన్ను

ధారావాహిక

నివాళి

స్మృత్యంజలి

అమ్మమ్మ లేఖలు

పుస్తకసమీక్ష

ఆదర్శం

జీవనయానం

చిత్రసమీక్ష

విద్యా ఆంధ్రప్రదేశ్ మహిళాసంఘం

చిరునామా :

విద్యా రాష్ట్ర కార్యాలయం,
పి.ఎల్.రావు భవన్, 2/7 బ్రాడీపేట,
గుంటూరు, గుంటూరు జిల్లా - 522002,
ఆంధ్రప్రదేశ్, ఫోన్ : 9490098620

chaitanyamanavi@gmail.com

fb : aidwaap

Blog : aidwaap@blogspot.com

సంపాదకులు

డి.రమాదేవి

సంపాదక వర్గం

కె. స్వరూపరాణి

బి. ప్రభావతి

బి.హరిత

మేనేజర్ : కె. శారద

ప్రజాశక్తి ప్రింటర్స్ & పబ్లిషర్స్

ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

పోస్టల్ చందా

సంవత్సరానికి రూ : 150/-

విడి ప్రతి వెల రూ : 10/-

వ్యాసాలు, లేఖలు పంపించవచ్చిన చిరునామా :

డోర్ నెం. 31-5-6, మారుతీనగర్,

ప్రకాశరావు వీధి, చుట్టు గుంట సెంటర్,

విజయవాడ - 4

పత్రికలో విభిన్న అంశాలపై వస్తున్న వ్యాసాలు రచయితల అభిప్రాయాలు మాత్రమే. అందులో పేర్కొన్న అన్ని అంశాలతో మానవి సంపాదక వర్గం ఏకీభవిస్తుందని భావించవలదు.
- ఎడిటర్

PRINTED AND PUBLISHED BY D. RAMA DEVI, AIDWA ANDHRA PRADESH MAHILA SANGHAM, PRINTED AT PRAJASAKTI PRINTERS & PUBLISHERS PVT. LTD. 14-12-19, PRAKASH NAGAR, KRISHNA NAGAR (P), TADEPALLI (M), GUNTUR DIST. PUBLISHED AT AIDWA ANDHRA PRADESH MAHILA SANGHAM AIDWA STATE OFFICE P.L.RAO BHAVAN, 2/7 BRODIPET, GUNTUR-522002, ANDHRA PRADESH STATE. EDITOR: D. RAMA DEVI. R.NO. APBIL/2019/78298

వలస కార్మికుల వ్య(క)థలను వెలికి తీసిన కరోనా నేపథ్యం!

ప్రపంచీకరణ విసిరిన సవాళ్లతో శ్రామిక, ఉద్యోగ రంగాలు భీకర కుదుపులకు గురయ్యాయి. కాంట్రాక్టు పద్ధతి పేర వేతనాల కోత, ధరల పెరుగుదలతో నిజవేతనాలు పడిపోవడం, మొత్తం ఉపాధి చితికి పోవడం, నిరుద్యోగం తారాజువ్వలా దూసుకు పోవడం ఈ కాలపు గుండె కోతలయ్యాయి. మన దేశంలో బీజేపీ ముదనస్థపు పాలన దీన్ని మరింత ఊబిలోకి లాగింది. 2011-12 నుంచి 2017-18 మధ్య కాలంలో గ్రామీణ ప్రాంతంలో నాలుగు కోట్లా మూడు లక్షల మంది పట్టణ ప్రాంతంలో 4 లక్షల మంది ఉద్యోగాలూ, పనులూ కోల్పోయారు. ఆజీజ్ ప్రెస్మీ రీసెర్చ్-2019 నివేదిక ప్రకారం 2016-18 మధ్య 50 లక్షల మంది ఉపాధి కోల్పోయారు. కరోనా వైరస్ ప్రబలి, లాక్డౌన్ మొదలయ్యాక 13.6 కోట్ల ఉద్యోగాలు తక్షణ ప్రమాదాన్ని ఎదుర్కుంటున్నాయని పిరియాడిక్ లేబరు ఫోర్స్ సర్వీసు, ఎన్ ఎస్ ఎస్ డేటాలు విశ్లేషించాయి. భారత విద్యాధికుల్లో ప్రతి నలుగురిలో ఒకరు ఖాళీగా ఉన్నారని సెంటర్ ఫర్ మోనటరింగ్ ఇండియన్ ఎకానమీ తాజా నివేదిక తెలిపింది.

2018లో సగటున రోజుకు 38

మంది నిరుద్యోగులూ, 36 మంది స్వయం ఉపాధి ఏర్పాటు చేసుకున్నవారూ బలవన్మరణాలకు పాల్పడ్డారని జాతీయ నేర గణాంకాలు పట్టి చూపాయి. రానున్నది ఆకలి ప్రపంచమేనని ఐక్య రాజ్య సమితికి చెందిన ప్రపంచ ఆహార కార్యక్రమం (డబ్ల్యూ ఈ పీ) భయంకరమైన వాస్తవాన్ని వెల్లడించింది.

మహిళల పరిస్థితులు కూడా ఘోరంగా తయారయ్యాయి. అదే సమయంలో గ్రామీణ ప్రాంతంలో 68 శాతం మంది మహిళలు ఉపాధి కోల్పోయారు. 2004-05లో బయటి పనులకు ప్రోత్సాహం లేక 46 శాతం మంది మహిళలు ఇంటికే పరిమితమయ్యారు. 2018కి ఇది 60 శాతానికి ఎగబాకింది. అంటే ఈ కాలంలో 14 శాతం మంది ఉపాధిని కోల్పోయారు. ఎన్ డీఏ నేతృత్వంలోని మోడీ పాలన ఉద్యోగులనూ, కార్మికులను పెనం మీద వేయించింది. ఇప్పుడొచ్చిన కరోనా కష్టాల్లోనూ మోడీ ప్రభుత్వం చేయి అందించకపోగా గంభీర నినాదాలతో కాలం వెళ్లబుచ్చుతోంది. చమురు ధరల పెంపుతో పెనం మీద నుంచి పొయ్యిలోకి తోసింది.

కరోనా కష్టంలో మహిళల సమస్యలను మొత్తం సమాజంలో భాగంగా అర్థం

చేసుకోవాలి. కరోనా ప్రపంచ వ్యాపితమయ్యాక మూడు కొత్త అంశాలను చర్చకు తెచ్చింది. ఆరోగ్య రంగం ప్రభుత్వ పరిధిలో ఉండాలా? ప్రైవేటుపరం కావాలా? అన్నది మొదటి అంశం. ఎక్కడైతే వైద్యం ప్రభుత్వ రంగంలో వుందో అక్కడ సామాన్యుడికి సైతం మంచి వైద్యం అందింది.

ప్రభుత్వ ఆధిపత్యం వున్నచోటే పౌష్టికాహారం అందించి వ్యాధి నిరోధక స్థాయిని కాపాడారు అన్నది రెండో అంశం. సోషలిస్టు దేశాల్లోనే కష్టజీవులూ కార్మికులూ ఉద్యోగులూ సురక్షితంగా ఉన్నారు. కరోనా పుట్టిన, అత్యధిక జనాభా ఉన్న చైనాలో 2020 జూన్ చివర నాటికి ఐదువేల లోపు మరణాలూ, లక్షలోపు కేసులూ ఉన్నాయంటే ప్రజా రక్షణలో కమ్యూనిస్టు పాలన విశిష్టతను అర్థం చేసుకోవచ్చు. ఒక్క మరణమూ లేకుండా కరోనాను తరిమేసిన వియత్నాం విశిష్టతనూ చెప్పుకోవచ్చు. చిన్న దేశమైన క్యూబా కూడా కరోనాపై విజేతగా నిలిచిందేగాక 36కి పైగా దేశాలకు వైద్య సాయమందించి ప్రపంచ ప్రజల జీవేలు అందుకొంటోంది. మన దేశంలో కేరళలో కూడా ఈ స్ఫూర్తి వెల్లివిరిసింది. విద్య, వైద్యం, పని, ఆహారాన్ని ఆయా దేశ పాలకులు ప్రజల హక్కుగా గురించడం వల్లే ఈ విజయాలు సాధించారు. ఇతర ప్రపంచంతో పోలిస్తే ఈ మేరకు ఇక్కడి మహిళలు మెరుగైన జీవనం సాగిస్తున్నారు.

ఈ నాలుగు అంశాలూ హక్కుగా లేని పెట్టబడిదారీ దేశాలలో ప్రజల పరిస్థితి భిన్నంగా ఉంది. అవి అభివృద్ధి చెందినవైనా, చెందుతున్నవైనా పాలకుల నిరాదరణ కారణంగా ఒక్కొక్కచోట ఒక్కొక్క రకమైన కష్టాల్లో వేగిపోతున్నారు.

ఈ ప్రపంచానికే పెద్దన్నగా చెప్పుకునే అమెరికాలో మరణాలు లక్ష దాటి రెండు లక్షల వైపుగా దూసుకుపోతున్నా ఆ దేశాధినేత బ్రంపుకు పట్టడంలేదు. బ్రిటన్, బ్రెజిల్, ఇటలీ, స్పెయిన్, ఫ్రాన్సు వగైరా దేశాలన్నింటా ఇదే పరిస్థితి. మన పాలకులు ఎంత డబ్బా వాయింతుకున్నా మార్చిలో ఐదు వేల లోపు వున్న కేసులు ఇప్పుడు ఐదు లక్షలు దాటి పరుగు తీస్తున్నాయి. కరోనా కట్టడిలో వైఫల్యాల వల్ల ఒక వైపు ప్రాణాలు పోతుంటే మరోవైపు వేలా లక్షల సంఖ్యలో ఉద్యోగాలు ఊడుతున్నాయి. సామాన్య కుటుంబాల్లో దినం గడవడం ఓ గండంగా మారింది. పెట్టబడిదారీ దేశాల్లో వైద్యం అత్యధిక భాగం ప్రయివేటు రంగంలో ఉంది. ఆరోగ్య పథకాలపై పెత్తనం కూడా ప్రయివేటు చేతుల్లోనే ఉంది. ప్రయివేటు వైద్యంకానీ, ఆరోగ్య పథకాలుగానీ కష్టకాలంలో ప్రజల వైపు చూడవనీ, అవెప్పడూ లాభాల వేటలోనే ఉంటాయనీ మరోసారి రుజువైంది.

ఈ దేశాల్లో మహిళల సమస్యలు భిన్నంగా ఉన్నాయి. గర్భవతులకు ప్రత్యేక పరీక్షలు లేవు. అదనపు పౌష్టికాహారం లేదు. పుట్టిన పిల్లలకు ప్రత్యేక సంరక్షణ లేదు. ప్రాణం మీదకొచ్చాకే పరీక్షలైనా, వైద్య సహాయమైనా అందిస్తున్నారు. మన కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రకటించిన రు. 20 లక్షల కోట్లలో ఒక్కొక్క మహిళకు సగటున రు. 20 కూడా దక్కలేదనేది మహిళా సంఘాల విమర్శ. మొత్తంగా 30 కోట్ల మంది పేదలు జన్ ధన్ ఖాతాల పరిధిలో ఉండగా, ఒక్కొక్క ఖాతాకు మూడు నెలల పాటు రు. 500 చొప్పున వేస్తామన్నారు. ఎవరికెంత జమైందీ తరువాత సమాచారమే లేదు. అయినా నెలకు ఐదు వందల రూపాయలతో ఏమి కొని ఏమి తింటారని పాలకులు ఆలోచిస్తున్నారో

అర్థం కావడం లేదు. మూడు నెలల పాటు ఒక్కొక్కటి చొప్పున ఉచితంగా గ్యాస్ సిలెండరు అందిస్తామన్నారు. ఈ పథకం ఏ గడపా తొక్కిన దాఖలాలు లేవు. ఆర్థిక సాయంపై ప్రధాని మోడీ ప్రసంగాలు చెవులకు చిల్లులు పెట్టయో తప్ప పేదల ఇళ్ళకు పడిన ఏ చిల్లినీ పూడ్చలేక పోయాయి.

ప్రభుత్వం పట్టించుకున్నదీ, పెట్టిందీ లేకపోయినా మధ్యం దుకాణాలకు ముందే లాక్డౌన్ ఎత్తేశారు. మధ్యం వ్యసనపరులు దుకాణాల ముందు వెల్లువెత్తారు. మహిళలు దాచుకున్న పదీ పరకా మందుబాబుల చేతుల్లోబడి మధ్యం దుకాణాల పాలయ్యాయి. డబ్బుల కోసం ఇళ్ళలో మహిళలను వేధించడం, కొట్టడం, అప్పులు తీసుకు రమ్మంటూ తన్నడం వంటి చిత్ర హింసలు మళ్ళీ యధారీతిన మొదలయ్యాయి. మన రాష్ట్ర పాలకులు మధ్య నియంత్రణ కోసమే ధరలు పెంచి నిరూత్సాహ పరుస్తున్నామంటూ గతంకన్నా ఎక్కువ ఆదాయాన్ని ప్రజల నుంచి పిందారు. ఈ చక్రబంధంలో చిక్కిన మహిళలు గత్యంతరం లేక అప్పుల కోసం మైక్రో ఫైనాన్సు సంస్థలనూ, వడ్డీ వ్యపారులనూ ఆశ్రయించారు. తీసుకున్నప్పుడు బాగున్నా నెలనెలా వడ్డీల చెల్లింపులకూ, కిస్తీలు కట్టడానికీ తీవ్రమైన వేధింపులకూ, కొన్నిసార్లు లైంగిక వేధింపులకూ గురయ్యారు - అవుతున్నారు. ఈ స్థితిలో నలిగిపోతున్న మహిళలు పిల్లల కడుపు నింపలేక, ఆహారం తగ్గితే కరోనా ఎక్కడ దాడి చేస్తోందోనన్న భయంతోనూ చస్తూ బతుకుతున్నారు.

ఇక్కడ, ఇంకా చెప్పాలంటే పెట్టబడిదారీ దేశాలన్నింటిలోనూ కష్ట నష్టాల రూపాలు వేరైనా పనిహక్కు, విద్య, వైద్యం, ఆహార భద్రతా లేని దేశాలన్నింటా ఇదే తరహా విషమ పరిస్థితులను ఎదుర్కొంటున్నారు.

కరోనా చర్చకు తెచ్చిన మూడో అంశం వలస కూలీలు. వీరు దేశమంతటా విస్తరించి వున్నా, ఎందరున్నారూ, వారి జీవన పరిస్థితులు ఏమిటి? వీరికి అప్పులిచ్చి తీసుకెళ్లిన కాంట్రాక్టర్లు ఎంత కూలికి పని చేయించుకుంటున్నారు? తదితర అంశాలను పాలకులు అస్సలు పట్టించుకున్న దాఖలాలు లేవు. సంపన్నుల సంపదల పెంపులో వీరో చౌక యంత్రాలయ్యారు తప్ప మనుషులుగా మిగిలనీయలేదని కరోనా కరాఖండిగా తేల్చి చెప్పింది. వీరి బాగోగుల గురించి పట్టించుకోని పాలకులు ఉన్నచోటే వీరిని బందీలుగా ఉంచడానికి లాక్డౌన్ను ఉపయోగించుకున్నారు. అయితే వలస కార్మికులు పాలకులు కల్పించిన అడ్డం కులను ధిక్కరించి కాలియాత్ర చేపట్టడం తోనూ, మీడియా కోడై కూయడంతోనూ, ప్రతిపక్షాలు గళం విప్పడంతోనూ ప్రభుత్వం కదిలి ప్రయాణ సన్నాహాలు చేసింది. అదీ హడావుడి ఎక్కువ, ఆదుకున్నది తక్కువ అన్నట్టు సాగిందే.

వలస కార్మికుల లెక్కలను తేల్చడంలోనూ ఇదే గందరగోళం కనిపించింది. ఎనిమిది కోట్ల మంది అని ఆర్థిక మంత్రి నిర్మలా సీతారామన్ అంటే పది కోట్ల మంది ఉన్నట్లు లోక్ సభలో ప్రకటించారు. కాదు 14 కోట్లని గణాంకశాఖ అంచనాల్లో తేల్చారు. వీరిలో మహిళలు గణనీయమైన సంఖ్యలో ఉన్నారు. ఊరుగాని ఊరిలో అత్యధికులు

పాత బట్టలతో గుడారాలేసుకుని పురుగుపట్రా సంచిరించే ప్రాంతాల్లో బతకారు. పిల్లలను రక్షించుకోవడానికి వలస మహిళలు పడిన పాట్లు అన్నీ ఇన్నీ కావు. వీరిలో ఎందరికి ఆధార్ కార్డులు లేవో, ఓటర్ల జాబితాలో ఎందరు లేరో, రేషన్ కార్డులకు నొచనోళ్ళెందరో, జన్ ధన్ ఖాతాల్లో ఎందరు సభ్యులో చెప్పే స్థితిలో పాలకులేరు. మొత్తం మీద కరోనా వలస కూలీల బతుకులను సభ్య సమాజం ముందు చర్చనీయాంశం చేసింది. ఇకనైనా వీరి నమోదు పద్ధతిని రూపొందించాలి. హక్కులను గుర్తించాలి. పని ప్రాంతంలో నివాసం, కూలిరేట్లపై చట్టాలూ చేసి రక్షణ కల్పించాలి.

రూరల్ టెండ్ కు చెందిన ఇద్దరు ఆదివాసి మహిళలను కర్ణాటకలో వారితో పనిచేయించుకునే కర్మాగార యజమాని బంధించాడు. పసిబిడ్డలు ఉన్న ఆ తల్లులు రోజుకు 15 గంటలు పని చేసేవారు. వారానికి 200 రూపాయలు చేతిలో పెట్టేవారు. గత జనవరిలో ఈ మహిళలు పని నుంచి

పారిపోయారు. యజమాని వారిని బానిసలను వెతికినట్లు వెతికి తీసుకొచ్చి కర్మాగారంలో బంధించాడు. సెల్ ఫోన్లను లాక్కున్నాడు. తిట్టాడు, కొట్టాడు. ఒక మహిళపై అత్యాచారం కూడా చేశాడు. ఈ క్రమంలో ఈ మహిళలు మరలా తప్పించుకుని దగ్గర్లో ఉన్న అటవీ ప్రాంతంలో తలదాచు కున్నారు. చుట్టుపక్కల ఉన్న జనావాసాల్లో అడుక్కుని రెండు నెలలు జీవనం గడిపారు. సమీప గ్రామస్తులు వారిని మరో కాంట్రాక్టరు దగ్గర చేర్చారు. అక్కడ మరిన్ని పాట్లు. మే ఐదో తేదీన స్వస్థలాలకు పంపించాలని బెంగళూరు పోలీస్ స్టేషన్ ముందు జరిగిన ఆందోళనలో వారి భాష తెలిసిన కార్మికుడు ముర్ము సహాయంతో వారు రూరల్ టెండ్ చేరగలిగారు. ముర్ము

సహాయంతో పోలీస్ స్టేషన్లో ఫిర్యాదు చేశారు. అయితే వెలికి రాని దుర్మార్గాలు ఎన్నో!

కన్న బిడ్డలను రక్తపు చారికలు ఆరకుండానే పొత్తిళ్ళలో పెట్టుకొని సుధీర్ఘ యాత్రలో నడిచిన కన్నతల్లులెందరో!

ఆర్థిక మంత్రి ప్యాకేజీలో పొదుపు సంఘాల మహిళలకు 20 లక్షల రూపాయల సాయాన్ని ప్రకటించారు. కానీ వడ్డీ లేని సాయం గురించి ఊసే లేదు. ప్రభుత్వం నయాపైసా కేటాయించకుండా బ్యాంకులు ఇచ్చే రుణాన్ని తమ సహాయంగా ఆర్భాటంగా ప్రకటించింది. ఈ కరోనా నేపథ్యంలో

పొదుపు సంఘాల రుణాల రద్దు గురించి ప్రకటిస్తే వారికి కొంతయినా ఊరట లభించేది. కనీసం వడ్డీ మాఫీ కూడా ప్రకటించలేదు.

భవన నిర్మాణ కూలీలుగా, వ్యవసాయ కూలీలుగా, ఇంటి పని వారిగా, దుకాణాలలో, ఫైవేటు పాఠశాలల్లో, ఆస్పత్రులలో ఉద్యోగినులుగా ఉన్న మహిళల సంఖ్య లెక్కకు రానంత భారీగా ఉంది. కానీ వారికి లెక్క గుర్తింపు, కనీస రక్షణ చర్యలు లేవు. పని చేస్తున్న మహిళల్లో 96 శాతం అసంఘటిత కార్మికులే. కరోనా కారణంగా ఎంత సంఖ్యలో మహిళలు బాధితులు అయ్యారో?

ప్రభుత్వ గోదాముల్లో నిండుగా ధాన్యం ఉంది. రేషన్ కార్డు లేని వారికి

రేషన్ లేదు. ఇచ్చే బియ్యం కూడా ముద్ద అవుతూ, తినడమే కష్టమైపోతుంది. పంపిణీ చేస్తున్న సెనగలు, కందిపప్పు నాణ్యత లేనివి. ఇక నిత్యావసర సరుకుల ఊసేలేదు. రైతులు ఒకవైపు అమ్ముకోలేని స్థితి. మరోవైపు వినియోగదారులకు అందని పరిస్థితి.

ఈ కాలంలో గృహహింస పెరిగింది. ఇంటి పని భారం పెరిగింది. స్థానికంగా బాధితులకు సహాయం అందించే విధంగా చర్యలు తీసుకుంటేనే వారికి ఊరట. ఒక అనాధాశ్రమంలో ఏడుగురు బాలికలు గర్భవతులయ్యారు. వారు కరోనా బాధితులు కూడా. హెచ్ఐవి సోకింది.

అనాధ ఆశ్రమాల్లో బాలికలను అత్యాచారాలకు, సెక్స్ వ్యాపారానికి బలి చేయడం ఈ లాక్ డౌన్ కాలంలో కొత్త పుంతలు తొక్కింది.

చాలాచోట్ల గర్భవతులకు ఆసుపత్రి సౌకర్యం కూడా లేక మరణాలకు గురయ్యారు. పిల్లలకు పాఠశాలలు లేవు.

కుటుంబానికి మూడు మాస్కులు ఉచితంగా ఇస్తామని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. ఎందరికి మాస్కులు అందాయి? ఆరున్నర కోట్ల మాస్కులు కుట్టించామని ప్రకటించింది. ఒక్కొక్క మాస్కు కుట్టినందుకు పొదుపు సంఘాల మహిళలకు మూడున్నర రూపాయలు ఇస్తామని ప్రకటించి, చివరకు రెండు రూపాయల చొప్పున చేతిలో పెట్టారు. కనీసం న్యాయమైన కూలి కూడా చెల్లించని దుస్థితి. ఇంటిపని

ఇంటిపనివారి మీద ఉత్తరప్రదేశ్లో నిర్వహించిన ఓ పరిశీలనలో 98 శాతం మందికి పని కోల్పోయారు. వారిలో ఒక్క శాతం మంది మాత్రమే పూర్తి జీతం పొందారు. 11 శాతం మందికి సగం జీతం ఇచ్చారు. మిగిలిన వారికి జీతం ఇవ్వలేదు. ❖

“అబ్బా! ఇక్కడ ఎంత చల్లగా ఉందో...! తెరలు తెరలుగా మంచు ఎంత బాగా కురుస్తుందో.” తన్మయత్వంతో అంది చిన్ని.

అమ్మానాన్నలతో కలిసి చిన్ని జనవరి మొదటి వారంలో లంబసింగి వెళ్ళింది. విశాఖ జిల్లాలోని లంబసింగిని ఆంధ్రా కాశ్మీరు అంటారు. నవంబరు, డిసెంబరు, జనవరి నెలల్లో అక్కడ జీరో డిగ్రీల ఉష్ణోగ్రత ఉంటుంది. చాలామంది ప్రకృతి ప్రేమికులు సాయంత్రం వేళ లంబసింగి చేరి, రాత్రి అక్కడ గడిపుతారు. వేకువ వేళలో లేచి, దట్టంగా అలముకున్న మంచు తెరల మధ్య గొప్ప ప్రకృతి దృశ్యాలను చూసినట్టు పరవశిస్తూ ఉంటారు.

“మనం ఇక్కడ ఈ ఒక్కరోజే ఉంటాం. రోజూ ఇక్కడే ఉండే గిరిజనులు ఎంత అదృష్టవంతులో కదా, నాన్నా.” అంది చిన్ని. మంచు తెరల్లో ఇంకా పరవశిస్తూనే ఉంది తను. నాన్న నవ్వాడు.

“లేదు చిన్నా.. ఇక్కడ ఉన్న వాళ్ళకు అలా అనిపించదు. ఈ తీవ్రమైన చలి, రెండు మూడు గంటలు తప్ప రోజంతా ఉండే చీకటి వాళ్ళకు చాలా ఇబ్బంది కలిగిస్తాయి. స్నానం చేయలేరు.

దూరమూ .. దగ్గర - యుద్ధమూ.. శాంతి

మంచినీళ్ళ కోసం వాగులకు వెళ్లి రావటం రోజూ నరకం. చలి తీవ్రత వల్ల సరిగ్గా నిద్ర పోలేరు. వ్యవసాయ పనులు సవ్యంగా చేసుకోలేరు. శీతల గాలుల వల్ల శ్వాస కోశ వ్యాధులకు గురవుతారు. చలి కోతకు వారి శరీరం వదిలిపోతుంది. వీటన్నిటి వల్ల ఈ కాలం ఎంత తొందరగా పోతే

అంత బాగుండుననుకుంటారు.” వివరించాడు నాన్న. ఆలోచనల్లో పడింది చిన్ని.

“అంటే మనం మన సంతోషంలో నుంచి ఆలోచిస్తున్నాం. వాళ్ళ జీవితాల్లోంచి ఆలోచించటం లేదు అన్నమాట.” అంది.

“మా బంగారుతల్లి” అని దగ్గరకు తీసుకొని ముద్దు పెట్టుకున్నాడు నాన్న.

నిన్నటి నుంచీ పత్రికల్లో, టీవీల్లో చైనా-భారత్ మధ్య ఘర్షణలకు సంబంధించిన వార్తలు చూస్తోంది చిన్ని.

‘యుద్ధం చేయాలి. చైనాను తరిమి కొట్టాలి. జై భారత్. జై జై జవాన్.’ ఎక్కువ ఇవే మాటలు వినిపిస్తున్నాయి. మధ్య మధ్యలో

ఎప్పుడన్నా ఒకరు “యుద్ధం పరిష్కారం కాదు. చర్చలు జరపాలి” అంటున్నారు.

సాయంత్రం నాన్నను అడిగింది చిన్ని.

“నాన్నా, మనం ఇక్కడ కూర్చోని యుద్ధం యుద్ధం అంటున్నాం. అక్కడ యుద్ధం జరిగినా మనకేమీ కాదు కదా? పత్రికల్లోనూ, టీవీల్లోనూ వార్తలు చూస్తూ ఉంటాం. అంతే! యుద్ధం జరిగే సరిహద్దులలోని భారతీయులూ మనలాగే యుద్ధం గురించి ఆలోచిస్తారా? సైనికుల భార్యలూ, పిల్లలూ మనలాగే యుద్ధం జరగాలీ అనుకుంటారా? యుద్ధం రాకుండా ప్రభుత్వాలు చర్చలు జరపాలని కోరుకుంటారా?”

నాన్న లాలనగా చిన్ని తల నిమిరాడు.

“నువ్వేం, అనుకుంటున్నావు చిన్నీ?” అనడిగాడు. తనేం కోరుకుంటుందో చిన్ని చెప్పింది.

“మా బంగారుతల్లి” అని దగ్గరకు తీసుకొని ముద్దు పెట్టుకున్నాడు నాన్న.

చిన్ని ఏం చెప్పిందో మీకూ తెలుసు.

చైతన్య!

జంధ్యాల రఘుబాబు
జనవిజ్ఞానవేదిక, కర్నూలు

అమ్మాయి చదివితే
నిద్రపోతున్న లోకానికి
మెలకువ తెప్పిస్తుంది
లోకం కళ్ళు తెరిపిస్తుంది

గురజాడ జాడ మనదైతే
అక్షరం నేర్చిన అమ్మాయే
ఈ లోకాన బహు నేర్పరి
నడిపిస్తుంది తన వాళ్ళని
వెలుగుజిల్లుగుల బాటలో

అందమైన జీవితపు తోటలో
భయంలేని మన కోటలో
బలికాక దుండగుల వేటలో
శాస్త్రీయత నిండిన చోటులో

తాను

పాడు సినిమాలపై ప్రశ్నించిన నాడు
అతివలపైన దాడుల్ని ఖండించిన నాడు
న్యాయస్థానాల తానే నిండిన నాడు
చట్ట సభల సగభాగం సాధించిననాడు
ఇంటా బయటా ఖ్యాతినొందిన నాడు
సమానత్వ బావుటా ఎగరేసిన నాడు
ఎటువంటి పొగడ్తలకీ లొంగని నాడు
తన మస్తిష్కాన్ని తానే నమ్మిన నాడు
చదివిన అక్షరాన్ని మధించిన నాడు

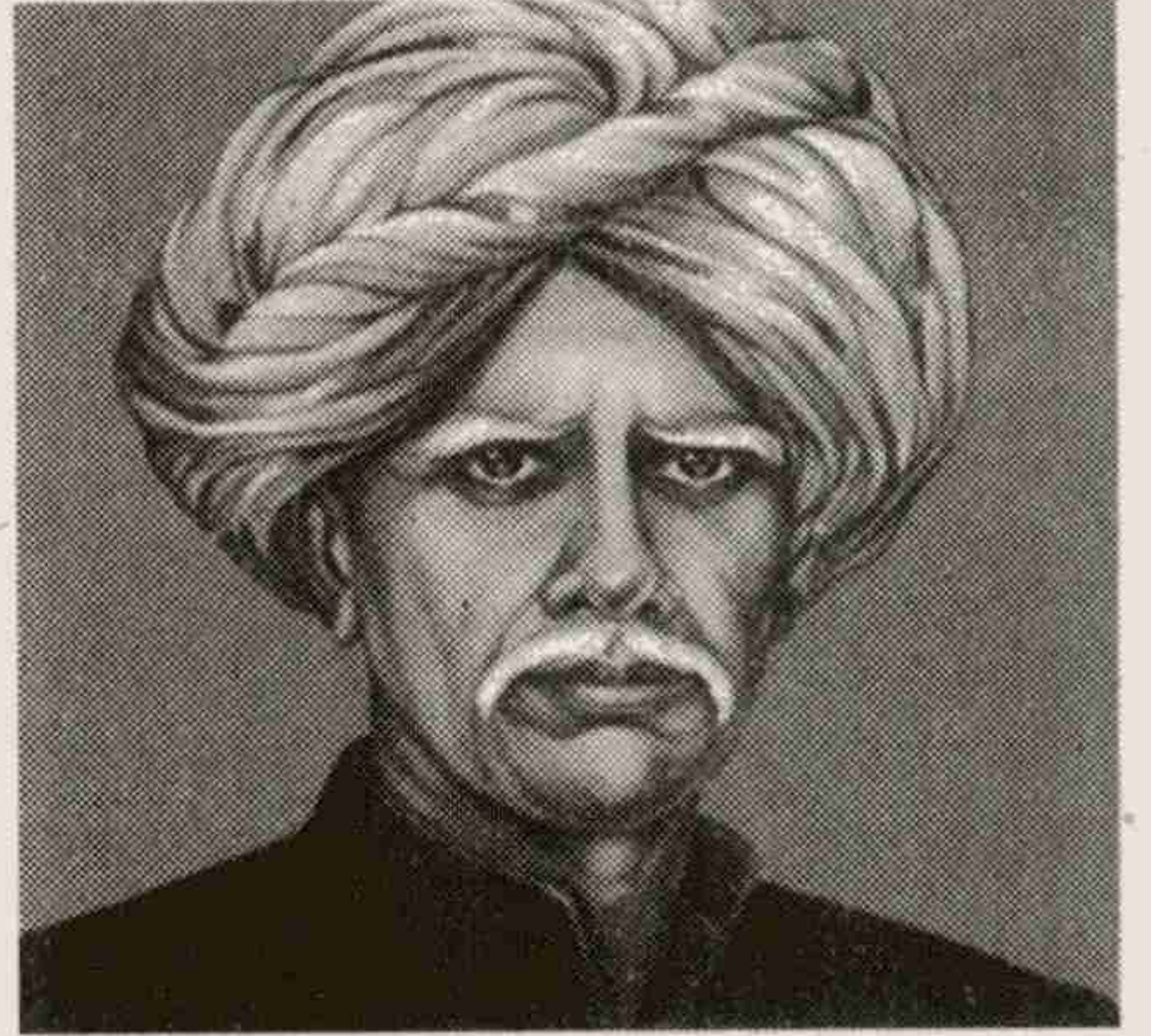
నాడు - నేడు - ఆనాడు - ఏనాడూ

ఓ నర్సమ్మై - ఓ వైద్యురాలై
ఓ టీచరమ్మై - ఓ పోలీస్సై
ఓ లాయరు - ఓ ఆడిటరు - ఓ ఇంజనీరు
ఓ కవయిత్రి ఇంకో ఉద్యమకారిణి
కండక్టరై ఎక్కువరిస్తే డ్రైవరూ తానై
ఓ ఐ.ఏ.ఎస్సు ఇంకో ఐ.పి.ఎస్సు
ఇంకా సమస్త చోటుల
సహస్ర చేతల బలం చూపే
చదువుకున్న చేవగల ఓ అమ్మాయి
నీ రాజ్యాన్ని నీవే పరుగు పరుగున
అందుకో! మేలుకో! ఏలుకో!
అటుచూడు అక్షరం నిన్ను
ఆప్యాయంగా పిలుస్తోంది!

ఈ కవితను చదవండి.. మేలుకొలుపును వినండి

ఎట్టకేలకూ చెన్నపట్నం చేరిన పంతులు!

ప్రభుత్వం పంతులుగారికి రావు బహదుర్ బిరుదు ప్రధానం చేసింది. బిరుదులున్న విద్యా ధనమున్న అనేక మంది మన దేశంలో ఉన్నా పంతులు గారిలా ధైర్య సాహసాలతో, అనేక కష్టములకు లోనై, పని చేసేవారు చాలా అరుదు. దక్షిణ భారతదేశ విద్యాసాగరుడికి ప్రస్తుతం ఈ బిరుదు ప్రధానం చేయటం మహా శుంథలకు కళ్లలో ఇసక పోసినట్లు ఉండినీ గాక! పంతులుగారు చిరకాలము జీవించి పరోపకార కార్యక్రమాలు మిక్కిలిగా చేయుదురుగాక!

రాజమహేంద్రవరం పుర రాజకీయ కళాశాల ప్రధానాధికారి అగు మెట్కాఫ్ దొర సమక్షంలో పురమందిరంలో ఒక సభ చేసి వీరేశలింగానికి అభినందనలు తెలిపారు. తరువాత మదరాసు విద్యా విచక్షణాధికారి డంకన్ దొర రాజమహేంద్రవరం వచ్చినప్పుడు కళాశాల ప్రాంగణంలో సభ జరిపి వుపాధ్యాయుల, బాలుర సమక్షంలో దొరలు పంపిన అర్హత పత్రమును పంతులుగారికి అందజేశారు.

వితంతు వివాహ ప్రారంభ దశలో పంతులుగారికి ముఖ్యులైన వారి కంటే విద్యార్థులే ఎక్కువ సహాయపడ్డారు. అందుకు కారణము పంతులుగారి బోధనలు వారిని ప్రభావితం చేశాయి. సత్కార్య బీజములను హృదయ క్షేత్రములందు నాటించి సఫలమగునట్లు చేయుటకు బాల్యం ఉత్తమైనదనీ, శ్రేష్ఠమైనదనీ వీరేశలింగంగా అభిప్రాయం. పాఠ్యాంశాలలో పరోపకారము, సత్ప్రవర్తనము చేర్చితే శ్రీఘ్రకాలంలోనే దేశాభివృద్ధి జరుగుతుందని పంతులు నమ్మకం. పంతులు ఆశించినట్లు పాఠశాల నడవటం లేదు. సరికదా చివరకు పంతులుగారికి వ్యతిరేకంగా కుట్రలు, కుతంత్రాలు పన్ని ఇబ్బందులు కలిగించారు. ఆస్తిక పాఠశాలలో శ్రద్ధాశక్తులతో పనిచేసే ఉపాధ్యాయులను పంతులు ప్రోత్సహించి పంపారు. పాఠశాల భవనమును నిర్మించాలని పంతులుగారు ప్రయత్నాలు

మొదలు పెట్టారు. ఇన్నీసుపేట మధ్య వున్న విశాలమైన తమ తోటలను రూ.1600కు ఇవ్వడానికి వాడ్రేవు శ్రీరాములు అంగీకరించారు. ఆ డబ్బును న్యాయపతి సుబ్బారావు పంతులుకు ఇవ్వడానికి వొప్పుకున్నారు. కాకినాడకు చెందిన గంజాము వెంకటరత్నం వెయ్యి రూపాయలు పంపించారు. ఈ పనికి రాజకీయ కళాశాల అధ్యక్షుడి అంగీకారం అవసరం. పంతులు ఈ పని ప్రారంభించకముందే పోటీగా పెట్టిన పాఠశాలలన్నింటినీ కలిపేశారు. వాటిని రెండు, మూడు మాధ్యమిక పాఠశాలలుగా ఏర్పాటు చేసేందుకు మెట్కాఫ్ కార్యాచరణ ప్రారంభించారు. తమ వున్నత పాఠశాలకు పంతులు అనుమతి కోరగా, కొత్తగా ఏర్పాటు చేయదలచిన పాఠశాలలకు పోటీగా పెడుతున్నారని కొందరు అభిప్రాయపడ్డారు. మెట్కాఫ్ ను పంతులు కలిసి విషయాన్ని విశిద పరచి, ఉన్నత పాఠశాలకు అనుమతి కోరారు. అయితే ఉన్నత పాఠశాలకు బదులు మాధ్యమిక పాఠశాలైతే అనుమతిస్తానని మెట్కాఫ్ తెలిపారు. దీంతో ఆ ప్రతిపాదనను పంతులు విరమించుకున్నారు. గంజాం వెంకటరత్నానికి వెయ్యి రూపాయలు తిరిగి ఇచ్చేశారు. ఎల్.టి. పరీక్షలో మృత్యుంజయరావు వుత్తీర్ణులయ్యారు. మెట్కాఫ్ కు చెప్పి, సర్కారు పాఠశాలలో నెలకు వంద రూపాయల జీతంతో ఆయనను పంతులుగా చేర్చారు. కాకినాడలో గంజాం వెంకటరత్నం న్యాయవాది. బాగా ధనార్జన చేశారు. ఆయన చెన్నపురం శాసనసభలో సభ్యులుగా ఉన్నారు. కాకినాడ కాలేజ్ లో పంతులు పేరుమీద విద్యార్థి వేతనాన్ని ఇవ్వడానికి రెండు వేల రూపాయలు అందజేశారు. దానికి సంబంధించిన బీమా పత్రాన్ని పంతులుకు పంపారు. అయితే తనకన్నా ఉత్తముల పేరిట విద్యార్థి వేతనాన్ని ఏర్పాటు చేస్తే బాగుంటుందని పంతులు ఆయనకు ఉత్తరం రాశారు. దానికి పంతులుగారికి వెంకటరత్నంగారు జవాబు రాశారు. “మీకన్నా గొప్ప సంఘ సంస్కర్తనూ,

సమాజం కోసం జీవితాన్ని త్యాగం చేసిన వారినీ నేనింత వరకూ చూడలేదు. మీరు నిజాయితీకి మారుపేరు. మీ నిజాయితీ, మీ ఆలోచనలు, సంఘ సంస్కరణల గురించి మీకున్న నిబద్ధతను నేను నా చిన్నప్పట్నుంచీ తెలుసుకుంటున్నాను. తరువాత జనంలోకి వచ్చాక మీ గురించి నాకింకా ఎక్కువగా తెలుస్తోంది. ప్రతి విద్యార్థి మీ జీవితాన్ని ఆదర్శంగా తీసుకోవాలి. ఇవన్నీ నేను ఆలోచించే ఈ నిర్ణయం తీసుకున్నాను. దయచేసి నా కోరికను మన్నించి నా నిర్ణయాన్ని అంగీకరించమని మమ్మల్ని బతిమాలు కుంటున్నాను.” అని ఆ వుత్తరంలో రాశారు. అనారోగ్య కారణంగా పంతులు ‘వివేకవర్ధని’ పత్రిక ప్రచురణను ఆపేశారు. ఆయన మిత్రుడు న్యాయపతి సుబ్బారావు తెలుగులో ‘చింతామణి’ మాస పత్రికను 1891లో ప్రారంభించారు. దానిని పంతులుగారి ప్రెస్ లో ముద్రించేవారు. పంతులుకు చెన్నపట్నం వెళ్లాలనే కోరిక చాలా కాలం నుంచీ ఉంది. అందుకని 1894 వేసవి సెలవుల్లో ఆయన చెన్నపట్నం వెళ్లారు. అక్కడ పరశువాకంలో ఒక ఇల్లు కొన్నారు. దానిని కూలగొట్టించి మేడ కట్టించారు. పుట్టిపెరిగిన వూరినీ, బాల్యమిత్రులనూ వదిలి వెళ్లడానికి పంతులు రెండు కారణాలు చెప్పారు. తన పుస్తకాలను ముద్రించు కోవడానికి రాజమహేంద్రవరం కంటే చెన్నపట్నంలో ఎక్కువ అవకాశాలు ఉండడం ఒకటి కాగా, రెండోది సంఘ సంస్కార పనులను రాజధానిలో చేయదలచినట్లు పంతులు మాట!

(సశేషం)

కరోనా - ట్రాన్స్ జెండర్ కమ్యూనిటీ

జాన్ సంచిక తరువాయి

ప్రభుత్వం మా సమస్యలను పరిష్కరించడానికి చాలా తక్కువ ప్రయత్నం చేస్తోంది, కొన్ని సందర్భాల్లో మా ప్రత్యేకమైన ఆరోగ్య సమస్యలను అర్థం చేసుకునే ప్రయత్నం చేయడం లేదు. లాక్ డౌన్ కారణంగా మాకు కావాలసిన మందులు అందుబాటులో లేకపోవడం పెద్ద సమస్యగా మారింది. ఆరోగ్య సమస్యలను పరిష్కరించడంలో ప్రభుత్వం పూర్తిగా విఫలమైంది, పైగా హెచ్ ఐ వీ/ఎయిడ్స్ తో బాధపడుతున్న వారికి ఏ ఆర్ టీ మందులు అందించడంలో నిర్లక్ష్యం చూపింది. దీని కారణంగా మాకు కోవిడ్ 19 మహమ్మారి సోకే అవకాశాలు ఎక్కువగా ఉన్నాయి. కమ్యూనిటీ లో హెచ్ ఐ వీ తో జీవిస్తున్నవారు చాలా మంది ఉన్నారు, వారికి సకాలంలో మందులు అందకపోతే వారి సీడీ 4 కౌంట్ తీవ్రంగా తగ్గిపోయే అవకాశం ఉంటుంది. దానితో వైరల్ లోడ్ పెరిగుతుంది, అలా హెచ్ ఐ వీ ఉన్నవారికి కోవిడ్ 19 సోకే అవకాశం ఎక్కువ ఉంటుంది. అనేక రకాలైన వత్తిళ్ళకు, డిప్రెషన్, లింగ అసౌకర్యమైన స్థితి కారణంగా గృహహింసకు లోనైయ్యే ట్రాన్స్ జెండర్ వ్యక్తులకు సామాజిక మానసిక స్థితికి గాను కౌన్సిలింగ్ ఎంతో అవసరం. ఈ సౌకర్యం ఇప్పుడు ఆన్ లైన్లో మాత్రమే ఉంది. ఇది చిన్న ఉద్యోగాలు చేసుకునే ట్రాన్స్ జెండర్ వ్యక్తులకు టెక్నాలజీ పరంగా, ఇతర కారణాల వల్ల అందుబాటులో లేదు.

పాలసీలు, చట్టాలు

ఒక వైపు పాలసీలలో, చట్టాల విషయంలో, అనేక విధాలుగా ప్రభుత్వం అందరినీ కలుపుకోవడంలో వైఫల్యం చెందింది. ముఖ్యంగా ఈ మహమ్మారి

ఉన్న సమయంలో చేసిన పాలసీలు భిన్న లైంగికత్వం ఉన్నవారిని మినహాయించేసారు. ఇలాంటి లాక్ డౌన్ సమయంలో వాళ్ల సౌకర్యం చూసుకొని కేంద్ర ప్రభుత్వం ట్రాన్స్ జెండర్ వ్యక్తుల (రక్షణ హక్కు, 2019) ముసాయిదా బిల్లును విడుదల చేయడం, దానిపై వ్యాఖ్యనాలు చేయడానికి మే నెల 18 ఆఖరు తేదీగా ప్రకటించడం కేంద్రం నిర్లక్ష్య ధోరణికి నిదర్శనం.

లాక్ డౌన్ కారణంగా ట్రాన్స్ జెండర్ కమ్యూనిటీ వ్యక్తిగతంగా ఎవరినీ సంప్రదింపులకు నియమించుకోలేదు. ట్రాన్స్ జెండర్ కమ్యూనిటీ ఆహార భద్రత, ఆరోగ్య సంరక్షణ, వసతి సదుపాయం వంటి అనేక సమస్యలను ఎదుర్కొంటున్న ఇలాంటి సమయంలో ఈ చట్టం ముసాయిదాను విడుదల చేసి ప్రచురించడం సరైనది కాదు. ఇళ్ల నుండి బయటకు వెళ్లలేక, బయటకు వెళ్లి జీవనోపాధి సంపాదించుకోలేని కమ్యూనిటీ వారికి ప్రభుత్వం ఆసరా ఇవ్వలేకపోయింది. దానికి తోడు నిబంధనలు ఇంగ్లీష్లో రాసి ఉన్నాయి. ఇతర భాషలలో దాని అనువాదం లేదు, దీని వల్ల దేశంలో ఉన్న అధిక శాతం కమ్యూనిటీ వారికి చట్టం అందుబాటులో లేదు.

ముసాయిదా బిల్లులో వాడిన భాష చాలా అభ్యంతరకరంగా ఉంది. దానిలో ట్రాన్స్ జెండర్ వ్యక్తుల వ్యక్తిగత, గోప్యనీయ సమాచారం గురించి ప్రశ్నలు ఉన్నాయి. ట్రాన్స్ జెండర్ గుర్తింపు కార్డు కోసం దరఖాస్తు పెట్టుకోవాలని నిబంధనలు ఉన్నాయి. ఇవన్నీ ట్రాన్స్ జెండర్ వ్యక్తుల (సంరక్షణ హక్కులు) చట్టం. 2019 సుప్రీం కోర్టులో సవాలు చేసారు. సుప్రీం కోర్టు తుది నిర్ణయం కోసం ఆగకుండా ప్రభుత్వం తీవ్రంగా వివక్షత చూపించే చట్టాన్ని అమలు పరచడానికి తొందర పడుతోంది.

లింగ మినహాయింపు, లింగపరమైన హింస

అన్ని చట్టాలు స్త్రీ పురుష లింగపరమైనవి కాబట్టి, ఇలాంటి క్లిష్ట పరిస్థితుల్లో సహాయ కార్యక్రమాలకు కూడా వాటినే ఆధారం చేసుకున్నారు. లింగ పరమైన అంశాలను అర్థం చేసుకోవడంలో నిరంతరం పరిమితి ఉండడంతో లింగ వర్ణ విశ్లేషణ, లైంగిక గుర్తింపు, లింగ పరమైన హింస వంటి అంశాలను గుర్తించడంలో విఫలమైంది. స్త్రీ పురుషులకు సంబంధించినదే కాకుండా ఇతర లింగాలను గుర్తించనట్టే లింగ పరమైన హింసను పరిష్కరించడం

సాధ్యం కాదు.

భిన్న లింగ గుర్తింపు ఉన్న వ్యక్తుల దృష్టిలో హింస అనేది తమ సత్తాను చాటుకునే విధంగా ఒక వైపు మాత్రమే నడిచే ప్రక్రియ, స్త్రీ పురుష సంబంధానికి అతీతమైన దృష్టితో చూసినట్లైతే హింస అనేది చాలా విధాలుగా గృహ మరియు ప్రజా అంశాలలో ఉన్న ఆధిపత్యంలోని లక్షణాలను సూచిస్తుంది.

లింగ పరమైన హింసపై జరిగే చర్చలలో ట్రాన్స్ జెండర్ వ్యక్తులను పరిగణనలోకి తీసుకోలేదు వారిని నామమాత్రానికే తీసుకుంటారు. ఇది చాలా వరకు ఉద్దేశపూర్వకంగా చేసినది మాత్రం కాదు. నామమాత్రానికే మూడవ లింగం ను సూచించడం వలన పరిపాలనలో మార్పులు రావు. దానికి భిన్న లింగ గుర్తింపు ఉన్న వారిపై జరిగే హింసలపై, వాస్తవాల గురించి సుదీర్ఘ చర్చలు జరగాలి. వాటిని పరిష్కరించడానికి ప్రభుత్వం తగు చర్యలు చేపట్టాలి, హింసను తగ్గించడానికి ముందస్తు నిర్ణయాలు తీసుకోవాలి, ముఖ్యంగా ఈ కోవిడ్ లాక్ డౌన్ సమయంలో. చాలా ప్రదేశాలలో ఇళ్ళలో లాక్ డౌన్ ఐన కారణంగా మహిళలపై, చిన్న పిల్లలపైన గృహ హింస జరిగే సంఘటనల గురించి సమాచారం వస్తోంది. ఇలాంటి సందర్భాల్లో ట్రాన్స్ జెండర్ వ్యక్తులను నిర్లక్ష్యం చేయకుండా డేటాను సేకరించి గృహ హింసను తగ్గించే విధంగా చర్యలు చేపట్టాలి.

తీవ్ర వివక్ష

“మీరు ట్రాన్స్ జెండర్ వ్యక్తులతో మాట్లాడితే మీకు కరోనా వస్తుంది, మీకు ట్రాన్స్ జెండర్ వ్యక్తులు ఎదురైతే 100 కి డయల్ చేయండి”

ఈ పదాలు హైదరాబాద్ లోని కొన్ని ప్రాంతాలల్లో పోస్టర్లపైన రాసి ఉంది. ఇది వివక్షతను చూపించడమే కాకుండా

దిగ్రాహిని కలిగించి ట్రాన్స్ జెండర్ వ్యక్తులను ఈ మహమ్మారి ఉన్న సమయంలో ఎలా టార్గెట్ చేస్తున్నారో తెలుస్తోంది. ఇందు వల్ల ట్రాన్స్ జెండర్ వ్యక్తులు క్లిష్టమైన పరిస్థితిలో ఉండడమే కాకుండా ద్వేషపూరితమైన నేరాలకు గురౌతారు. ఇలాంటి తప్పుడు ప్రచారం వలన కరోనా గురించి సరైన సమాచారం ఇవ్వకపోగా, ట్రాన్స్ జెండర్ వ్యక్తులు కరోనా పరీక్షలకు వెళ్ళల్సి ఉన్నా, వారు చేయించుకోరు. ఎందుకంటే దాని వలన వారిపైన ఇంకా అనుమానం ఎక్కువ అయ్యి, కమ్యూనిటీ వారిపైన వివక్షతను పెంచుతుంది.

లాక్ డౌన్ కి సంబంధించి, సామాజిక దూరం గురించి అర్థం చేసుకునే విషయంలో మనకే ఒక విధమైన అస్థిరత ఉంది. ట్రాన్స్ జెండర్ కమ్యూనిటీ వారు ఏం అర్థం చేసుకోగలరు ? సామాజిక దూరం వలన డబ్బు ఎలా సంపాదించగలం? కొత్త మార్పులు జరిగి అంటరానితనం మళ్ళీ తిరిగి వస్తుందా ? ప్రభుత్వం నుండి ఎటువంటి సహాయం ఆశించగలం? లేదా మమ్మల్ని ఎప్పటిలాగే లెక్క చేయకుండా ప్రభుత్వం మాకు జీవించడమే దుర్భరం చేస్తుందా? ఇవీ మాకు అంతు చిక్కని

ప్రశ్నలు! వీటికి లాక్ డౌన్ ఎత్తేసిన తరువాత కూడా సమాధానాలు దొరుకు తాయని అనుకోవడం లేదు. దేశ ఆర్థిక పరిస్థితి ఇంకా క్షీణిస్తున్న సమయంలో మేము భిక్షాటనకు వెళ్ళినప్పుడు ప్రజలు మాకు డబ్బులు ఇస్తారా? సామాజిక దూరం వలన సెక్స్ వర్క్ చేసుకునే ట్రాన్స్ జెండర్ వ్యక్తులకి జీవనోపాధి లేకుండా పోయింది, ఎందుకంటే ఈ వైరస్ కారణంగా శరీర స్పర్శతో తమకు తీవ్రమైన ప్రమాదం ఉంది.

ఈ మహమ్మారి అందరినీ తీవ్రంగా భయపెడుతోంది, ట్రాన్స్ జెండర్ కమ్యూనిటీని మరీ ఎక్కువగా! ఎందుకంటే ఈ మహమ్మారి భయం నుంచి బయటకు వచ్చి మా జీవనోపాధి సంపాదించు కోవాలి. మేము ఇతర వృత్తులు చేసు కోవాల్సి ఉంటుందేమో! కాని అవి ఏమిటో మాకు తెలియదు. ఇన్నేళ్ళుగా మమ్మల్ని జనజీవన స్రవంతిలో కలవనీయకుండా చేసారో అదే విధంగా మా దారి మేము వెతుక్కుంటాము. మేము ఆశ వదులకోము, ఎలాంటి కష్టతరమైన పరిస్థితుల్లోనైనా మేము బ్రతికి తీరుతాము.

(అయిపోయింది)

అమెరికాలో సిక్కు యువతి సరికొత్త చరిత్ర

మిలిటరీ అకాడెమీ నుంచి తొలి సిక్కు గ్రాడ్యుయేట్ గా అన్వోల్

ప్రవాస భారతీయ సిక్కు కుటుంబానికి చెందిన అన్వోల్ నారంగ్ (23) అమెరికాలో సరికొత్త చరిత్ర సృష్టించారు. 218 ఏళ్ల సుదీర్ఘ చరిత్ర ఉన్న ప్రతిష్టాత్మక యునైటెడ్ స్టేట్స్ మిలిటరీ అకాడెమీ నుంచి గ్రాడ్యుయేట్ పట్టా సాధించిన తొలి సిక్కు వ్యక్తిగా అరుదైన ఘనత సాధించారు. అక్కడ జరిగిన స్నాతకోత్సవంలో అమెరికా అధ్యక్షుడు సమక్షంలో అన్వోల్ పట్టా అందుకున్నారు. ఇప్పటికే ఆమె సైన్యంలో సెకండ్ లెఫ్టినెంట్ హోదాలో ఉన్నారు. తదుపరి ఆమె ఒక్కోహామాలోని లాటన్ లో ఉన్న ఫోర్ట్ సిల్ సైనిక కేంద్రంలో బేసిక్ ఆఫీసర్ లీడర్ షిప్ కోర్సులో శిక్షణ తీసుకునున్నారు.

సుజాత

లాకష్

రూంలో

పోలీసులు నా

మీద అత్యాచారం

జరిపి ఏడాది

కావస్తుంది.

ఇట్లో కిటికి

ప్రక్కన కూచుని

బయటి వీధుల్ని, హోరన్ మోతలూ, సైకిళ్లు, పాదచారులూ, అమ్మకపు బళ్లు- వీటితో నిండిన రోడ్లనీ చూస్తుంటే ఆ అనుభవం మళ్లీ ఒంట్లో వికృతంగా మెదుల్తోంది.

మళ్లీ అదే వసంతమాసపు ఎండ. ఉదయం తొమ్మిది గంటలవేళ, నీలి గొనుల చిన్నారులు కాన్వెంటులకి త్వరత్వరగా రిక్షాల్లో సాగిపోతున్న వేళ.

వీధి మలుపులోంచి దిరిసెన చెట్లనీడల్లోంచి రాలిన పచ్చపూల తివాచీని కర్కశంగా తొక్కుకుంటూ వచ్చే పదోనెంబర్ సిటీబస్సు- దుర్భరమయిన హోరన్ కూడా. బయటి దృశ్యంలోనూ, ప్రపంచంలోనూ ఏ మార్పులేదు. అదే ఆకుల మిలమిల. గాలుల్లో కళకళలాడే ఎండ కిరణాలు. మార్పులేని అవే కవళికలతో వెయ్యి ముఖాలు.

నా ఒంటి మీద జరిగిన దాడి నా రక్తంలో నా దేహాంతరంగాలన్నిటా మజ్జమజ్జకీ ఇంకి

పోయినట్టుగా “మలినపూరితమయిన” భావన. నేను ‘అపవిత్రమయ్యా’ నని ఎవరన్నా అంటే ఈ రోజు నాకంత కోపం రాదేమో. అనుభవంలోని లోతు అనుభవించని వాళ్లే మాటలకి నీడలకి కల్పించి పట్టింపులు పెట్టు కుంటారు. మాటలు ఏం చెప్పగలవు? నా

ఒంట్లోని, ఇంకా పచ్చిగా మండుతున్న ఈ వికారాన్ని అశుభ్రమనీ, అపవిత్రమనీ ఎన్ని మాటలు చెప్పి విశదపరచగలను? ఏడాదిగా నన్ను నేను అనుక్షణం శోధించుకుంటూ నిప్పులాంటి బాధతో ప్రక్షాళనం చేసుకుంటూనే ఉన్నాను. కాని ఏ మేరకి బయటపడగలిగాను?

అమ్మకు కనిపించాలని లేచాను. నేను కనిపిస్తే ఆమె ఆరాటం తగ్గుతుంది. కాని లేచి నిలబడలేక పోయాను. రీలింగ్ సెన్సేషన్. ఒంట్లో నరాలు జివ్వమని లాగేయి. ఇక తర్వాత కొంత సేపు మత్తుగా ఉంటుంది. లేచి మంచం మీద పడుకుంటాను. కొన్ని గంటలపాటు మగతగా, నిస్రాణగా అలా పడుకుని ఉండాలి. మైండ్ బ్లాంక్ గా ఉంటుంది. ముందు అంతా తెల్లగా వుంటుంది. దాని మీద నల్లని, ముదురు ఇటుకరంగు నీడలు పడతాయి. ఇనుప గొళ్లెల చప్పుడు, తుప్పు వాసన ముక్కుని అద్దేస్తుంది. ఊపిరాడకుండా గొంతు

మీద రాతి పిడికిలి బిగించినట్టు ఉంటుంది. తల తిప్ప వచ్చు. కానీ ఎవరో ఏదో ఆంక్ష పెట్టినట్టుగా కళ్లు కూడా కదపలేను. లంకలో దబ్బున మిన్ను విరిగి మీద పడ్డట్టు టన్నుల కొద్దీ బరువు నా మీద అకస్మాత్తుగా పడుతుంది. ఒంట్లోంచి పొరల్లో ఎవ్వరో నా ఫ్లేష్ ని తవ్వి తోడుతున్నట్టుగా ఉంటుంది. దాహం, దాహం... మాటలకి గొంతు పెగలదు. కళ్లు మూతలు పడతాయి.

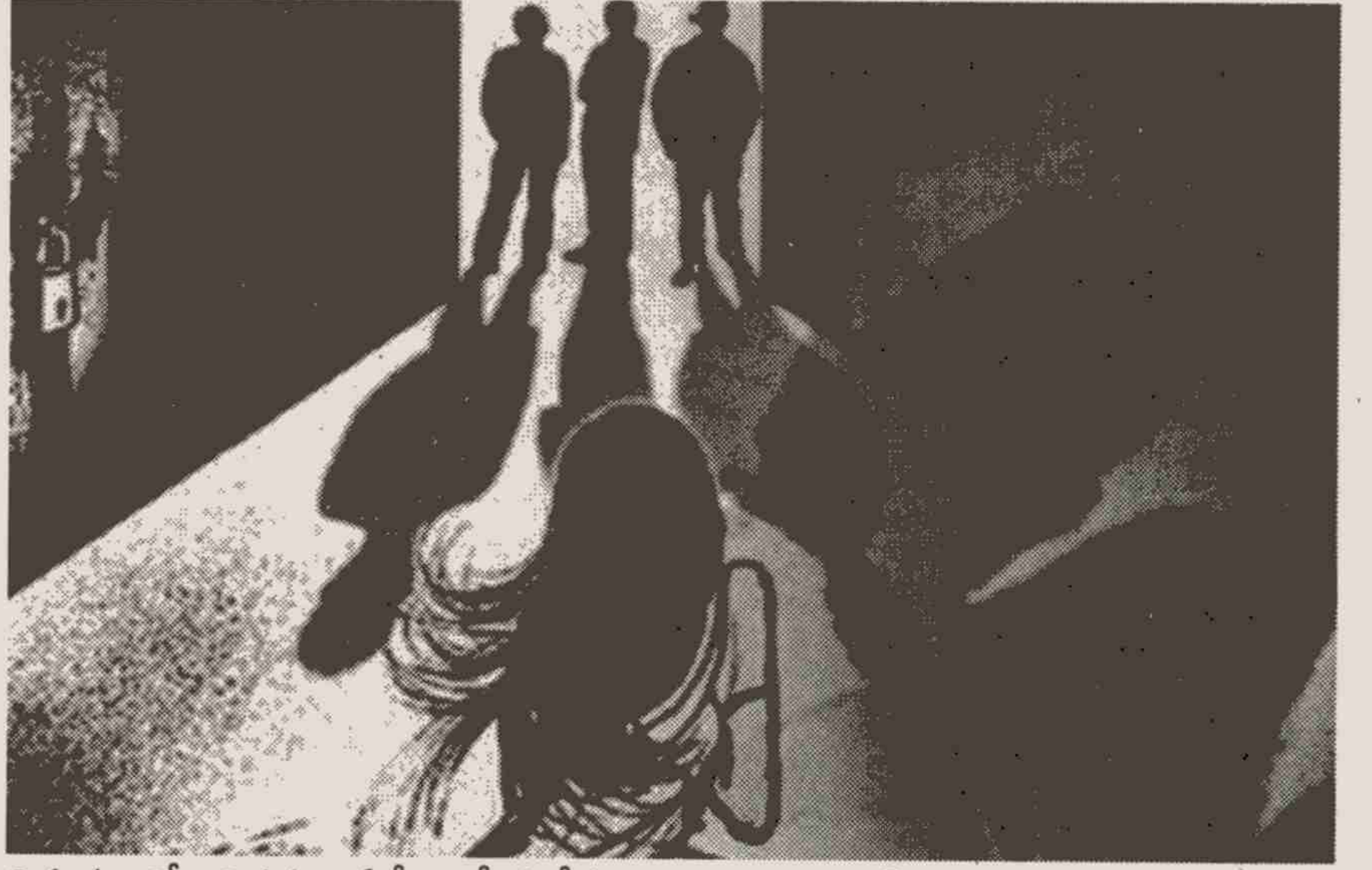
“ఏమ్మా, మళ్లీ ఒంట్లో నలతగా ఉందా,” ఆ పిలుపు, ఆ వాత్సల్య స్పర్శ అమ్మది. లేచి చూశాను. బయట ఎండ చిక్కబడింది. రోడ్ల మీద రద్దీ తగ్గింది. దిరిసెన చెట్ల నీడలో రెండు కుక్కలు పడుకుని వున్నాయి. ఎక్కడో మధ్యాహ్నపు ఎండలో కాకులు వుండీ వుండీ కావుమంటున్నాయి. ‘డాక్టరుకి కబురు చెయ్యమంటావా? అన్నం తిన గలవా? ఈమధ్య మళ్లీ ఇలా లేదు. కాస్త చిక్కపడ్డావనుకుంటున్నాను, మళ్లీ ఇదేమిటే అమ్మా” అమ్మ కళ్లలోనూ, కంఠంలోనూ అర్థమైన ఆత్మత. “

“పర్వాలేదమ్మా.” అన్నాను. ‘ఎందుకమ్మా నీకీ దిగులు,’ అనాలనే అనిపిస్తుంది. కానీ అనలేదు. నా అనుభవం మీద నా రెస్పాన్స్, అమ్మ రెస్పాన్స్ ఒకేలా ఎందుకుండాలి? బాధ పెట్టే ప్రతీదీ అమ్మ దృష్టిలో అశుభం, కీడు. అమ్మ కంఠంలోంచి ఆ ఆత్మతని చేత్తో తీసి పారెయ్యాలనుంటుంది నాకు. బహుశా నా ఒంట్లోని అస్వస్థతని మంత్రించినట్టుగా మాయం చెయ్యాలనే అమ్మకీ ఉంటుందేమో. ఈ ఇద్దరాడవాళ్లూ ఈ విషయంలో ఒక్కలానే నిస్సహాయులు. కింద నుంచి గలగల నవ్వులు. ఈ రోజు చెల్లెలు కాలేజీకి వెళ్లలేదన్నమాట. తమ్ముడు బ్యాంక్ నుంచి లంచ్ కి వచ్చేవేళ. “సుభద్ర కాలేజీకి వెళ్లలేదా అమ్మా!”

“ఈ రోజు దానికి పెళ్లివారు వస్తున్నారు. అది కాలేజీకి వెళ్లే సాయంకాలం ఆలస్యమవుతుందని వుండి పొమ్మన్నాను. వుండు దానికీ, నీకూ అన్నం ఒడ్డిస్తాను, కిందికి రా.” అమ్మ వెంటనే వెళ్లలేదు. కొన్ని క్షణాలు ఆగింది. ఆమె ఏదో చెప్పాలనుకుంది. ఏం చెప్పాలను కుందో నేను గ్రహించలేనా? పెళ్లివారు వస్తున్న మాటే ఇంతదాకా నాకు తెలియదే. కానీ

దానికి వాళ్లకున్న కారణాలు వేరు. నా కారణాలు వేరు. నా ఆలోచనల్లో కానీ, మానసికంగా కానీ నాకు ఏ అపసవ్యత లేదు. నా అనుభవాలు ఎంత అపసవ్యమయినవి అయినా నా ప్రవృత్తికి అపసవ్యత రాలేదు. కానీ సాయంకాలం పెళ్లిచూపుల తతంగ మంతా సవ్యంగా ఉంటుందని నేను సరి పెట్టుకోగలనా? కిందకి వెళ్లాను. డైనింగ్ టేబుల్ దగ్గర తమ్ముడు కూడా ఉన్నాడు. సాధారణంగా వాడు ఉదయం భోం చేసి బ్యాంక్ కి వెళ్తాడు. వీధి మలుపు తిరిగితేనే ఆంధ్రా బ్యాంక్ బ్రాంచి. మధ్యాహ్నపు వేళ లంచ్ అవర్ లో ఇంటికి వచ్చేసి విశ్రాంతిగా కూచుని మళ్లీ వెడతాడు. ఈ కాసేపూ బ్యాంక్ లోనే కూచోరాదా అంటే 'ఇక్కడ ఉన్న చల్లదనం అక్కడ ఎలా ఉంటుంది?' అంటాడు. సాయంకాలం అయిదు కాగానే ఇంటికి వచ్చేస్తాడు. వెళ్తే, వాడూ మరదలూ ముందే ప్రోగ్రాం పెట్టుకుని, సినిమాకో పికారుకో వెళ్తారు. లేకపోతే ఇంట్లోనే గడుపుతారు. స్నేహితులు లేకపోలేదు. కానీ వాళ్లతో చాలా ఖచ్చితంగా, కాలిక్యులేటెడ్ గా ఉంటాడు. తమకీ, తమ పిల్లవాడికీ అయ్యే ఖర్చు మేరకి తను ఇంట్లో చెల్లిస్తాడు, తక్కిన దాంట్లో తమ అవసరాలకి పోను మిగిలింది ఫిక్స్డ్ డిపాజిట్ కి వెళ్తుంది. మరదలు మునిసిపల్ స్కూల్లో టీచర్. నాన్న కావాలనే ఆ సంబంధం చూశాడు. ఆ పిల్ల తండ్రి టౌన్లో బాగా పేరున్న కాంట్రాక్టర్. మున్సిపాలిటీకి అతని కాంట్రాక్టులు బాగా అచ్చివచ్చాయి. నాన్నా, అతనూ ఒకళ్లకొకళ్లు బాగా కావలసిన వాళ్లు. కానీ నాన్న అతన్ని ఎక్కడ ఉంచాలో అక్కడే ఉంచానంటాడు. ఆ అమ్మాయి శ్రావ్యంగా పాడుతుంది. కానీ నేను ఆమె పాటలు విన్నది తమ్ముడి పెళయిన కొత్తలోనే. ఆమెకి మూడు నెలలకుగాని ఒకసారి జీతం రాదు. ఆ

విషయంలో ఎవరూ ఏమీ చేయలేరట. అందుకని ఆమె రోజుకొకసారి మున్సిపల్ యాజమాన్యాన్ని ఆడిపోసుకోకుండా ఉండలేదు. ప్రతి రెండవ శుక్రవారం ఆమె విధిగా క్యాజువల్ లీవ్ పెడు తుంది. ఆ విధంగా ఆరోజూ, ఆ తర్వాత రోజులూ ఆమె పుట్టింటి దగ్గర గడిపి వస్తుంది. ఇందులో తల్లిదండ్రుల పట్ల ప్రేమ, కొంతానూ, పుట్టింటి మీద తనకున్న న్యాయమైన ఇప్పుడు చట్టబద్ధమైన హక్కు కొంతానూ. మా మరదలూ, చెల్లెలూ సాధారణంగా మధ్యాహ్న భోజనం కార్యర్ తీసుకునే వెళ్తారు. నాన్నకి పన్నెండు గంటలవేళ అటెండర్ వచ్చి కార్యర్ తీసుకుని ఆఫీసుకి పట్టుకెళ్తారు. రాత్రి భోజనం మటుకు అందరం కలిసే చేస్తాం. ఎంత ముఖ్యమైన వ్యవహారాలు ఉన్నా నాన్న రాత్రి టీవీలో హిందీ వార్తలు వచ్చేట పుటికల్లా ఇంట్లో ఉంటాడు. రాత్రి ఇంటికి వచ్చి పొద్దున్న ఆఫీసుకి వెళ్లేదాకా ఇంటి దగ్గరికి ఎవర్నీ కలుసుకోడానికి అనుమతించడు. అమ్మ అన్నం వడ్డించింది. సుభద్ర ఒన్ డే క్రికెట్ మాచ్ గురించి తమ్ముడితో వాదన పడుతోంది. “ఈసారి ఒన్ డేకి మనవాళ్లు

ఎవర్ని కెప్టెన్ గా పంపుతారు?” తమ్ముడు కపిల్ దేవ్ ని సమర్థిస్తాడు. చెల్లెలికి రవిశాస్త్రి అంటే ఇష్టం. “అక్కా, నువ్వు చెప్పు,” అంది సుభద్ర మధ్యలో నావైపు తిరిగి. నేను నవ్వి ఊరుకున్నాను. క్రికెట్ చాలా ఎక్సైటింగ్. కానీ ఎంత ఫూలిష్ గేమ్. “నేను అంత ఎక్కువగా ఫాలో కావడం లేదు. నీకే బాగా తెలుస్తుంది,” అన్నాను దానితో. తమ్ముడు నాకేసి విచారంగా చూశాడు. ఆ మాట నేను విచారంగా అన్నది కాదు. నిజంగానే కొంతకాలం గడిచేకొద్దీ ఇలాంటి వాటి పట్ల ఆసక్తి తగ్గాలి మనుషుల్లో, కానీ ఆ సంగతి వాళ్లకి ఎలా తెలియచెయ్య గలను? నిజంగా చూస్తే నేను క్రికెట్ ని తీసుకున్నంత సీరియస్ గా వాళ్లెప్పుడూ తీసుకుని ఉండరు. ఆ చిన్నపిల్లలిద్దరూ వాదనలో పోయారు. నేను లేచి వాష్ బేసిన్ వైపు నడుస్తుండగా - మధ్యలో వాదన చటుక్కున ఆపి తమ్ముడు అడిగాడు. “అక్కా సాయంకాలం నీ ప్రోగ్రాం ఏమిటి?” ఆశ్చర్యపోయాన్నేను. అదేం ప్రశ్న. ఏ రోజున్నా, ఏ సాయంకాలమన్నా నాకో ప్రోగ్రామంటూ ఉందా? ఈ ఇంట్లో అందరికీ ఖచ్చితమైన టైంట్ టేబుల్ ఉంది

అమ్మతో సహా. కానీ కాలంతో నిమిత్తం లేకుండా వున్న దాన్ని నేనే. అయినా ఇప్పుడు ఈ ప్రశ్న తమ్ముడి నుంచి. ఎవ్వరూ మాట్లాడలేదు. సగమొస్తూ వంటింట్లోంచి ఆగిన అమ్మ అడుగుల నిశ్శబ్దం వెనక కూడా ఒక ప్రతీక్ష ఉంది.. నాప్రీతితో చేతులు తుడుచుకుంటూ చెప్పాను.

“ఇవాళ శుక్రవారం కదా. ప్రోగ్రెసివ్ ఫోరం వాళ్ల నెలసరి మీటింగ్ ఇవాళ. ఎప్పటినుంచో నన్ను రమ్మని అడుగు తున్నారు. ఇవాళ వెళ్దామనుకుంటున్నాను. చాలారోజులయింది కదా మనుషుల మధ్యకి వెళ్లీ.”

అందరి మొహాల్లో ఏదో రిలీఫ్. నిజంగా

ఉందో, లేక ఇదంతా నేను ఊహించుకుంటున్నదో..

‘ప్రోగ్రెసివ్ ఫోరం’ కొంతకాలం నుంచీ పట్టణంలో చాలా యాక్టివ్ గా ఉంటున్నట్టుగా పేరుపడింది. ఇందులో ఎక్కువమంది వామపక్ష రాజకీయాల్లో ప్రత్యక్ష పరోక్ష సంబంధాలు ఉన్నవాళ్లు, కొంతమంది హేతువాదులు, నాస్తికులు. పౌరహక్కుల సంఘం పట్టణ కార్యదర్శి ఈ ఫోరంకి సమావేశకర్తగా పని చేస్తున్నాడు. వీళ్లుకాక సాను భూతిపరులూ, నిష్పక్షపాతులూ, ప్యూర్ ఆర్ట్ ప్రియులూ, లెక్చరర్లు, బాంక్ క్యాషియర్లు, కొందరు అధికారులు, ఒకరిద్దరు ఫెమినిస్టులు కూడా ఈ సంఘంలో సభ్యులుగా

వున్నారు. ‘ప్రగతిశీల , క్రియాశీల శక్తులకు అన్నిటికీ ఒక వేదికగా ఉండాలని, కొన్ని కనీస సమస్యల విషయంలో ఏకాభిప్రాయం’ కలిగి పోరాటం చెయ్యాలని వాళ్ల ఆశయం.

నా పైన జరిగిన అత్యాచారానికి వ్యతిరేకంగా ప్రజాభిప్రాయాన్ని కూడగట్టడంలోనూ, ఆ తర్వాత జరిగిన అనేక పరిణామాల్లోనూ ఈ ‘ఫోరం’ చాలా ప్రముఖ పాత్ర వహించింది. ఒక వ్యక్తి పైన జరిగిన అత్యాచారాన్ని సమాజం పైన జరిగిన దానిగా ప్రజలకు తెలియజెయ్యడంలో ఫోరం సభ్యులందరూ శాయ శక్తులా కృషి చేశారు. నేను జైల్లో ఉన్నంతకాలం ఎవరో ఒకరు రోజూ నన్ను చూడడానికి వచ్చేవారు. రోజూ పర్మిషన్ సంపాదించడం దగ్గర నుంచి కూడా నేను విడుదలయ్యేదాకా వాళ్లు చిన్న చిన్న లంచాలు పెట్టడం నుంచి, పెద్ద పెద్ద రికమండేషన్స్ ప్రయోగించడం దాకా అన్ని స్థాయిల్లోనూ అన్ని ప్రయత్నాలు చేశారు. కానీ నేను బెయిల్ మీద విడుదలయి వచ్చిన తరువాత రోజు రోజుకీ వాళ్లు నన్ను కలవడం తగ్గింది. ఇందుకు తప్పు నాదే అనవచ్చు. నేను ఎన్నడూ వాళ్లని వెళ్లి కలవలేదు. వాళ్లే నన్ను కలవడానికి వచ్చేవారు. కొంత సానుభూతి కూడా ఎంత వద్దనుకున్నా వాళ్ల నుంచి నాకు అవసరమయ్యేది. అలాగే వాళ్ల పట్ల నేను కొంత కృతజ్ఞతా పూర్వకంగా మాట్లాడాలని కూడా వాళ్లు ఆశించేవారు.

అందులో అసాధారణమైంది ఏముంది? కానీ ఇది ఇలా ఎంతకాలం సాగుతుంది? నిన్ను ఎవరయినా నీటిలో మునిగిపోతుంటే ఒడ్డుకి లాగి రక్షించారనుకో. వాళ్లు చేసింది ప్రాణదానమే. కానీ వాళ్ల సహాయానికి నువ్వు రోజూ వాళ్లని కలిసి కృతజ్ఞతలు చెప్పవలసి వస్తే ఎలా ఉంటుందో ఊహించుకో. ఇంతకీ మనిషి

నీళ్లలో పడటం వేరు. అది ఆకస్మికంగా జరిగిన ప్రమాదం. కానీ నాకు జరిగింది? ఇది కేవలం ఆకస్మికమేనా?

అన్ని రోజుల్లాగే అదీ ఒక రోజు. ఉదయం తొమ్మిది గంటలవేళ, వసంతమాసపు ఎండ. నేను యూ నివర్సిటీ నుండి కొన్ని రోజులు సెలవు మీద ఇంటికి వచ్చాను. మళ్లీ వెళ్లిపోవాలి. ఆ ఉదయం నేను మా చెల్లెలు కాలేజీకి వెళ్లి అక్కడ నా పూర్వపు లెక్చరర్లను పలకరించి రావాలని బయలుదేరాను. నీలి గౌనుల చిన్నారులు కాన్వెంటులకి త్వరత్వరగా రిక్షాలో సాగి పోతున్న వేళ. వేళకి రావాల్సిన పదో నెంబరు సిటీ బస్సు హారన్ ఇంకా వినిపించలేదు. దిరిసెన చెట్ల నీడల్లోంచి రాలిన పచ్చ పూలతివాసీని దాటుకుంటూ వీధి మలుపు తిరుగుతుండగా మా మరదలు రిక్షాలో ఇంటికి వస్తూ ఎదురయ్యింది. ‘ఇదేమిటి? స్కూలు లేదా,’ అన్నాను. ‘స్కూలుకి సెలవు కాదు. కానీ ఇవాళ అంతా మాస్ లీవ్ పెట్టారు. సమస్యలున్నాయి చర్చించాలి మీటింగ్ అన్నారు. నాకు తలనొప్పిగా ఉంది. ఇంటికి వెళ్లిపో తున్నాను. ఇక్కడే కదా కాస్త మీ తమ్ముడిగారికి ఈ సంగతి చెప్పేయ్యరా,’ అని వెళ్లి పోయింది. నేను తమ్ముడిని బ్యాంక్ లో కలిసి మాట్లాడి కాలేజి రోడ్డు

మీద నాలుగడుగులు వేశానో లేదో నినాదాల్తో ఊరేగింపు ఎదురయింది. ఉద్యోగులు, టీచర్లు, కార్మికులు సంయుక్తంగా నిర్వహిస్తున్న ఊరేగింపు అది.

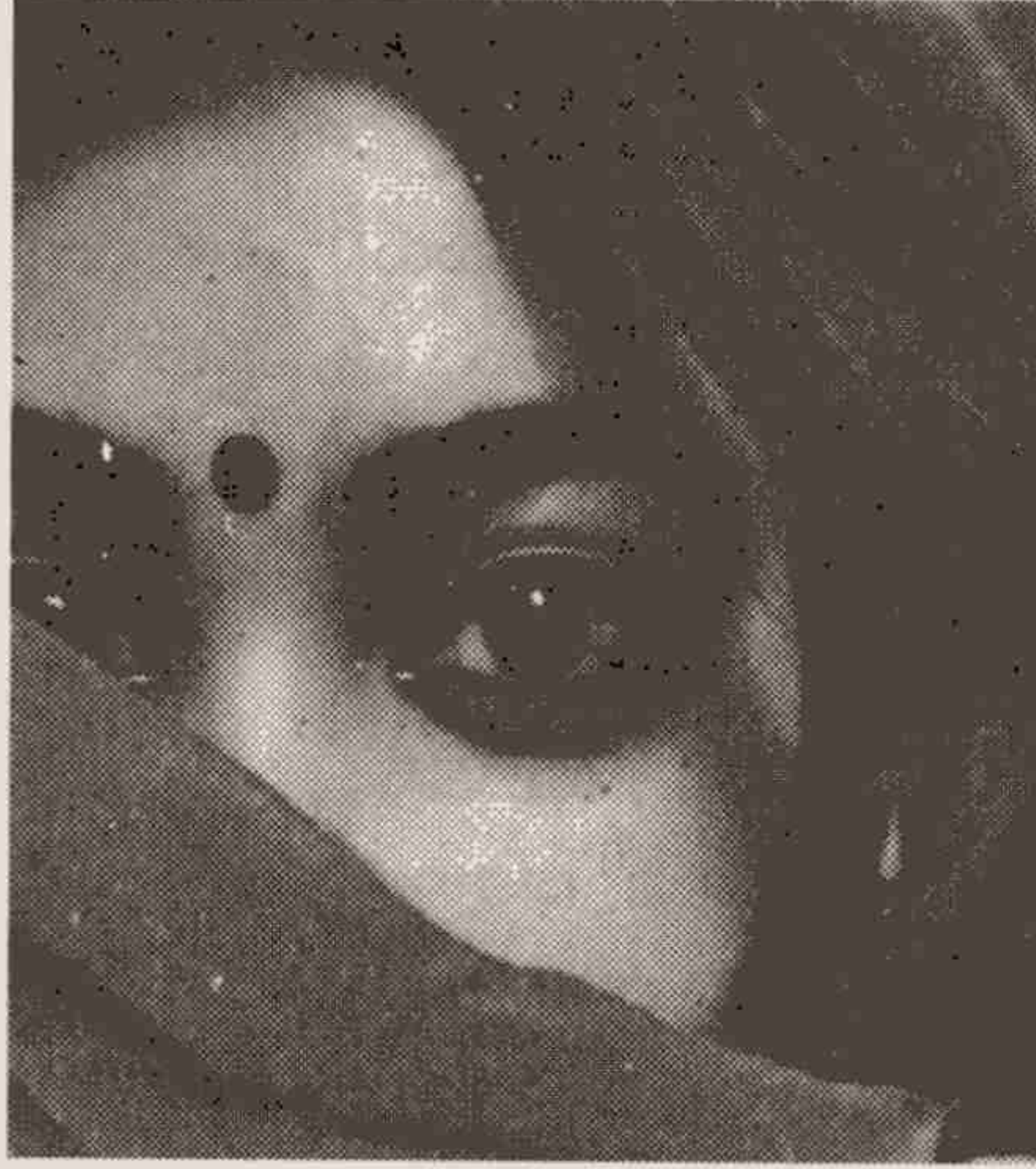
నేను కాలేజి దగ్గర నుంచి వచ్చేస్తుండగా ఆ ఊరేగింపు కాలేజి వైపు వస్తూ కనబడింది. ఇందాకటి కన్నా అది పెద్దదయింది. వాళ్లు ప్రతి స్కూలు దగ్గరా, ఆఫీసు దగ్గరా, హోటల్ దగ్గరా, దుకాణం దగ్గరా ఆగి బలవం తంగా మూయించి తమ వాళ్లని కలుపుకుంటూ

వస్తున్నారు. నేను ఇంటికి వచ్చేటప్పటికి తమ్ముడు కూడా బ్యాంక్ నుంచి వచ్చేశాడు. మరో అరగంటకల్లా సుభద్ర వచ్చేసింది. 'అక్కా డాక్టర్ సుధాకర్ నిన్ను వెళ్లి పోయే ముందు ఒక్కసారి కలవమన్నాడు,' అంది. డాక్టర్ సుధాకర్ వాళ్ల కాలేజీలో సోషియాలజీ లెక్చరర్.

యువకుడు, ప్రతిభావంతుడు. నేను సోషియాలజీలో పోస్టు గ్రాడ్యుయేట్ కోర్స్ చదవడానికి అతనే కారణం. ఉదయం అతనితో మాట్లాడాలంటే కుదరలేదు. అతనికి క్లాస్ వెనుక క్లాస్. తన క్లాస్ కి అతను ఇచ్చే ప్రాధాన్యత ఎలాంటిదో బాగా తెలిశాక అతణ్ణి నేను మరి డిస్టర్బ్ చేయలేకపోయాను.

మధ్యాహ్నం మూడింటికి, ఇంకా ఎండ చల్లబడ కుండానే బయల్దేరాను నేను అతన్ని కలవడానికి. బహుశా ఒక పది నిమిషాలు నేను జాగ్రత్తగా తయారయి ఉంటాను అప్పుడు. అదీ డాక్టర్ సుధాకర్ని చూడ బోతున్నందువల్ల అయి ఉంటుంది. లేత నీలంరంగు చేనేత చీరా, ఆల్విన్ రిస్టు వాచీ, ఎడమచేతి అనామికకి పగడపు ఉంగరం, మెడలో నాకు చాలా ఇష్టమయిన ముత్యాలదండ, అన్నట్టు భుజాన లెదర్ హాండ్ బ్యాగ్. దాన్లో లేతాకుపచ్చ అంచుల్లో రెండు తెల్లని చేతి రుమాళ్లు, పర్స్, ఒకటి రెండు కవర్లూ, నేను రాసి పోస్టు చెయ్యడం మర్చిపోయిన ఉత్తరం, కేయెన్ పెన్నూ, వాడిన గుప్పెడు పొగడ పువ్వులు- సౌండ్ ఇంతకు ఇంట ఆనాటి నా రూపం, నా సర్వస్వం నాకు ఎప్పటికీ గుర్తే. ఆ క్షణాన్నే కాదు, ఎప్పుడయినా నేను జీవితం నుంచి కోరగలిగేవీ అంతకన్న ఎక్కువుండవు. గుప్పెడు వాడిన పువ్వులూ, సాధారణంగా ఆ వయసు కన్యకి మనసులో తుల్లింతలాడే మధురోహలూ- అయినప్పటికీ, జీవితం గురించి, తన గురించి ప్రపంచం గురించి ఉండవలసిన ప్రగాఢమయిన నమ్మకాలు. నేను వీధి

మలుపు తిరిగానో లేదో అప్పుడు బోధ పడింది నాకు. ఊరేగింపు తీవ్రత చల్లారలేదని. వీధులన్నీ నిర్మానుష్యంగా ఉన్నాయి. నేను రిక్తా కోసం చూడడంలో ఉపయోగం లేదని పించింది. ఎవరూ ఇవాళ పని చెయ్యరు. ఒకరకంగా ఇది బండ్ రోజు, భారత దేశంలో అన్ని పర్వదినాల కన్నా నిష్ఠగా అన్ని మతాలవాళ్లూ ఆచరించే పర్వదినం. నేను నా కొంగుని తల చుట్టూ చెవుల్ని కాలే మధ్యాహ్నం ఎండ నుండి కప్పుకుని నడుస్తున్నానో లేదో ఒక సందు మలుపు లోంచి విడవని నీడలాగా ఊరేగింపు కనబడింది. ఇప్పుడది చాలా పొడుగ్గా ఉంది. ఈసారి సందు మొదట్లో ఇంకా షాపు ముయ్యని టీ దుకాణం వాడు వాళ ఆగ్రహానికి గురయ్యాడు. వాళ్లు అతని చేత షాపు మూయించే ప్రయత్నంలో ఉండగా ఊరేగింపు మందలోంచి ఒకల్లిద్దరు తెలిసిన టీచర్లు నన్ను పలకరించారు. నేను ఆగిపోయి వాళ్లతో మాట్లాడుతుండగానే ఊరేగింపుతో పాటు వాళ్లూ కదిలిపోయారు. నేను నెమ్మదిగా నా దారిలో నాలుగడుగులు వేశానో లేదో ఎంతలో వచ్చిందోగాని, బండగా పడ్డ బ్రేకులు చేస్తున్న చప్పుడు మధ్య నా పక్కగా ఆగింది పోలీసు జీపు.

నేను ఉలిక్కిపడి పక్కకి చూడగానే జీపు ఎదురు సీట్లోంచి కోపంగా మొహం పెట్టి

అడిగాడు పోలీసు ఇన్ స్పెక్టర్ .

“ఏమ్మా, ఇందాకా నువ్వేనా అక్కడ దిగింది?”

అతను ఎందుకడుగుతున్నాడో అర్థం కాలేదు. చెమట పట్టిన అతని నుదురు మీదా, పుష్టిగా మొరటు దేలిన అతని ముక్కు మీదా మీసం మీదా, గడ్డం మీదా ఎండపడి మెరుస్తోంది.

“అవును నేనే.”

“నీకు వాళ్లు తెలుసునా?”

ఈ దారమ్మట ఎవడేనా దొంగ పారిపోయాడా అని పోలీసు రోడ్డు మీద పోతున్నవాణ్ణి అడుగుతున్నట్టుంది ఆ ప్రశ్న. కానీ ఆ దారమ్మట వెళ్లినవాళ్లు దొంగలేమీ కారే. అది “అవును నాకు తెలిసిన వాళ్లే,” అన్నానో, లేదో “వెయ్యండిరా దీన్ని జీపులో,” అని వాడు గట్టిగా అరవడం, టకటకమని బూట్ల చప్పుడుతో ముగ్గురు కానీస్టేబుల్స్ జీపులోంచి రోడ్డు మీదకి దూకి నా మీద పడి నా చేతుల్ని పట్టుకుని ఈడ్చుకుంటూ జీపులోకి తీసుకువెళ్లి పడెయ్యడం ఒక్కసారే జరిగాయి. జరిగిందేమిటో నేను అర్థం చేసుకునేటప్పటికే జీపు వేగం అందుకుంది. ఆ అది ఎండకి కాగిన జీపు గుడ్డ వేడి వాసనా, పోలీసు యూనిఫాం చెమట కంఘా, లోపలికి కమ్ముకొస్తూ ఊపిరాడనివ్వని రోడ్ల మీది దుమ్ము, ఒక్కపాటున ఉధృతమైన రక్తవేగం, మెంటల్ కన్ఫ్యూజన్- నోటి లోంచి గొంతు పెగల్చుకుని అడిగాను.

“నన్నెందుకు ఇట్లా పట్టుకొన్నారు? ఎక్కడికి తీసుకు వెళ్తున్నారు?”

ఎవరూ మాట్లాడలేదు. మామూలుగా అయితే ఆ కానీస్టేబుల్స్ రోడ్డు మీద ఒక స్త్రీతో అట్లా ప్రవర్తించి ఉండరేమో. కానీ ఈ రోజు వాళ్ల చూపులు ఇక్కడ లేవు.

కసి కండ పట్టినట్టుగా ఉన్నాయి వాళ్ల ముఖాలు. ఏదో తాగుబోతు, నిద్రమత్తు మృగాన్ని దాని మానాన దాన్ని

నిద్రపోసేకుండా రెచ్చగొడితే కలత నిద్రలో లేచి ఒళ్లు విదిలించుకుంటున్నట్టుగా ఉంది. వాళ్లు సాయుధులనీ, వాళ్ల వెనుక దుర్భేద్యమైన ప్రభుత్వాధికారం వుందనీ ఆ క్షణాన నాకు తోచలేదు. అప్పుడు నా కళ్లకు బలంగా కట్టింది వాళ్ల పాశవిక శక్తి. విచక్షణా హీనమైన పశువు కుమ్ముతూ ఉంటే ఎలా ఆందోళన పడతామో అలా. వీళ్లు మృగాలే అయితే, ఇలా నట్టనడి రోడ్డున నన్ను బంధించడానికి వీళ్లకి అధికారం ఎవరిచ్చారో అన్న ప్రశ్న లేదు. నేను బలవంతుడినైన యువకుడిని అయి శాయశక్తులా ఎదిరించి పెనుగులాడినా కూడా మృగప్రాయులైన వీళ్ల నుంచి తప్పించుకోవడం కష్టం. అయినా అపరిమితంగా పొరలివచ్చే నా భయం నన్ను ఒదల్లేదు.

అందరిలో “నాతో మీకేం పని?” ఇది డ్రైవర్ ఎటువంటి ఒడిదుడుకులు లేనంత స్థిరంగా స్టీరింగ్ మీద ఉన్నాడు. జీపు వేగంలో మార్పు లేదు. నా ప్రశ్న ఎవరినీ కదిలించలేదు. మళ్లీ అడిగాను రెట్టించి. ఈసారి తలవెనక్కి తిప్పుకుందానే పోలీస్ ఇన్ స్పెక్టర్ ముందు సీట్లోంచి గట్టిగా కసిరాడు. “ఆ సంగతి కోర్టులో తెలుస్తుంది. నోరూసుకో.” కోర్టు అన్న మాట వినగానే మొదటిసారి నా భయమంతా ఎడతెగని ఆందోళనగా మారింది. అప్పుడు నాకు, నన్ను పట్టుకున్నది ప్రభుత్వ ‘రక్షక భటులనీ’, జైళ్లూ, న్యాయస్థానాలూ, ధర్మశాస్త్రాలూ, ఆ లాయర్లూ ఉండే ఒక ప్రపంచంలోకి నేను అడుగు పెట్టాల్సి ఉంటుందనీ తట్టింది. దారితప్పి రాక్షసలోకంలోకి ప్రవేశించిన కథల్లోని కన్యలాగా నేనూను అనిపించింది.

నా భుజాల మీంచి జారి జీపుతో పాటు గాలికి ఎగురుతున్న నా కొంగుని నా ప్రక్కనున్న కానీస్టేబుల్ చెయ్యి చాపి అందుకుని చుట్టగా చుట్టి నా భుజం

మీదికి విసిరాడు. నాకు ఒళ్లంత షాక్ తగిలింది. నేనేమీ మాట్లాడలేకపోయాను. నా ఒళ్లు కుంచించుకుని బరువుగా ముద్దగా కూడగట్టుకుంది. ఆ ఇద్దరు కానీస్టేబుల్ల మధ్య, నలిగిన ఆ జీపు సీటు మీద, నేను కూచున్నదే అన్ని జైళ్ల కన్నా అతి ఇరుకైన జైలు.

నన్ను తీసుకుపోయి ఒన్ టౌన్ స్టేషన్ లాకప్లో పడేసిన దాకాగాని, ఆ తర్వాత చాలా సేపటి దాకా గాని ఎవరూ నాతో ఏమీ మాట్లాడలేదు. నన్ను లాకప్లోకి పంపుతూండగా మాత్రం నా హాండ్ బ్యాగ్ నీ, రిస్ట్ వాచీని, ముత్యాలదండనీ, ఉంగరాన్ని స్వాధీనపరచుకున్నారు.

పాడుపడ్డ ఇళ్లల్లోంచి వచ్చే ఒకలాంటి ముక్కి వాసనతో చుట్టూ పోలీస్ స్టేషన్ గోడలు. గోడలకు కింద నుంచి సగం పైదాకా జేగురురంగు సున్నం. ఇనుప వాసన, లాకప్ రూంకి ఎదురుగా సబ్ రికార్డ్ బాక్స్ మీద పొడవాటి రిజిస్టర్లు. నాలుగైదు కేసు పైళ్లు. దాని పైన నల్లని కాలికో బైండింగ్ పుస్తకం. (అది ఇండియన్ పీనల్ కోడ్, క్రిమినల్ ప్రొసీజరు కోడ్ పుస్తకాల బైండింగ్ అని తర్వాత తెలిసింది).

ఒక పోలీస్ స్టేషన్ గురించి చిత్రించడానికీ, వర్ణించడానికి ఏమీ ఉండదు. అందులోనూ లాకప్ రూంలోంచి పోలీసు స్టేషన్ చూడడం, అనుభవిస్తేనే గాని చెప్పలేని దృశ్యం. కానీ లాకప్ రూంలోకి ఎవరైనా ఎందుకు వెళ్లాలి? ఒక్క క్రూరమృగాన్ని బంధించడానికి మటుకే మనం బోనుల్ని వాడతాం. మనుషుల్ని గదిలో బంధించి తాళం వెయ్యాలి రావడం ఎందుకని? నేను ఈ ఇనుప ఊచల్ని తప్పించు కోగలుగుతానా? తప్పించు కోగలిగేవాళ్లని ఏవీ ఆపలేవు. తప్పించుకోలేనివాళ్లు తలుపు లేకపోయినా తప్పించుకోలేరు. కానీ నా మొహం మీద అట్లా ఇనుప ఊచల తలుపు మూసి నప్పుడు నేను చాలా దుర్భరమైన

అవమానాన్ని పొంది నట్లు భావించాను. నా వ్యక్తిత్వంలోని అతి ముఖ్యమైన అంశాన్ని నిరాదరించినట్టుగా అనిపించింది. నేను చెప్పేది వినిపించని, నా విలువని చూడలేని ఒక చెవిటి, గుడ్డి రాక్షసమృగం నన్ను అదుపు చెయ్య బోతున్నట్టుగా అనిపించింది.

సాయంకాలం ఆరు గంటలవేళ టీ వచ్చింది. ముందు ఆ టీ తాగకూడదను కున్నాను. కానీ, భయం వల్లా, ఆందోళన వల్లా కలిగిన అలసట. నాకు టీని పంపడం ద్వారా నాలో మానవీయంగా నా ఎదుటి శక్తులు ప్రవర్తించ బోతున్నట్టుగా అర్థం చేసుకున్నాను. వాళ్లు మానవీయంగా ప్రవర్తిస్తే నేను జరిగిందంతా మర్చిపోగలను. ఒక్క తప్పు వరకూ, అది ఎంత పెద్ద దయనా సరే, మనిషి క్షమించగలడు.

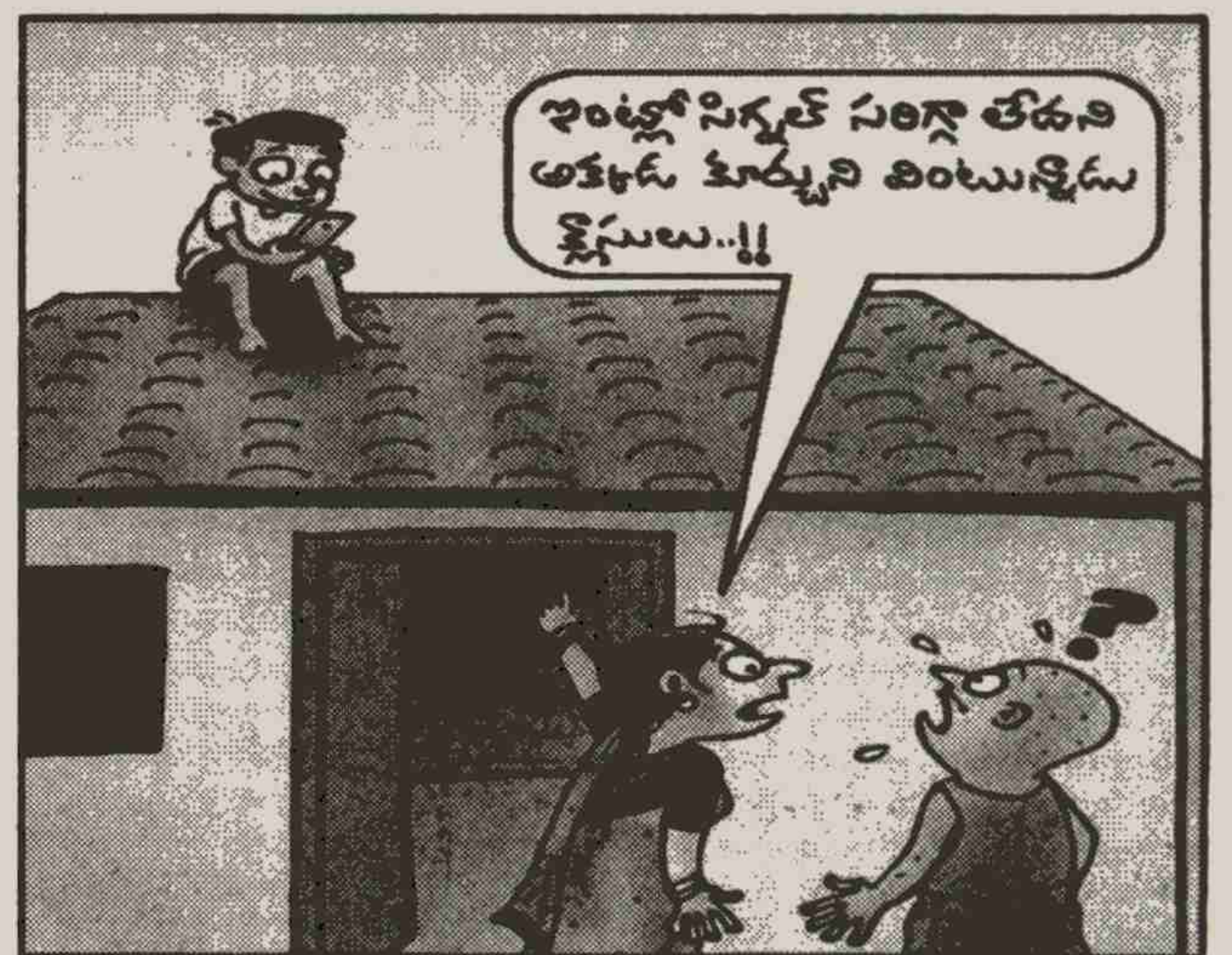
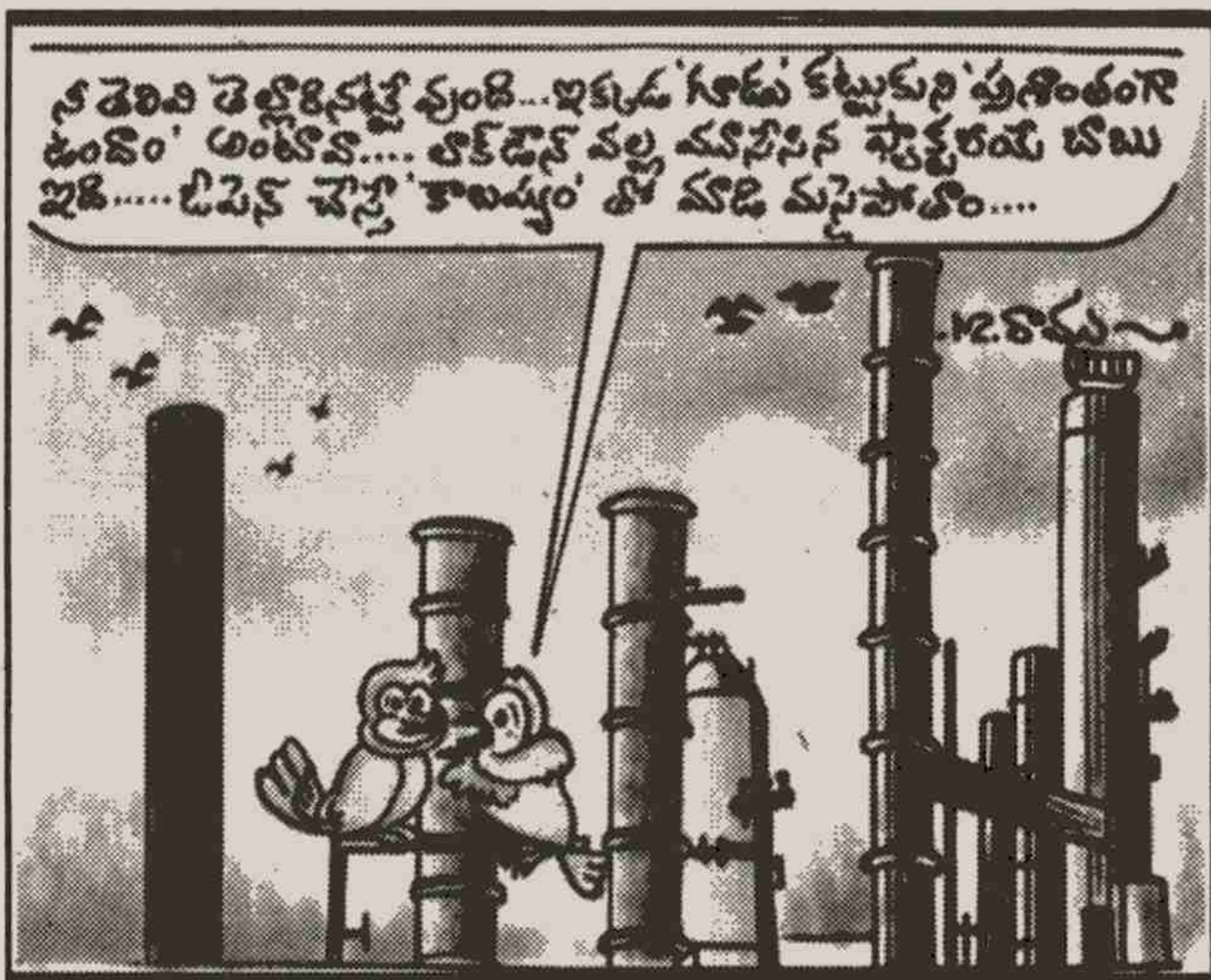
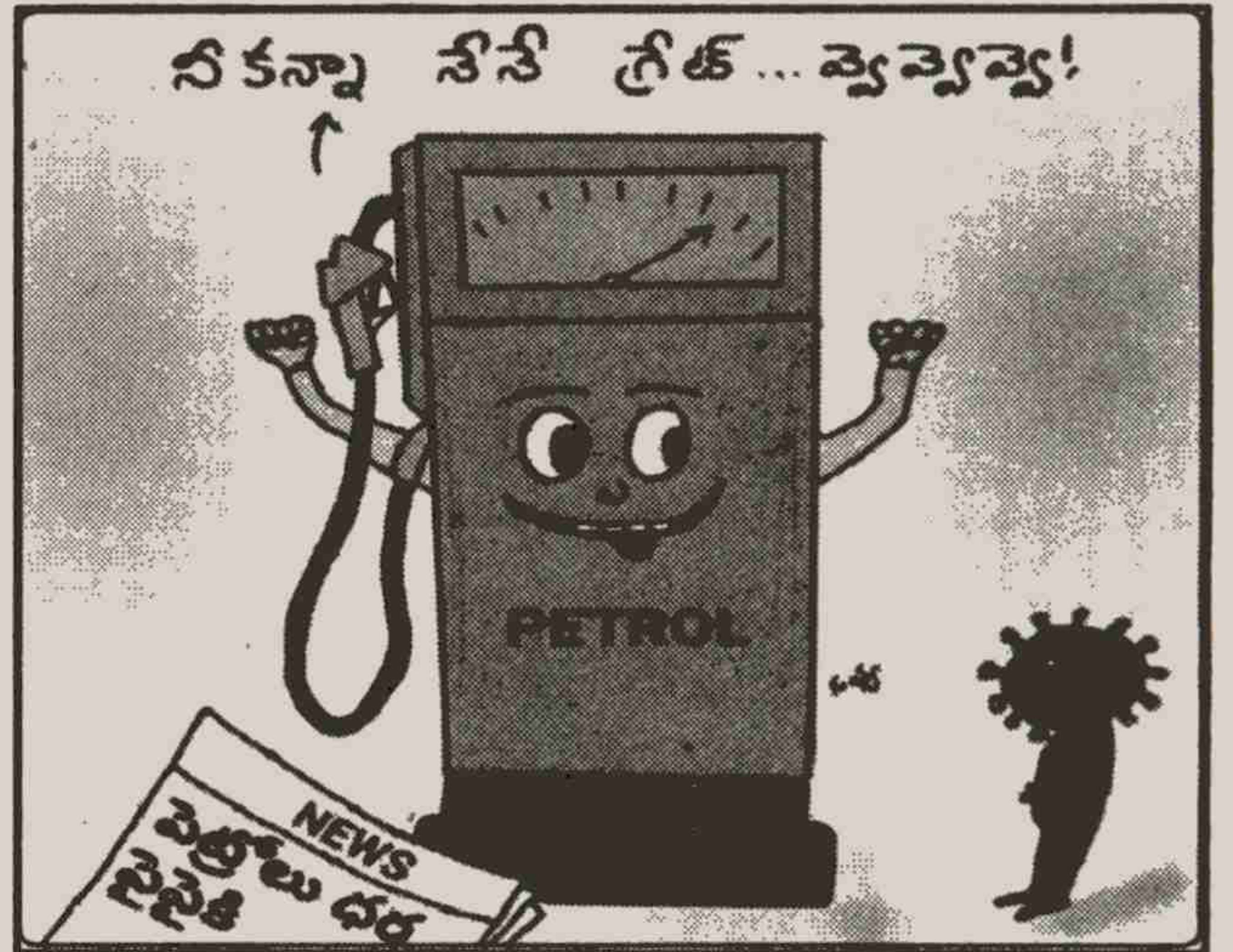
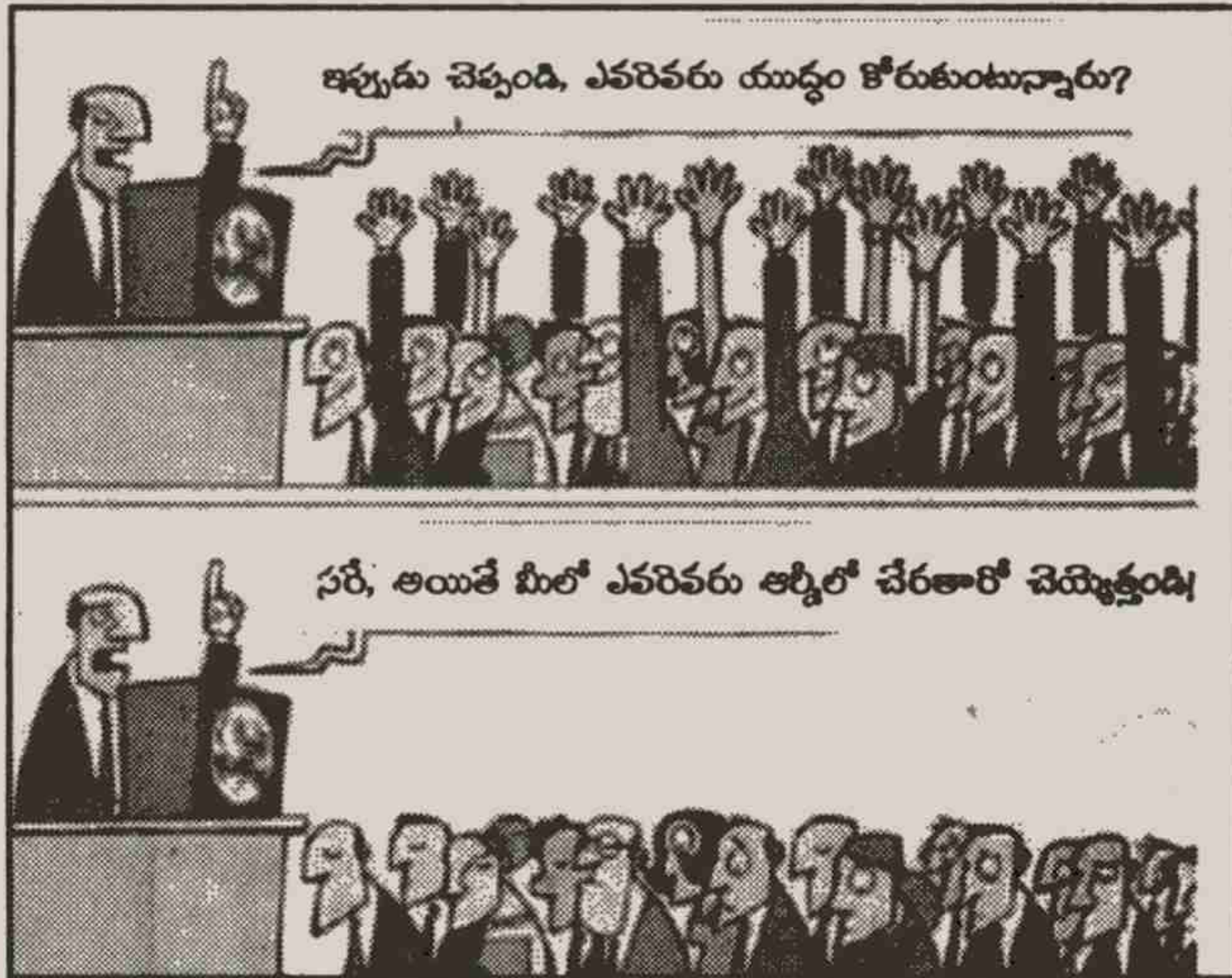
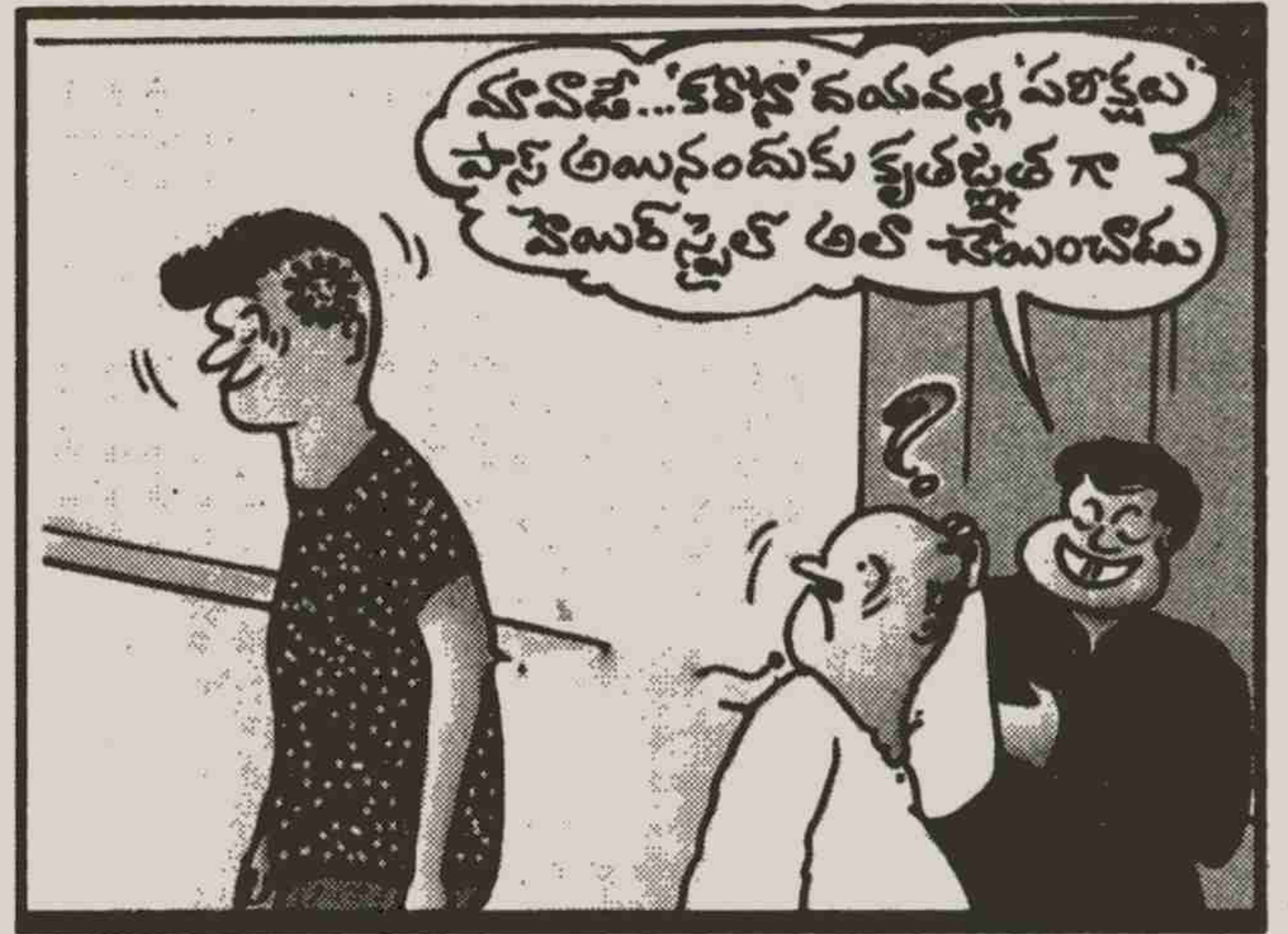
టీ తాగాను.

ఉదయం నుంచీ అనేక అరెస్టులు జరిగాయి. నిర్బంధాల్లో ఎక్కువ భాగం టూ టౌన్ , త్రీ టౌన్ పరిధిలోనే జరిగాయట. ఇక్కడ మాత్రం ఉదయం నుంచీ అరెస్టుయిన వాళ్లను కొద్ది సేపు నిర్బంధించి వ్యక్తిగత పూచీకత్తుల మీద విడుదల చేసేశారట, సాయం కాలానికి ఎవరూ లేరు. నేను వచ్చిన కొంత సేపటి దాకా రెండో లాకప్ రూంలో (అది ఉందని నాకు తర్వాత తెలిసింది. బహుశా అది పురుషుల కోసం కావచ్చు) మాటలూ, మధ్య మధ్య దగ్గు వినిపించాయి. ఆ తర్వాత ఏవీలేవు.

రాత్రి పోలీస్ స్టేషన్లో కొట్టుకుంటూ కొట్టు కుంటూ ఫ్లోరోసెంట్ దీపం వెలిగాకగానీ, నేను ఎలాగైనా విడుదల కావాలనీ లేకపోతే రాత్రికి ఇంటికి చేరలేనని తట్టలేదు. ఇల్లు! ఈపాటికి అమ్మా, తమ్ముడూ, చెల్లెలూ ఏం చేస్తూ ఉంటారా అని ఊహించడం మొదలు పెట్టాను ..

మిగతా ఆగస్టు సంచికలో

“మేము శ్వాసిం-చలేక పోతున్నాం”

● ప్రపంచవ్యాపితంగా
బుసలు కొడుతున్న జాత్యహంకారం

“మనం కుచించుకుపోయిన ప్రపంచంలో బతుకుతున్నాం” అంటారు ప్రముఖ రచయిత్రి, సామాజిక ఉద్యమ కార్యకర్త అరుంధతిరాయ్. ఎన్నోరకాల వివక్షలు ప్రపంచం నిండా పరుచుకుని వున్నాయి. కుల, మత, జాతి, రంగు, జెండర్ ఇలాంటి ఎన్నో వివక్షలు. సంఖ్యరీత్యా అభివృద్ధి కాముక శక్తులు ప్రపంచ వ్యాపితంగా వెనుకంజ వేయటంతో వివక్షలు అసలు స్వరూపంతో మన కళ్ళముందు నిలబడి సవాళ్లు విసురుతున్నాయి. దేశంలో కుల, మత, పరువు హత్యలు మన కళ్ళముందే నిత్యం చోటుచేసుకుంటున్నాయి. ఎంతో అభివృద్ధి చెందినదని అనుకున్న అమెరికాలో ఇటీవల జరిగిన జాత్యహంకార హత్యతో ప్రపంచం ఒక్కసారిగా వులిక్కి పడింది. “ఐ కాంట్ బ్రీథ్” (“నేను శ్వాస తీసుకోలేక పోతున్నాను”) అంటున్నా అమానుషంగా గొంతు మీద కాలు పెట్టి ఆఫ్రో అమెరికన్ జార్జి ఫ్లాయిడ్ను చంపిన జాత్య హంకారాన్ని ప్రపంచం అంతా చూసింది. కేవలం 20 దాలర్ల నోటు వ్యవహారం పోలీసుల దరిచేరి, జాత్యహంకార హత్యకు దారి తీసింది. ఆధునిక ప్రపంచంలో కూడా ఇంతటి అమానుషత్వం!

ఇంతకు ముందు కూడా అనేక సంఘటనలలో ఆఫ్రో అమెరికన్లను అమెరికా పోలీసులు పాశవికంగా చంపేశారు. ఉత్తర అమెరికాలో ఆఫ్రో అమెరికన్లను, అమెరికా పోలీసులు క్రూరంగా వివక్ష

చూపటం, వారిని అనేక విధాలుగా వేధించటం, కనీస హక్కులను బహిరంగంగానే కాలరాయటం, వారిపై కేసులు మోపి కారాగారాల పాలు చేయటం, ఎలాంటి స్వేచ్ఛ ఇవ్వకపోవటం నిత్యకృత్యంగా శతాబ్దాలుగా కొనసాగుతోంది. అమెరికా జైళ్లలో మగ్గుతున్న వారిలో ఆఫ్రో అమెరికన్లే ఎక్కువ శాతం వుంటారు. ఈ నిర్బంధమంతా ప్రజాస్వామ్య పరిధిలోనే జరుగుతోంది.

తెల్లజాతి పోలీసు డెరిక్ షునిన్, నల్లజాతి వాడైన జార్జి ఫ్లాయిడ్ను తన విధులు నిర్వహించే పేరుతో ఒక చేతిని జేబులో పెట్టుకుని, మోకాలిని ఫ్లాయిడ్ మెడపైన పెట్టి నొక్కి చంపుతున్నప్పుడు మిగతా పోలీసులు అతనికి కాపలా కాశారు. ఎవరూ అతన్ని అడ్డుకోకుండా చూశారు. తన దురాగతాన్ని వీడియో తీస్తున్నారని తెలుసు, అయినా ఏ మాత్రం సంకోచం అతనిలో కనపడలేదు. తనని రక్షించే వ్యవస్థ వుందని. అతనికి తెలుసు. తను చేస్తున్న పనిని ఎవరూ ఆక్షేపించరనీ, అడ్డు చెప్పరనీ అతనికి తెలుసు.

జార్జి ఫ్లాయిడ్ని కాలితో తొక్కి చంపిన సంఘటనకు నిరసనగా అమెరికాలో తీవ్ర నిరసనలు జరిగాయి. నిరసనకారులు ఆ తెల్లజాతి పోలీసు పనిచేస్తున్న స్టేషన్ను తగలబెట్టారు. తెల్లవాళ్ళు ఎందరో వీధుల్లోకి వచ్చి నిరసనలు తెలియజేశారు. ఫ్లాయిడ్ కుటుంబానికి, నిందితుడయిన తెల్లజాతి పోలీసు భార్య తన సంతాపాన్ని

తెలపటమే కాకుండా తన భర్తకు విడాకులు ఇవ్వనున్నట్లు ప్రకటించటమే అతగాడి నిరంకుశ ప్రవర్తనకు అద్దం పడుతోంది. నిరసనకారులకు భయపడి అమెరికా అధ్యక్షుడు ట్రంపు బంకర్లో దాక్కోవలసి వచ్చిందంటే నిరసన సెగల తీవ్రతను పట్టిచూపుతోంది.

అమెరికాలో నల్ల వారికి వ్యతిరేకంగా చూపిస్తున్న జాత్యహంకారం కన్నా కులం, మతం, జాతి పేరుతో భారతదేశంలో చూపుతోన్న వివక్ష ఇంకా తీవ్రమైనది. మాకు జాతి అహంకారం వుంటే తమిళనాడు, కేరళ, కర్ణాటక, ఆంధ్ర వాళ్ళతో ఎలా కలిసి వుండగలుగుతున్నామని నోయిడా అల్లర్ల తరువాత బీ జే పీ యంపీ తరుణ్ విజయ్, ప్రశ్నించాడు. నైజీరియన్లను మత్తు పదార్థాల అమ్మకందార్లుగా భారతీయులు భావిస్తారు. ఇది కూడా జాత్యహంకారమే. సినిమాలలో కూడా నల్లగా వుండే వాళ్ళని ప్రతినాయకులుగా చూపుతారు. జాత్య హంకారం ప్రపంచ వ్యాపితంగా వుంది. దక్షిణ అమెరికా వాళ్ళు తమ కంటే వెనుకబడిన దేశాల వాళ్ళని చిన్న చూపు చూస్తారు.

భారతదేశంలో కులాల కుంపట్లు ఏనాటి నుంచో అగ్గిని రాజేస్తున్నాయి. మేధావులలోను, విద్యావంతులలోను కులం బయటికి కనబడనంతగా పాతుకు పోయింది. నిచ్చిన మెట్ల కుల వ్యవస్థలో వున్నతి కులాల వారు దళితుల పట్ల వివక్షతో, నీచంగా వ్యవహరించటం కద్దు. ఓడిశా లోని మల్లన్గిరిలో “కెందు గూడా” గ్రామంలో 14 ఏళ్ల సమారు మర్మని క్రైస్తవం తీసుకున్నందుకుగాను అత్యంత దారుణంగా, పాశవికంగా చంపేశారు. తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో దాదాపు సంవత్సరం క్రితం మామిడికాయలు దొంగతనం చేశాడన్న పేరుతో బక్కి సీనును వురి వేసి గ్రామ పంచాయితీ భవనంలోనే ప్రాణాలు తీశారు. అతని హత్య జరిగి ఇప్పటికీ సంవత్సరం అయినా ఇప్పటికీ విచారణ మొదలవలేదు. ఏనుగుల్ని మందుగుండు పెట్టి చంపినందుకు బాధ పడ్డ వారిలో కొంత మంది కూడా బక్కి సీను మరణానికి అయ్యో అని కూడా వుండరు. ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకున్న ప్రణయ్ని కేవలం దళితుడు కాబట్టే కోటి రూపాయల సఫారి ఇచ్చి మరీ

చంపించాడు అమృత తండ్రి. చెయ్యని నేరానికి సత్యంబాబును అరెస్టు చేసి లాకప్లో నానా హింసలకు గురి చేశారు పోలీసులు. కారంచేడు, చుండూరు, లక్ష్మిం పేట, నీరుకొండ, ఖైర్తంజి, వునా, అఖ్లాక్ హత్య, అయేషా మీరా ఇలా చెప్పుకుంటూ పోతే భారతదేశంలో ప్రతి అడుగు దళితుల రక్తంతో తడిచి పోయే వుంటుంది.

ఇంతే కాకుండా అంబేద్కర్ పాట రింగ్ టోన్గా పెట్టుకున్నాడని, తల పాగా పెట్టుకున్నాడనీ, గుర్రమెక్కి పెళ్లి ఊరేగింపు పెట్టాడనీ, పెద్ద కులపోల్ల ముందు కూర్చున్నాడనీ దళితుల మీద చేస్తున్న ఎన్నో దుర్మార్గాలు ప్రజాస్వామ్య దేశమైన భారతదేశంలో నిస్సిగ్గుగా సాగుతున్నాయి. నిందితులకు శిక్ష పడినట్టుగా మనం చూడం.

అమెరికా అంతర్యుద్ధంలో దక్షిణాది రాష్ట్రాలపై గెలుపు సాధించి, బానిసత్వాన్ని నిషేధించిన తరువాత అబ్రహం లింకన్ను చంపేశారు. తెల్లవారి ఆధిపత్యాన్ని నిలుపుకుంటూ ఆనాటికి నల్ల వారు సాధించుకున్న హక్కులను హరించటానికి

ఏర్పడిన క్లూ కక్స్ క్లాన్ అనే సంస్థ అనేక ఆకృత్యాలకు పాల్పడింది. భారతదేశంలో ఆర్ ఎస్ ఎస్ లాగా. ఇప్పటికీ అమెరికా అంతటా ఈ సంస్థ చురుగ్గా పని చేస్తున్నది. ఆర్ ఎస్ ఎస్, క్లూ కక్స్ క్లాన్ పని ఒకేలాంటి పద్ధతుల్లో సాగటం గమనించవచ్చు. ముస్లిముల మీద, దళితుల మీద ఆర్ ఎస్ ఎస్ హత్యాకాండకు పాల్పడితే క్లూ కక్స్ క్లాన్ కూడా ముస్లిములు, యాదులు, నల్లజాతి ప్రజలు, విదేశీ సంతతి మీద దాడులు చేస్తున్నది. ఆర్ ఎస్ ఎస్, క్లూ కక్స్ క్లాన్ సంస్థలు రెండూ ప్రభుత్వ, ప్రముఖ సంస్థలన్నింటిలో వేళ్లానుకుని పోయాయి. వీటి సభ్యులు పేరెన్నిక గల సంస్థలలో ప్రముఖులుగా వున్నారు. పోలీసు, న్యాయ శాఖ లాంటి ముఖ్యమైన సంస్థలన్నిటిలోకి చొచ్చుకు పోయారు. వీరి ప్రధానమైన ఉద్దేశం ఒక భయానక వాతావరణాన్ని సృష్టించటం.

అమెరికాలో నల్లవారి నిరసనలకు ప్రపంచ వ్యాపితంగా మద్దతు వుంది. గో రక్షణ పేరుతో ముస్లిములను చంపినా, పరువు హత్యల పేరుతో కుల హత్యలు చేసినా ప్రపంచం దృష్టి పడటం లేదు. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా మితవాద శక్తులు అధికారం లోకి రావటంతో ఇలాంటి సంస్థల ఆకృత్యాలు పెరిగిపోయాయి. భారత దేశంలోనూ బీ జే పీ అధికారం లోకి వచ్చిన తరువాత ఈ దాడులు పెరిగాయి. అమెరికాలో జరిగిన జార్జి ఫ్లాయిడ్ హత్యకు బాధపడే భారతీయులు కూడా భారత దేశంలో జరుగున్న ఇంత దుర్మార్గమైన దాడులపై కొంత మంది మౌనం వహిస్తారు. దాడులకు గురైన వారికి కనీసం సంఘభావం ప్రకటించలేని రోగగ్రస్త సమాజం ఇవాళ భారతదేశంలో కొనసాగుతూ వుంది. ❖

మెనోపాజ్

(రుతు రాహిత్యము లేదా
రుతు రహితము)

స్త్రీకి పర్యాయపదం తల్లి. తల్లి అయేందుకు ఉపకరించే శారీరక, ప్రకృతి ధర్మమే రుతుక్రమం (బహిష్టు). స్త్రీకి ఉన్నత స్థానం కల్పించిన ఈ రుతుక్రమం శారీరకంగా కొన్ని అనారోగ్య సమస్యలను కూడా తెచ్చిపెడుతుందని వేరుగా చెప్పవలసిన పనిలేదు. బహిష్టు కావటం రుతుక్రమం అయితే, ఆగిపోవటాన్ని రుతు రహితం లేదా రుతు రాహిత్యం అనొచ్చు. రుతు రహితాన్ని వైద్య పరిభాషలో 'మెనోపాజ్' అంటారు. మెనోపాజ్ ఎన్నో అనారోగ్య అనర్థాలను తెచ్చిపెడుతున్నా దానిని నిపుణులు మాత్రమే గుర్తించగలరు. బాధితులు దీనిని సాధారణంగా గుర్తించటం కష్టం. అయితే దీనిపట్ల కనీస అవగాహన పెంచుకుంటే మాత్రం మెనోపాజ్ దశను గుర్తించటం, సమస్యలను కొంతమేర తగ్గించుకోవటం సాధ్యమే. మెనోపాజ్ సమస్య పూర్తిగా వ్యక్తిగతమే అయినప్పటికీ దీనికి లోనయిన స్త్రీలకు సంబంధించిన కుటుంబ సభ్యులు, కొండొకచో సమాజం కూడా ఇబ్బందులు పడే అవకాశాలున్నాయి. అందువలన కేవలం స్త్రీలే కాకుండా మొత్తం సమాజమే ఈ మెనోపాజ్ కు సంబంధించిన ప్రాథమిక విజ్ఞానాన్ని తెలుసుకోవటం తప్పనిసరి. ప్రాథమిక సమాచారాన్ని తెలుసుకోవటం ద్వారా శారీరక సమస్యలను గుర్తించటం, చికిత్స చేయించుకోవటంతో పాటు ఎవరెవరు ఎలా వ్యవహరించటం ద్వారా సంబంధిత స్త్రీలు వారి కష్టాలనూ, నష్టాలనూ అదిగమించవచ్చో నేర్చుకునేందుకు అందరికీ అవకాశం ఏర్పడుతుంది.

మెనోపాజ్ స్థితి ఏర్పడితే శారీరక సమస్యలతో పాటు మానసిక సమస్యలు కూడా స్త్రీలలో తలెత్తుతాయి. శారీరక సమస్యల వలన సంబంధిత స్త్రీ మాత్రమే బాధపడితే (చికిత్స ఖర్చుల వలన ఆర్థిక సమస్యలు సరే) మానసిక సమస్యల వలన వారి కుటుంబ సభ్యులు, బంధుమిత్రులు, తద్వారా సమాజమూ ఇబ్బందులు పడవలసి వస్తుంది. అందువలన ఆయా కుటుంబాలు, సమాజం కూడా బాధపడుతూ కాలం గడపవలసి వస్తుంది. ఇంతటి నేపథ్యమున్న మెనోపాజ్ విభాగంలో నిపుణుడయిన డాక్టర్ బి. మధుసూదనరావు (హైదరాబాద్) ఈ మాసంతో ప్రారంభించి మన చైతన్య మానవి మాసపత్రికలో ధారావాహికను అందించేందుకు అంగీ కరించటం సంతోషదాయకం. ఇప్పటి వరకూ మన దేశంలో, అందులోనూ తెలుగు ప్రజలకు మెనోపాజ్ సమాచారం అతి కొంచెం మాత్రమే అందుబాటులో వుంది. మెనోపాజ్ కు లోనయిన స్త్రీలకు శాస్త్రీయంగా చికిత్స చేసే వైద్యులు కూడా వేళ్లమీద లెక్కబెట్టగలిగినంత మంది మాత్రమే ఉన్నారు. ప్రస్తుతం వైద్య నైపుణ్యంలో చోటు చేసుకున్న విభజనలో మెనోపాజ్ కూడా ఒకటి. సంబంధిత నైపుణ్యం కలిగిన వైద్యులు మాత్రమే ఈ సమస్యను గుర్తించగలరు. సంపూర్ణ చికిత్స అందించ

గలరు. అందువలన అరుదయిన ఈ సమాచారాన్ని మహిళా పాఠకులు అందరూ చదివి అవగాహన చేసుకోగలరని మానవి బృందం ఆశిస్తోంది. తాము తెలుసుకోవటమే కాకుండా తమ కుటుంబ సభ్యులందరికీ, ఆ మాటకొస్తే సమాజమంతటికీ మెనోపాజ్ సమాచారాన్ని అందివ్వాలని అవసరం వుంది. ఇక చదవండి మరి! - ధన్యవాదాలతో - సంపాదకులు, చైతన్య మానవి.

ముందు మాట :

వయస్సు రీత్యా ప్రకృతి సిద్ధంగా ఏర్పడే రుతు రహితం వాస్తవానికి రోగం కాదు, కానీ శారీరకంగా స్త్రీలలో అనేక సమస్యలు తెచ్చిపెడుతుంది. స్త్రీలకు నెలనెలా వచ్చే బహిష్టు పూర్తిగా ఆగిపోవటమే వైద్య పరిభాషలో మెనోపాజ్ అంటారు. సాధారణంగా నడి వయస్సు దాటిన తదుపరి బహిష్టులు ఆగిపోతాయి. బహిష్టును రుతు క్రమం అని చెప్పుకుంటే అది ఆగిపోవటాన్ని రుతు రాహిత్యం లేదా రుతు రహితం అనవచ్చు. స్త్రీ శారీరక స్థితి పునరోత్పత్తి (బిడ్డలు కనగలిగే) దశ నుంచి పిల్లలు కలుగని దశలోకి మార్పు చెందటాన్ని రుతు రహితం అనవచ్చు. ఇది ప్రకృతి సిద్ధమయిన మార్పు. ఇది స్త్రీలందరిలోనూ వయస్సురీత్యా అనివార్యంగా కలిగే మార్పు.

ఇది జబ్బుకాదు. అయితే శరీరంలో అనేక మార్పులు చోటుచేసుకుంటాయి.

మానసిక సమస్యలూ బాధిస్తాయి. అయితే వాటికి శరీరం క్రమంగా అలవాటు పడుతుంది. దీనిలో బాధితులూ, వారితోటి వారూ సమస్యలను అర్థం చేసుకోవటం ముఖ్యం. అప్పుడే సాధారణ జీవనం సజావుగా సాగిపోతుంది.

ఒక్కొక్కసారి రుతురహిత క్రమంలో వయస్సు మళ్లుతున్నందున ఏర్పడే సమస్యలూ తోడవుతాయి. అందువలన తగు జాగ్రత్తలు తీసుకోవటం ద్వారా మాత్రమే బాధితుల ఆరోగ్యం, దాంతో కుటుంబ జీవనం సాఫీగా సాగుతుంది.

స్త్రీ జీవితంలో బాల్యం తరువాత వచ్చే కొమారదశ ముఖ్యమయినది. ఈ దశలో నెలనెలా బహిష్టు ప్రారంభమవుతుంది.

శరీరం సంతానోత్పత్తికి అనుగుణంగా మార్పులు సంతరించుకుంటుంది. ఆ తదుపరి యవ్వన దశ - దీని తదుపరి వృద్ధాప్యం వస్తుంది. ఈ దశలో సంతానోత్పత్తికి సహకరించే స్థితి శరీరం కోల్పోతుంది. దానికి అనుగుణంగానే బహిష్టులు ఆగిపోతాయి. ఈ స్థితిలో స్త్రీల ఆరోగ్యాన్ని కాపాడుకోవాలి.

ప్రకృతి నిర్దేశించిన మార్పులు ఇలా :

రుతురహిత కాలంలో శరీరంలో జరిగే మార్పులు ఏమిటి? ఏ ఏ జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి? స్త్రీల ఆరోగ్యాన్ని ఎలా కాపాడుకోవాలి? తెలుసుకుందాం!

వాస్తవానికి ఈ దశలో స్త్రీలకు ప్రతి అవయవంలోనూ మార్పులు చోటు చేసుకుంటాయి. అందులోనూ జననాంగాలు

స్పష్టమయిన పలు మార్పులకు లోనవుతాయి. నిద్ర తగ్గిపోతుంది. జ్ఞాపకశక్తి కూడా నెమ్మదిస్తుంది. ఎముకలు పెళుసుబారతాయి. చిన్న దెబ్బ తగిలినా ఎముకలు గుల్లవుతాయని గుర్తు పెట్టు కోవాలి. గుండె పని మందగిస్తుంది. కొన్ని జబ్బులు కొత్తగా రావటం ఇక్కడ నుంచే మొదలవుతుంది.

వీటికి సంబంధించిన ప్రాథమిక సమాచారన్నయినా తెలుసుకోవటం ద్వారా సరైన జాగ్రత్తలు తీసుకునే వీలుంది. అవసరమయితే వైద్యుడి ద్వారా సరైన మందులను వాడుకుని ఆనారోగ్యం నుంచి బయటపడి సుఖమయ జీవనాన్ని కొనసాగించవచ్చు. వచ్చే మాసం పత్రిక ద్వారా మరిన్ని వివరాలను సమగ్రంగా తెలుసుకుందాం!

ఆస్పత్రి టాయిలెట్‌లో విగతజీవి లభ్యం

- బిబిసి సౌజన్యంతో

కరోనా రోగులపై నిర్లక్ష్యం...

హర్షల్ నెహతే తల్లి కోవిడ్-19వల్ల చనిపోయారు. కానీ ఆ విషయం అక్కడితో ఆగలేదు. జలగావ్ ప్రభుత్వ ఆస్పత్రిలో కనిపించకుండా పోయిన ఆయన నానమ్మ 8 రోజుల తర్వాత అదే ఆస్పత్రి టాయిలెట్లో శవమై కనిపించారు.

జలగావ్ జిల్లాలో ముంబయికి దాదాపు 450 కిలోమీటర్ల దూరంలోని యావల్‌కు చెందిన హర్షల్ ఇప్పుడ పుణెలో ఉంటున్నారు. “మొదట హర్షల్ నాన్నకు కోవిడ్-19 ఉన్నట్టు పరీక్షల్లో తేలింది. ఆయన్ను భుసావల్ రైల్వే ఆస్పత్రిలో చేర్పించారు. మూడు రోజుల తర్వాత అతని అమ్మ కూడా కరోనా రావడంతో, ఆరోగ్యం వేగంగా క్షీణించింది. భుసావల్ డాక్టర్లు, ఆమెను జలగావ్ మెడికల్ కాలేజీ ఆస్పత్రికి తీసుకెళ్లమని చెప్పారు. అక్కడ వారికి ఐసీయూలో బెడ్

దొరకలేదు. తర్వాత ఆమె మరణించింది.

60 ఏళ్ల తల్లి మరణం తర్వాత ఆ కుటుంబానికి మరో కష్టం వచ్చిపడింది. 82 ఏళ్ల ఆయన నానమ్మ మాలతి నెహతేకు కూడా కోవిడ్ పాజిటివ్ వచ్చింది. ఆమెను కూడా వెంటనే జలగావ్ మెడికల్ కాలేజీలో జూన్ 1న చేర్పించారు. 2న తేదిన ఆస్పత్రికి ఫోన్ చేస్తే, ఆమెను అనుమానిత కరోనా రోగుల వార్డులో ఉంచామని చెప్పారు. అనంతరం ఆమెకు కరోనా ఉందని కరోనా వార్డుకు షిఫ్ట్ చేయమన్నారు.

ఆమెకు సీరియస్ అయ్యేసరికి ఆమెను ఐసీయూకు తరలించాలని కుటుంబ సభ్యులు కోరారు. కానీ భుసావల్ డాక్టర్లు ఆమె అనుమానిత రోగి అని లెటర్ ఇచ్చారు. భుసావల్ రైల్వే ఆస్పత్రి డాక్టర్లు ఇచ్చిన లెటర్లో వారి నాన్నమ్మ పేరు కూడా తప్పుగా ఇచ్చారని, ఆమెను ఐసీయూకు షిఫ్ట్ చేయాలని గట్టిగా అడిగామని హర్షల్ చెప్పారు. కానీ, మాలతి నెహతేను వేరే వార్డుకు తరలించాలని చూసినప్పుడు వాళ్లకు ఆమె బెడ్ మీద కనిపించలేదు.

దాంతో వారు ఆస్పత్రి అంతా ఆమె కోసం వెతికారు. దాదాపు అర్థరాత్రి పోలీస్ స్టేషన్లో ఆమె కనిపించడం లేదంటూ ఫిర్యాదు చేశారు.

హర్షల్ జూన్ 3న మళ్లీ ఆస్పత్రికి కాలే చేసి తన నాన్నమ్మ గురించి అడిగారు. ఒక డాక్టర్ ఆమె కనిపించిందని, కరోనా పాజిటివ్ రోగుల వార్డుకు షిఫ్ట్ చేశామని చెప్పారు. దీంతో ఆస్పత్రి సిబ్బందే అబద్ధాలు చెప్పారా, లేక ఏదైనా పొరపాటు జరిగిందా అనేది హర్షల్‌కు అర్థంకాలేదు.

జూన్ 5న మాలతి కుటుంబ సభ్యులు మళ్లీ ఆమె గురించి అడిగారు. వారు కరోనా వార్డులో ఆ పేరుతో ఎవరూ లేరని చెప్పారు. దాంతో వారు మళ్లీ పోలీస్ రిపోర్టు ఇచ్చారు. వారు మేం ఆస్పత్రి అంతా వెతికినా ఆమె కనిపించలేదన్నారు. పోలీసులు అప్పుడు ఆమె కోసం సరిగా వెతకలేదని హర్షల్ ఆరోపించారు.

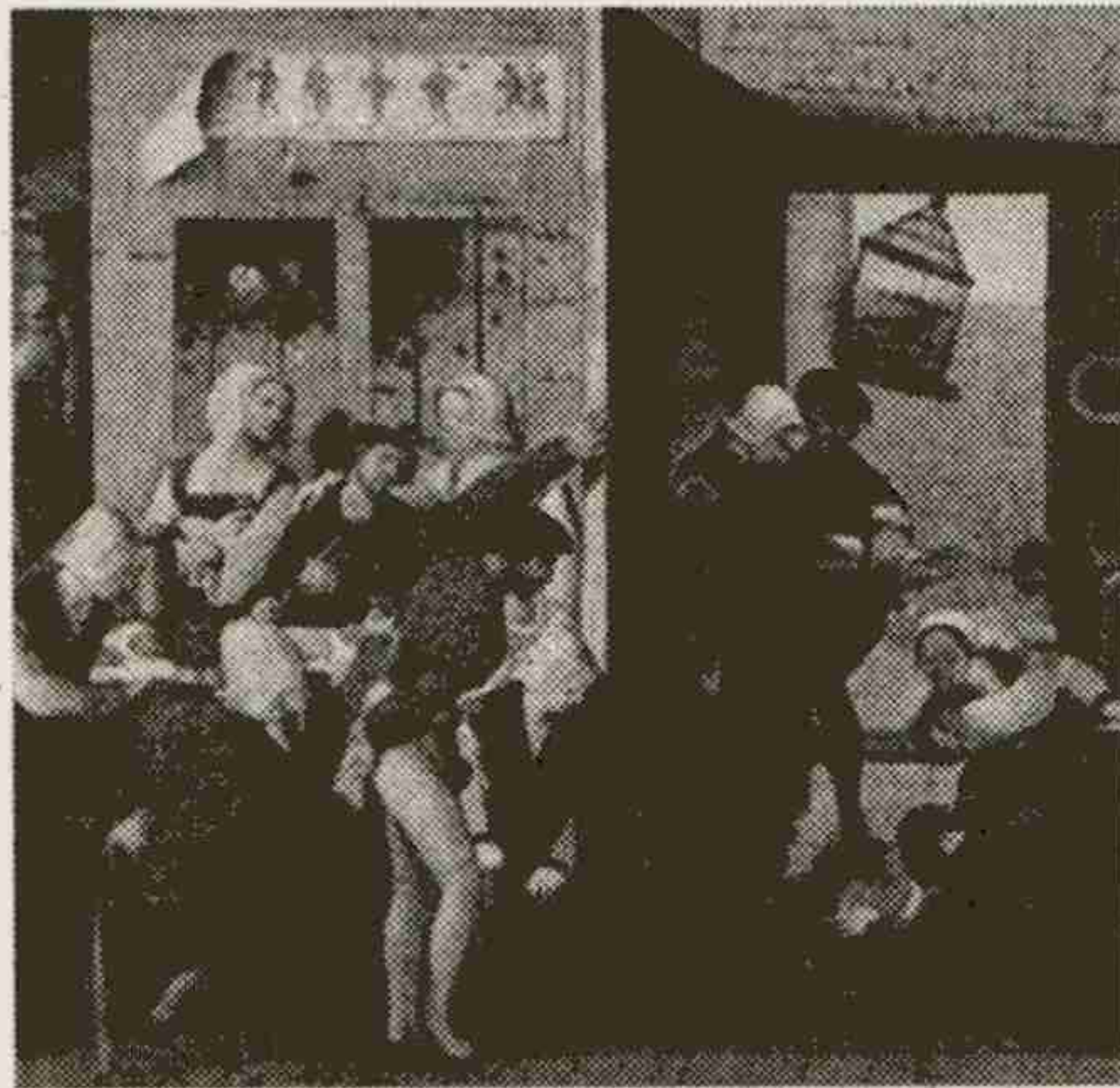
మాలతి నెహతే మృతదేహం, ఆమె కనిపించకుండా పోయిన 8 రోజుల తర్వాత జూన్ 10న ఏడో నంబరు వార్డు టాయిలెట్లో దొరికింది.

మహిళలు - సోషలిజం

మధ్యయుగాలకు మంచితనం అంటుకట్టుడు

మధ్య యుగాలను పవిత్రమైన సుగుణాల కాలంగా రోమన్ రచయిత ఒకరు అభివర్ణించాడు. కానీ ఆనాటి పరిస్థితులను చూస్తుంటే నిజమేమిటో మనకు తెలుస్తుంది. 1414లో కాన్స్టాన్స్ కౌన్సిల్లో 15 వందలకు తక్కువ కాకుండా వ్యభిచారుణులు ఉండేవారు. మధ్య యుగాలు క్షీణదశలోనే కాక అంతకు పూర్వమే మొదలైన ఈ పరిస్థితులు అనేక ఫిర్యాదులకూ, ఆదేశాలకూ కారణమయ్యాయి. చార్లీమాగ్నెట్ 802లో ఓ ఉత్తర్వు జారీ చేశాడు. అదేమిటంటే సన్యాసినుల మరాలను జాగ్రత్తగా కాపలా కాయాలి. వారికి పహారా ఉండాలి. వారు బయట తిరగరాదు. మర నియమాలు కచ్చితంగా పాటించాలి. తాగుడు, వ్యభిచారానికి అలవాటు పడకూడదు. ప్రార్థనా సమయంలో తప్పు పురుషులెవ్వరూ వారి నివాసాలలోకి వెళ్లకూడదు. మతాచార్యులకు చాలా మంది భార్యలుంటే వారి పదవి ఊడిపోతుంది. దీన్ని బట్టి 9వ శతాబ్దంలోనే బహు భార్యత్వం ఉండేదని చెప్పవచ్చు. దానిని నిషేధించే చట్టాలు లేవు అని కూడా తెలుస్తోంది. ఆ కాలంలో నీతి నియమాలను ఘోరంగా దెబ్బతీసినవి మత యుద్ధాలే. ఆ సమయంలో స్త్రీల పరిస్థితి చాలా ఇబ్బందిగా ఉండేది. కారణం స్త్రీల సంఖ్య పురుషుల సంఖ్య కంటే ఎక్కువగా వుండడం. మగవారి విచ్చలవిడి జీవన శైలివల్ల ప్రజలను తరుచుగా ప్లేగు వ్యాధి పీడించింది. మతాచార్యులతోనూ సంచార జీవులలో విద్వాంసులతోనూ స్త్రీలు రహదారుల్లో గుంపులు గుంపులుగా తిరిగేవారు. ఇటువంటి అసంఖ్యాక స్త్రీలకు సహాయ పడటానికి చాలా నగర సంస్థలు

ఆవాసాలు నిర్మించాయి. 13వ శతాబ్దం నుంచి స్త్రీలకు ఇళ్లు ఇచ్చి గౌరవప్రదమైన జీవితం గడిపేలా ప్రోత్సహించారు. నీతి నియమాలు గురించి పట్టించుకోకుండా వైవిధ్యాన్ని కోరే వివాహిత పురుషుల వల్ల వేశ్యలకు గిరాకీ పెరిగింది. పెద్దనగరాల్లో వ్యభిచార గృహాలను మున్సిపల్ లేదా జాతీయ లేదా చర్చిల ఆస్తిగా పరిగణించేవారు. వాటిపై ఆదాయం కూడా వాటి ధనాగరానికి చేరేది. వేశ్యాగృహాలకు ప్రత్యేక రక్షణ ఉండేది. కొన్నిసార్లు వారికి రాజమహల్లోని అధికార విందులకు ఆహ్వానాలు అందేవి. 'వివాహిత స్త్రీల రక్షణకు, కన్యల రక్షణకు వేశ్యా గృహాలు చాలా అవసరమని వారి భావన. వేశ్యలను సంతలో దిగరంబగా నిలబెట్టి కొరడాలతో కొట్టాలని చార్లీమాగ్నె ప్రకటించాడు. ఇటువంటి రాటుతేలిన క్రైస్తవ చక్రవర్తికి కూడా ఆరుగురికి తక్కువ కాకుండా భార్యలుండేవారు. తండ్రిని అనుసరించి కుమార్తెలు కూడా అదే పనిచేశారు. ఈ జీవనశైలి వల్ల చట్టబద్ధత లేని పిల్లలు ప్రవేశించారు. వ్యభిచారిణులకు అన్ని సదుపాయాలూ కల్పించిన వారే తప్పుదోవ పట్టిన పేద యువతులకు కఠినమైన శిక్షలు

విధించేవారు. గత్యంతరం లేని పరిస్థితుల్లో కన్నబిడ్డలను చంపుకున్న స్త్రీలకు మరణ శిక్ష విధించేవారు. కానీ ఆమెను ఆ గతికి తెచ్చిన మోసగాళ్లను పట్టించుకునేవారు కాదు. భార్యలు వ్యభిచరిస్తే కఠిన శిక్షలుండేవి. భర్తల వ్యభిచారం మాత్రం క్రైస్తవ సహనం మాటున మరుగునే వుండేది. 12వ శతాబ్దం నుంచి 14వ శతాబ్దం వరకూ స్త్రీల పట్ల అద్భుతమైన, విపరీతమయిన గౌరవం ఉన్న కాలంగా రచయితలు వర్ణించారు.

మధ్య యుగాల్లో లోపాలు ఎన్నున్నా, ప్రజల బలమైన, ఉత్సాహవంతమైన, స్వభావం నుంచి ఒక ఆరోగ్యకరమైన ఇంద్రియ లోలత్వం పుట్టింది. క్రైస్తవం కూడా దీన్ని అణచివేయ లేకపోయింది. ఇటువంటి భావనకు లూదర్ మంచి ప్రతినిధి. ఒకప్పుడు క్రైస్తవ సన్యాసుల, సన్యాసినుల జీవితాలు ప్రకృతికి ఎంత విరుద్ధమో తెలిసిన లూదరు వారి బ్రహ్మచర్యాన్ని ఖండించాడు. తిండి, నీరు, నిద్ర వంటిదే సుఖసౌఖ్యాలు కూడా అని తమ జాతిని కొనసాగించే కోరికను కూడా ప్రకృతి మనలో ఏర్పరస్తుంది అని బలంగా నమ్మినవాడు. ప్రతి పురుషుడికీ ఒక స్త్రీ కావాలి. ప్రతి స్త్రీకి ఒక పురుషుడు ఉండాలి. ఇది ఒక సహజమైన అవసరమని లూదర్ భావన. చర్చికీ, వివాహానికీ సంబంధించిన ఉమ్మడి అంశాలను కూడా కొన్నింటిని లూదర్ వ్యతిరేకించాడు. విడాకులు పొందిన వ్యక్తులు తిరిగి పెళ్లి చేసుకోడాన్ని చర్చిలు వ్యతిరేకిస్తే లూదర్ సమర్థించాడు. దంపతుల్లో అసంతృప్తులు ఉంటే స్త్రీ అయినా సరే వివాహ బంధం బయట కూడా సంతృప్తి పొందవచ్చుననీ, అటువంటి బంధాన్ని లూదర్ సమర్థించాడు. ఎందుకంటే - ప్రతిఘటించడానికి సాధ్య పడని ప్రకృతికి న్యాయం చేయడానికి అంటూ వివరించాడు.

సావిత్రి - ఉద్యమ ఉధృతి

స్వాతంత్ర్య పోరాట యోధురాలు, ఉమ్మడి కమ్యూనిస్టు పార్టీ - మహిళా వుద్యమ నేతల్లో ఒకరు తాళ్లూరి సావిత్రి. ఆమె కరోనా నిర్బంధ కాలంలో మే 25న హైదరాబాద్ నగరంలో చనిపోయారు. తొబై ఏళ్ల నిండు జీవితాన్ని అనుభవించిన ఆమె చివరికంటా న్యాయం కోసం పోరాడే వాళ్ళ పక్షానే ఉంటూ స్ఫూర్తిదాయకంగా నిలిచారు. ఆమెకు ఐదవ ఆంధ్రప్రదేశ్ కమిటీ, చైతన్య మానవి హృదయ పూర్వక నివాళులు అర్పిస్తున్నది.

సావిత్రి - గుంటూరు జిల్లా రేపల్లె సమీపంలోని బేతపూడి గ్రామంలో 1925 జూలై 17వ తేదీన ఒక సామాన్య రైతు కుటుంబంలో జన్మించారు. కుడితిపూడి క్రిష్ణయ్య, రాజారత్నమ్మ దంపతులకు ఏడో సంతానం. ఆమెకు నలుగురు అన్నలు ఇద్దరు అక్కలు ఓ చెల్లెలు. 13 ఏళ్ళ నుంచే దేశ రాజకీయాలను గమనించటం మొదలు పెట్టారు.

తన అన్నయ్య ద్వారా గాంధేయ వాదాన్ని అర్థం చేసుకుంది. ఊర్లో కమ్యూనిస్టు నాయకుల ద్వారా కమ్యూనిజం విశిష్టతను తెలుసుకుంది. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వానికి అండగా నిలబడ్డ జస్టిస్ పార్టీ సభల్లో నాయకుల ఉపన్యాసాలు వింది. బంధువుల ద్వారా హిందీ భాష ఉద్యమం ఆమెకు పరిచయమయ్యాయి. ఆమె ఎనిమిదో తరగతి వరకూ స్వగ్రామంలోనే చదువుకున్నారు. తరువాత అలహాబాద్ లోని ప్రయాగ మహిళా విద్యా పీఠములో చదువు కొనసాగించారు. అలా చదువుకొనే కాలంలోనే ఆనందభవనంలో మహాత్మా గాంధీని, జవహర్ లాల్ నెహ్రూని చూశారు. అక్కడ ఉన్నప్పుడే, భారత సంగ్రామ చరిత్ర, ఇతర నాయకుల చరిత్రలు చదివారు.

అలహాబాదు నుంచి వచ్చిన తరువాత కూడా సావిత్రిని గుంటూరులో

కమ్యూనిస్టు చదలవాడ పిచ్చయ్య ఇంట్లో ఉంచి చదివించారు ఆమె తల్లిదండ్రులు. అప్పటికి ఆమె అన్నయ్య కమ్యూనిస్టుగా మారారు. పిచ్చయ్య ఇల్లు కూడా రకరకాల రైతు నాయకుల రాకపోకలతో, సిద్ధాంత చర్చలతో, వాగ్వాదాలతో సజీవంగా ఉండేది. మాకినేని బసవపున్నయ్య ఆచార్య రంగా, వేములపల్లి శ్రీకృష్ణ అజ్ఞాతంలో ఉన్న కొందరు కామ్రేడ్స్ కూడా అక్కడకు వచ్చివెళ్లేవారు. మోటూరు ఉదయం కొన్నాళ్ళు ఆ ఇంట్లో ఉండడంతో వారిద్దరూ మంచి స్నేహితులయ్యారు. 1942లో తన అన్న సత్యనారాయణ స్నేహితుడు తాళ్లూరి వెంకటకృష్ణతో వివాహమైంది. వెంకట కృష్ణ భట్టిప్రోలు తాలూకా కార్యాలయంలో వుద్యోగం చేస్తుండేవాడు. వివాహానంతరం వారిద్దరూ కలసి భట్టిప్రోలులోనే ఉన్నారు. బెంగళూరు నుంచి ప్రచురితమవుతున్న కాంగ్రెసు పత్రిక ప్రజామాతకు స్త్రీల సమస్యలపైన వ్యాసాలు రాసేవారు సావిత్రి. ఆమె వ్యాసాల పైన చర్చలు జరిగేవి. వాటిని కూడా పత్రిక ప్రచురించేది. కమ్యూనిజం పట్ల ఆమె చూపుతోన్న ఆసక్తి, వుత్సాహాన్ని గమనించి, మహిళాసభ కార్యక్రమాల్లోనూ, గ్రామీణులను చైతన్యపరిచే కార్యక్రమాల్లోనూ పాల్గొనవలసిందిగా కమ్యూనిస్టు నాయకుడు లావు గంగాధర రావు కోరారు.

1942లో క్విట్ ఇండియా ఉద్యమంలో

కమ్యూనిస్టు పార్టీ బహిరంగంగా పని చేయడం మొదలు పెట్టింది. తెనాలిలో ఏర్పాటు చేసిన గుంటూరు జిల్లా సీపీఐ కార్యాలయానికి వెంటనే సావిత్రిని రమ్మన మని, మాకినేని బసవపున్నయ్య కబురు పంపారు. మహిళా ఉద్యమ నిర్మాణం గురించి చర్చించారు. జిల్లాలోని మహిళా కార్యకర్తలందరికీ రాజకీయ పాఠశాల నిర్వహించారు. మోటూరు వుదయం, మహంకాళి పార్వతి, మాదాల రాజ్యలక్ష్మి, మాకినేని జగదాంబ తదితర ముప్పై మంది దాకా హాజరయ్యారు. తెనాలి సమీపంలోని కంచర్ల పాలెంలో గుంటూరు జిల్లా మహిళా సంఘం మొదటి సభ నిర్వహించారు. ఆ సభలోనే శాఖమూరి కోటమ్మను అధ్యక్షురాలిగా, సావిత్రిని ప్రధాన కార్యదర్శిగా, మోటూరు ఉదయంను సహాయ కార్యదర్శిగానూ, మరికొందరు సభ్యులతో గుంటూరుజిల్లా ప్రప్రథమ మహిళా సంఘం ఏర్పాటైంది. తరువాత కాలంలో కమ్యూనిస్టు కార్యాలయంతో పాటు మహిళా సంఘ కార్యాలయం కూడా తెనాలి నుంచి గుంటూరుకి మారింది.

సావిత్రి దంపతులను గుంటూరుకి మకాం మార్చుకొని పార్టీలో పూర్తి కాలం సభ్యులుగా పనిచేయాలనీ, నెలకు చెరొక యాభై రూపాయలు చొప్పున గౌరవ వేతనం ఇస్తామని కమ్యూనిస్టు పార్టీ

ప్రతిపాదనను ఆమోదించి, టి.వి.కృష్ణ ప్రభుత్వ ఉద్యోగానికి రాజీనామా చేశారు. పార్టీ ఆయనను కార్యదర్శిగా నియమించింది. ఆయన టైపు షార్ట్ హ్యాండ్‌లో నిపుణుడయినందున ప్రజాశక్తి ప్రచురణ బాధ్యతను కమ్యూనిస్టుపార్టీ ఆయనకు అప్పగించింది.

సావిత్రి గుంటూరులో కమ్యూనిస్టు పార్టీ మహిళా విభాగంలో వుధృతంగా పనిచేయడం ప్రారంభించారు. గుంటూరు, సత్తెన్నపల్లి నరసరావుపేట తాలూకాలో గ్రామాలను సందర్శించి సభలు - సమావేశాలు పెట్టడం, సంఘాలు ఏర్పాటు చేసేవారు. బాల్య వివాహాలకూ, సాంఘిక దురాచారాలకు వ్యతిరేకంగా ప్రచారం చేసేవారు. ఆడపిల్లలను చదివించాలని చెప్పేవారు. హిందూ వివాహచట్టంలో మార్పులు చేయాలని కోరుతూ వినతి పత్రాలపై మహిళల సంతకాలు పెట్టించి బి.ఎస్.రావు కమిషన్‌కు పంపించేవారు. ఆరోగ్య సూత్రాలు, మరుగుదొడ్ల వాడకం గురించి మాట్లాడేవారు.

ఆ రోజుల్లో ఎక్కువ గ్రామాలకు కాలినడకనే వెళ్లాల్సి వచ్చేది. అన్ని తాలూకాల్లోనూ మహిళా సభలు నిర్వహించారు. పొన్నెకల్లు, తాడికొండ, దొండపాడు, తుళ్లూరు, నేలపాడు గ్రామాల కార్యకర్తలతో నేరుగా సమావేశాలు జరిపి సభలకు ఆహ్వానించారు. గ్రామాల్లో సమావేశాలకు మహిళలు వచ్చేవారు కాదు. మహిళలు గడప దాటకూడదని కుటుంబాల్లో ఆంక్షలుండేవి. స్త్రీలు అత్తమామలకూ, భర్తలకూ భయపడి, లొంగి వుండేవారు. అందువలన గ్రామాల్లో మహిళలను పేరంటానికి పిలిచినట్లు పిలిచి సమావేశం వేసేవారు. అలాంటి కట్టడుల మధ్య కూడా తన పాటలద్వారా, ఉపన్యాసాల ద్వారా, వ్యక్తిగత స్నేహ సంభాషణల ద్వారా మహిళలను సావిత్రి ఎంతో ఉత్తేజపరచేవారు. గుంటూరు,

తాడికొండ మహిళా సభలకు స్వయంగా పెద్ద ఎత్తున మహిళలను సమీకరించారు. సభలు ఎన్నడూ లేనంతగా విజయవంత మయ్యాయి.

కమ్యూనిస్టుపార్టీ ఆమెను రాష్ట్ర కమిటీకి ఆహ్వానించింది. కానీ ఆమెను పంపడానికి మోటారు హనుమంతరావు నిరాకరించారు. అప్పుడాయన గుంటూరు జిల్లా కార్యదర్శిగా ఉన్నారు. సావిత్రి వెళ్ళిపోతే జిల్లాలో మహిళా ఉద్యమం దెబ్బ తింటుందని పంపలేదు. ప్రజానాట్య మండలి కూడా ఆమెను ఆహ్వానించింది. గుంటూరు జిల్లా కమ్యూనిస్టు కమిటీ ససేమిరా అన్నది.

1943లో విజయవాడలో డాక్టర్ అచ్చమాంబ ఆధ్వర్యంలో మహిళా కార్యకర్తలకు రాష్ట్రస్థాయి రాజకీయ తరగతులు నిర్వహించారు. సావిత్రి కూడా ఈ తరగతులకు హాజరయ్యారు.

1943లో బొంబాయిలో జరిగిన కమ్యూనిస్టు పార్టీ ప్రథమ బహిరంగ సభకు, 1944లో విజయవాడలో జరిగిన జాతీయ రైతు మహాసభకు కూడా ఆమె హాజరయ్యారు.

గుంటూరు పొగాకు కంపెనీల్లో మహిళా కార్మికుల సమస్యలపై పని చేశారు. ఒకసారి అక్కడ సమ్మె సందర్భంలో తీవ్ర నిరసన వ్యక్తం చేశారు. ఫలితంగా అరెస్టయి వారం రోజులపాటు బాపట్ల జైలులో ఉన్నారు.

1943లో ఆమెకు మగబిడ్డ పుట్టి చనిపోయాడు. 1946లో కుమార్తె జ్యోత్స్నకు జన్మనిచ్చారు. సావిత్రి ఆరోగ్యం క్షీణించడంతో మాకినేని బసవపున్నయ్య, ఆయన కుటుంబసభ్యులు తల్లి బిడ్డలను సంరక్షణలోకి తీసుకొని ఆరోగ్యం మెరుగు పడే వరకు వారింట్లోనే ఉంచుకొని సేవలందించారు. అయితే కామెర్ల వ్యాధి బారిన పడి 1947లో ఆపాప మరణించింది.

1948లో కమ్యూనిస్టు పార్టీపై ప్రభుత్వం మళ్ళీ నిషేధం విధించింది.

అనేక మంది కామ్రేడ్లనూ అరెస్ట్ చేసింది. కాల్చి చంపింది. ఆంధ్ర వనిత పత్రికను నిషేధించింది. ప్రభుత్వ దమనకాండకు నిరసనగా 144వ సెక్షనును ధిక్కరించి 400 మంది విజయవాడ వీధుల్లో ఊరేగింపు జరిపారు. ఆ ఊరేగింపులో పాల్గొని సావిత్రి కూడా అరెస్టయ్యారు. 1951లో వెంకటకృష్ణ జైలు నుంచి విడుదలయ్యాక కొన్నాళ్ళు సావిత్రి కుటుంబం విజయవాడలో ఉంది. తరువాత మద్రాసు, కర్నూలు, దేశ రాజధాని ఢిల్లీలోనూ బాధ్యతలు నిర్వర్తించారు. వెంకట కృష్ణ వివిధ పత్రికల్లో విలేకరిగానూ, చివర్లో ఈనాడులో ఉపసంపాదకుడిగానూ పని చేశారు. 1974లో హైద్రాబాద్‌కు చేరి, అక్కడ ఉద్యోగినుల అసోసియేషన్ పనులు నిర్వర్తించారు. ఎన్.ఎఫ్.ఐ.డబ్ల్యూ. జాతీయ కౌన్సిల్ సభ్యురాలిగా ఎంపికయ్యారు. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర మహిళా సమాఖ్యలో పనులు చేశారు. చివరలో గ్రామ్య సంస్థ బోర్డు సభ్యురాలిగా కూడా సేవలందించారు. సారా వ్యతిరేకోద్యమంలో ఉన్నారు.

తరువాత కాలంలో ఆనారోగ్య కారణాలతో ఉద్యమాలకు దూరంగా ఉన్నారు. కానీ ఆమె ఆలోచన ఎప్పుడూ సజీవంగానూ, న్యాయం కోసం పోరాడే వాళ్ళ దిక్కునే ఉండేది. ధైర్యసాహసాలకు, నిజాయితీకి నిలువెత్తు రూపం ఆమెది. ఆమె మృతి చెందటానికి ఓ నాలుగైదు రోజుల ముందు చివరిగా వాట్సాప్‌లో తన మిత్రురాలు సుగుణతో మాట్లాడుతూ కూడా వ్యక్తులు దూరమైనా ఉద్యమాలు సజీవంగా ఉంటాయని నూతన సమాజ ఆవిర్భవానికి కృషి చేస్తాయన్న నమ్మకాన్ని వ్యక్తం చేశారు. ఆమె అందరినీ కామ్రేడ్ అంటూ సంభోదించేవారు. రెడ్ సెల్యూట్‌తో సంభాషణ మొదలుపెట్టి తిరిగి రెడ్ సెల్యూట్ తోనే సంభాషణ ముగించేవారు. సావిత్రికి మహిళా ఉద్యమకారుల రెడ్ సెల్యూట్. ❖

మానికొండ సూర్యావతిగారు ఆంధ్ర రాష్ట్ర మహిళా ఉద్యమ నిర్మాతలలో ఒకరు. నిజాయితీకి, నిబద్ధతకు మారుపేరు. నిర్మాణ దృక్పథంతో పనిచేసిన నాయకులలో ఆమె ఒకరు. జాలై నాలుగో తేదీ ఆమె వర్ధంతి. చిన్నవయసులోనే సంఘ నిర్మాణ బాధ్యతలు చేపట్టారు. చనిపోయే వరకు ఉద్యమ పతాకాన్ని విడవకుండా నడిచారు. మహిళా సంఘం మొదట కార్యదర్శిగా, ఆ తరువాత అధ్యక్షురాలుగా, చనిపోయే నాటికి ఉపాధ్యక్షురాలుగా ఉన్నారు. ఇటీవల సమాజంలో ఎన్నో మార్పులు వచ్చాయి. మహిళల జీవితాల్లో కూడా మార్పులు ఎన్నో వచ్చాయి. కానీ సూర్యావతిగారి వంటి పెద్దలు సంఘ నిర్వహణ బాధ్యతలు భూజానవేసుకున్న రోజుల్లో పరిస్థితులు వేరు. మధ్యతరగతి కుటుంబాల్లో స్త్రీలు గడపదాటి బయటకు రావడమే అరుదు. కుటుంబ గౌరవం మంటగలుస్తుందనకునే రోజులు. మూఢనమ్మకాలు, అతి బాల్య వివాహాలు, బలవంతపు వైధవ్యం వంటి రుగ్మతలు ఎన్నో. అటువంటి రోజుల్లో ఈమె ఉద్యమ ప్రవేశం చేశారు. ఆమె పినతండ్రి కడియాల గోపాల్ రావుగారు. ప్రముఖ నాయకులు, పార్లమెంట్ సభ్యులు కూడా ఆయన సూర్యావతిగారు, నాగళ్ల రాజేశ్వరమ్మగారు వంటి రైతు కుటుంబాల స్త్రీలను ప్రోత్సహించారు. వారికి స్త్రీల సమస్యలు, వాటి మూలాలతో పాటు దేశ రాజకీయాలు ప్రజల జీవన పరిస్థితులు తెలియజెప్పి ఆనాటి స్త్రీలలో చైతన్యం నింపి సంఘ నిర్మాణం చెయ్యాలని ప్రోత్సహించారు. ఆ ప్రోత్సాహంతో గ్రామాలలో తిరిగి సంఘ నిర్మాణం చేశారు.

స్త్రీలకు ప్రసూతి సేవలు అందించాలని, పేద వ్యవసాయ కూలీలలో స్త్రీలకు గిట్టుబాటు వేతనం ఇవ్వాలని, స్త్రీలకు మరుగుదొడ్ల సదుపాయం కావాలని కృషి చేశారు. ఈ సమస్యలతో

మానికొండ సూర్యావతి

పాటు మూఢనమ్మకాలకు, బాల్య వివాహాలకు వ్యతిరేకంగా ప్రచారం చేశారు. వితంతు పునర్వివాహాలు చేయించడం, స్త్రీ పురుష సమానత్వాన్ని ప్రబోధించడం చేసేవారు. వారి కృషి ఇప్పటికీ మనకు అనుసరణీయం. ఇప్పటికీ మన సమాజంలో సంఘాల అవసరం ఉంది. ఇంకా పెరిగింది కూడా. కుటుంబం లోపలా, బయటా సమస్యలు, వాటిలో వైరుధ్యం పెరిగింది. కట్నాల వేదింపులు, తాగుబోతుల ఆగడాలు, వీటితోపాటు బతుకుతెరువు సమస్యలు కూడా పెరిగాయి. కుటుంబ బరువు బాధ్యతలు స్త్రీలపై కూడా పడుతున్నాయి. ఈ స్థితిలో మహిళలకు ఇంతో అంతో వెసులబాటు ఇచ్చేది సంఘటితం కావడమే సమరం చేయడమే మార్గం. దీనికోసం సంఘ నిర్మాణం చేయడం, పటిష్టం చేయడమే లక్ష్యం.

మాటల సందర్భంలో సూర్యావతిగారు చెబుతుండేవారు. చేతి సంచిలో రెండు జతల బట్టలు పెట్టుకుని ఊరూర తిరుగుతూ మహిళలతో చిన్న చిన్న మీటింగులు పెట్టేవారమని, సభ్యత్వం చేర్పించి గ్రామ కమిటీల నిర్మాణం చేసేవారమని చెప్పేవారు.

అప్పటితో పోల్చితే ఇప్పటి మహిళా సంఘం సభ్యత్వం ఎన్నో రెట్లు పెరిగింది. పని కూడా పెరిగింది. కానీ సభ్యత్వం చేర్చాక కమిటీలు వేస్తున్నామా? ప్రాథమిక కమిటీలు పనిచేస్తున్నాయా అన్నది సమస్య. ప్రతీ సారి నాయకులం మనమే చేయలేం. కరోనా నేర్పిన లాక్ డౌన్ పాఠమిదే. ప్రాథమిక కమిటీలు పని చేసినప్పుడు సాధారణ సభ్యులను రంగంలోకి దింపగలం. స్థానికంగా జనాన్ని కదిలించి ఎంత అధికారులునైనా నిలదీయగలం. అయితే ఈ ప్రాథమిక కమిటీలు చేసే పని

ఏమిటి? ఎలా ఉండాలి? అసలు కమిటీలు నడిపేదెవరు? అనే ప్రశ్నలకు మనం జవాబులు వెతుక్కోవాలంటే మన సభ్యత్వం చేర్పించేటప్పుడు ఇతరత్ర కార్యక్రమాలు చేసేటప్పుడు కాస్త చురుకైన వారిని, ఆసక్తి కలవారిని, పదిమందికీ విషయాలను చెప్పగలవారిని గుర్తించి, ప్రోత్సహించి కమిటీ నిర్మాణం చేయడం అవసరం.

అంతేకాదు కమిటీ వేయడంతోనే సరిపోదు. కమిటీ నడిపే ప్రాథమిక స్థాయి నాయకులకు విషయాలు చెప్పడం, చైతన్యపరచడం, పని నేర్పించడం అవసరం. మానవి పుస్తకాలు ఇంకా, ఇతర పుస్తకాలు కొనిపించి చదివించడం, వినిపించడం, చర్చించడం తద్వారా విషయ పరిజ్ఞానం పెంచడం చేయాలి. స్థానిక సమస్యలు, మహిళలందరి సమస్యలు కావచ్చు. కుటుంబంతో వచ్చే సమస్యలు కావచ్చు. ఏదైనా వచ్చినప్పుడు పదిమందిని కూడబెట్టి పరిష్కారం గురించి కమిటీ సభ్యులు, నాయకులు ప్రయత్నం చేసేలా ప్రోత్సహించడం అవసరం. ప్రత్యేకించి పై నాయకత్వం, స్థానిక కమిటీ నాయత్వంతో నిరంతర సంబంధాలలో ఉంటేనే కమిటీలతో పనిచేయించగలం. కొన్ని సమస్యలు మహిళా సంఘం ఒకటే పని చేస్తే కాదు. ఇతర ప్రజా సంఘాలతో సమన్వయం కూడా అవసరం. మధ్యం సమన్వయం పై సిబ్బందియు తదితర సంఘాలతో కలిసి పనిచేశాం కదా. తొలాంటి సమన్వయం ప్రాథమిక కమిటీ స్థాయిలో అవసరం. ప్రాథమిక కమిటీల పని సక్రమంగా ఉంటేనే వివిధ సమస్యలపై వివిధ తరగతుల మహిళలను చైతన్య పరచి సంఘటితం చేయగలం. సంఘటిత శక్తిని పెంచుకోడం ద్వారా సంఘ బలాన్ని పెంచుకోగలం. బలమైన మహిళా ఉద్యమాన్ని నిర్మించగలం. అదే సూర్యావతిగారికి మనం అర్పించే నివాళి.

కరోనా కల్లోలం

అమ్మా ఆశా!

ఎలా వున్నావురా తల్లీ! ఎవరినైనా ఎలా వున్నారని అడిగే సాహసం చేయలేకపోతున్నాం! ఎందుకంటే నిరాశా నిస్పృహలతో జవాబిస్తున్నారు మరి! అందరిలోను ఏదో ఆందోళన. అలజడి. పట్టాల మీద చకచకా పరిగెత్తే రైలుబండి ఒక్కసారిగా పెద్ద కుదుపులతో ఆగి పోయినట్లుంది. జన జీవనంలో పెద్ద ఎత్తన అభద్రతాభావం చోటు చేసు కొన్నట్లుంది.

ఇదంతా అమ్మమ్మ ఎందుకు రాస్తున్నదో? నీకీపాటికి అర్థమయ్యే వుంటుంది. కంటికి కనిపించని సూక్ష్మక్రిమి ఒక్కసారిగా విరుచుకపడి మహా బలవంతులమనుకునే మనిషిని నిర్వీర్యం చేసింది. 'కరోనా' ఈ పేరు వింటేనే ప్రపంచ జనాభా రారెత్తిపోతున్నారు. బతుకుల్లోని క్రమ బద్ధతని హరించి వేసింది. జనం భయంతో విల విలలాడిపోతున్నారు. తల్లడిల్లిపోతున్నారు. ఎన్నాళ్ళిలా భయ భయంగా బతకాలి? అన్నీ పోగొట్టుకొన్నట్లు నిరాశతో కుంగి పోవాలి? రకరకాల ప్రశ్నలు. సమాధానం దొరకని ప్రశ్నలు! మనసుని తొలిచి వేసే ప్రశ్నలు!

చిన్న పిల్లల నుంచి పెద్ద వాళ్ళ వరకూ వారి వారి పనుల్లో నిమగ్నమై వుండే వారంతా ఒక్కసారిగా పనీపాటు లేక దిగాలుబడి పోయివున్నారు. కాళ్ళు చేతులు కట్టేసినట్లు ఖైదీల్లా ఇంటి జైలుకి పరిమితమైపోయి వున్నారు. మనిషి సంఘజీవి అయితే కుదరదు. ఏకాకిలా వుండాల్సిందేనని ప్రభుత్వం కట్టడి విధిస్తే, ఎవరింటికి వారు అతుక్కుపోయి వున్నారు. "మా ఇంటికి మీరు రాకండి - మీ ఇంటికి మేము రాము" అనేది నేటి కొత్త విధానం. మూతికీ, ముక్కుకూ గుడ్డ అడ్డం కట్టుకోకుంటే ప్రమాదం. నోరూ,

ముక్కే కాదు కళ్ళు కూడా కరోనా తెచ్చిపెట్టడంలో పాలు పంచుకుంటున్నందున ఇక అందరం గాంధారీలం అయిపోవాల్సిందే! ఏ నిమిషానికి ఏ ప్రమాదం ముంచు కొస్తుందోననే భయం. ఏమరు పాటుగా వుంటే కరోనా ఖడ్గం ఝుళిపించక మానదన్న స్పృహ. పైగా 'కరోనా' సోకిన వ్యక్తే కాక అతని చుట్టు పక్కల వారంతా అనుమానితులుగా అవటం ఈ కొత్త రోగంలోని సరికొత్త విషయం.

సంపన్నులు, ధనికులు, ఉన్నత మధ్యతరగతి అంటే తిండి తిప్పలకు ఇబ్బంది పడవలసిన అవసరం లేని వారు కరోనా, లాక్డౌన్ తో కష్టనష్టాలు పడలేదు. వారి జీవితాలు దాదాపు యథాతథంగా గడిచాయి. ఇంకా చెప్పాలంటే అంతకుముందు కంటే కూడా మరింత ఆనందంతో గడిచాయి. కోరుకున్న తిండి తింటూ, అనుకొన్న ఆటలు ఆడుతూ, చూడాలనుకున్న సినిమాలు చూస్తూ, మాట్లాడుకోవాలను కొన్న వారితో గంటలు గంటలు ఫోనులో మాట్లాడుతూ సాగిపోయింది.

కరోనా పుణ్యమా అని రకరకాల పదాలు ఇప్పుడు అందరి పెదాల మీదా నాట్యం చేస్తున్నాయి. 'భౌతిక దూరం' సామాజిక దూరం. మరి ఈ రెండు

పదాల్లో తేడా వుందట. ఏ పదం వాడాలి? ఏది సరయినది కాదు? అంటూ చర్చో పచర్చలు. దేశమంతా జనాభా కిక్కిరిసి వుండే మనలాంటి దేశంలో దేన్నైనా కట్టడి చేయటం కష్టమే! ఇంతమంది జనాన్ని అదుపు చేయటం సాధ్యమయ్యే విషయమేనా? ఎవరికి వారుగా దూరం దూరంగా వుండటం అన్నది సాధ్యమయ్యే విషయమేనా? మంచైనా, చెడైనా నలుగురితోనే అన్నట్లు అలావాటైన దేశమిది. అలాంటి మనం మోడీ చప్పట్లు కొట్టమంటే కొట్టాం. దీపాలు వెలిగించమంటే అందరం వెలిగించాం! భారత దేశం కరోనా కట్టడిలో ప్రపంచ దేశాలకు ఆదర్శం అని నాయకులు పొగుడుతుంటే నిజమేననుకొని 'ఓహో' అనుకున్నాం. దేశానికి సరైన సమయంలో తాళం వేశారని పొంగిపోయాం. కరోనా ఇక మన జోలికి రాదనుకున్నాం.

కానీ ఇక్కడే పెద్ద పొరపాటు చోటు చేసుకొంది. ఈ దేశంలో ఈ జనాభా అంతా ఒకే విధమైన 'ఆర్థిక స్థితి'లో లేరు. కోటికి పడగలెత్తిన కోటేశ్వరులు, ఏ పూటకాపూట కూటికి ఆక్రోశించే వారూ పక్కపక్కనే వుంటారు తల్లీ. ఆగర్భ శ్రీమంతుడు, కటిక దరిద్రుడు కూడా ఈ దేశ బిడ్డలే. దేశంలో సిరిసంపదలు సమానంగా లేవు. ఒక ప్రాంతంలో జీవికి కావలసిన వనరులుండవు. మరి ఆ ప్రాంత ప్రజలు పరిశ్రమలు, భవన

నిర్మాణాలు, పంట పొలాలు వున్న ప్రాంతాలకు పొట్ట చేత బట్టుకొని అనివార్యంగా వెళ్లక తప్పదు. కొందరు పొట్టచేతబట్టుకుని తల్లిదండ్రులను, మరి కొందరు భార్యబిడ్డలను వదిలి ఒంటరిగా, సొంతూరుకి సుదూరంగా వెళ్ళవలసి వస్తున్నది. 50 ఏళ్ళ క్రితమే శ్రీశ్రీ 'బాటసారి' కవితలో ఈ వలస కూలీ దయనీయమైన బాధను వర్ణిస్తూ రాశారు. అదే రవి 'ఇంటి కాడ పిల్లజెల్ల ఎట్లగున్నారో' అంటూ కొత్త గీతంలో ఆవేదన వెలిబుచ్చాడు. ఈ రెండు గేయాలనూ నీవు తప్పని సరిగా చదవాలి. శ్రీశ్రీ కాలం నుంచీ ఇప్పటి దాకా వలస కార్మికుల జీవితాల్లో ఏ విధమైన మార్పు రాలేదు. మోడీ మహాశయుడు కూడా అదే మరచిపోయాడు. కోట్లాది మంది వలస కార్మికుల గురించి దేశానికి తాళం వేసేటప్పుడు గుర్తు రాలేదు.

వలస కార్మికుల వెతలు ముఖ్యంగా తిండికీ, తాగటానికి కూడా నోచుకోని ఆ

ధీనుల వ్యథా భరిత జీవన దృశ్యాలు ప్రతివారినీ కంటతడి పెట్టించాయి. వారికి కనీస వసతులు కల్పించేందుకు బాధ్యతగా తీసుకోవలసిన ప్రభుత్వాల కంటే దయార్థ హృదయులైన పౌరులెందరో వాళ్ల బాధలు తీర్చే పనిలో పాలు పంచుకొన్నారు. గమ్యం తెలుసు, కానీ గమనం చాలా కష్టం. అయినా వెళ్ళాలి. నడచయినా వెళ్ళాలి. నెత్తి మీద బరువు, చంకలో బిడ్డలు, కాల్చే ఆకలి.. కూల్చే వేదన.. అయినా సరే ఇల్లు చేరాలనే పట్టుదల. అదే వారితో వేల మైళ్ల దూరం సుదీర్ఘమయిన యాత్ర నడిపించింది. తన వారిని అక్కున చేర్చుకోవాలన్న తాపత్రయమే ఎండా, వానలను లెక్క చేయక పరుగులు పెట్టించింది.

సంపన్నులు, ధనికులు, ఉన్నత మధ్యతరగతి అంటే తిండి తిప్పలకు ఇబ్బంది పడవలసిన అవసరం లేని వారు కరోనా, లాక్డౌన్ తో కష్టనష్టాలు పడలేదు.

వారి జీవితాలు దాదాపు యథాతథంగా గడిచాయి. ఇంకా చెప్పాలంటే అంతకు ముందు కంటే కూడా మరింత ఆనందంతో గడిచాయి. కోరుకున్న తిండి తింటూ, అనుకొన్న ఆటలు ఆడుతూ, చూడాలనుకున్న సినిమాలు చూస్తూ, మాట్లాడుకోవాలనుకొన్న వారితో గంటలు గంటలు ఫోనులో మాట్లాడుతూ సాగిపోయింది. సామాన్య గృహిణులు సైతం యూట్యూబ్ ఛానళ్లు చూసి రకరకాల వంటలు, పిండి వంటలు ఒంటబట్టించుకొని ప్రయోగాలు చేశారు. కరోనా కేంద్రంగా, రకరకాల కార్డులు, జోకులతో సామాజిక మాధ్యమాల పేజీలు నిండిపోయాయి.

పిల్లల చదువులు ఏమవుతాయో? ఎవరికీ తెలియని పరిస్థితి. కొన్ని చోట్ల పరీక్షలు రద్దు. అంతా పాస్, అనుకొని అనిశ్చిత పరిస్థితి. క్రమానుగతంగా సాగే విద్యార్థుల జీవితాల్లో అయోమయం. విద్యాసంవత్సరం తలకిందులయింది.

ప్రభుత్వాలకేమో ఆదాయం కావాలి. అందువలన ముఖ్య ఆదాయ వనరు అయిన 'మద్యం' ఏరులైపోయింది. తాళం తెరిచారు. అంతే ప్రాణం కన్నా 'తాగటమే' ముఖ్యం. జనం గుంపులు గుంపులుగా బయటకొచ్చారు. రోజువారీ పనులు లేక గంజినీళ్లకు కటకట లాడుతూ, కరోనా కల్లోల సముద్రాన్ని ఈదుతోన్న కూలీలు సైతం సారా నీళ్లకై ఎగబడ్డారు. అమ్మా! ఈ 'కరోనా' కాలం మీ యువతకొక విచిత్ర అనుభవం. ఇంత వయసు వచ్చినా ఇప్పటి వరకూ ఇట్లాంటి పరిస్థితిని మేము చూడలేదు. మీకు చిన్న వయస్సులోనే ఇంతటి విపత్తు కాలాన్ని చవి చూశారు.

మరొక ఉత్తరంలో ఈ ముచ్చట్లు చెప్పుకొందాం. నీవు నీ అనుభవాలను రాయ ఈసారి. ఉంటాను రా!

ప్రేమతో
అమ్మమ్మ

చిన్నారి దాతృత్వం

వయసు పద్దాలుగే. అయినా కష్టాల్లో ఉన్న వారి కన్నీళ్లను చూసి చలించిపోయే తత్వం నేత్రది. ఎలాగైనా వారిని ఆదుకోవాలనుకుంటుంది. తమిళనాడులోని మదురైకు చెందిన నేత్ర తొమ్మిదో తరగతి చదువుతోంది. ఆమె తండ్రి మోహన్ ది సెలూన్ షాప్. వచ్చిన డబ్బుతో కూతురిని చదవిస్తున్నాడు.

కడుపుకట్టుకుని కూతురు చదువు కోసం ఐదు లక్షలు దాచి ఉంచాడు. కానీ నేత్రలో ఉన్న సేవా గుణం వల్ల తండ్రి అనుమతితో ఆ డబ్బు లాక్డౌన్ సమయంలో పేద వలస కూలీల ఆకలి తీర్చడానికి ఉపయోగపడింది. ఆమె సేవాతత్పరతను గుర్తించి ఐరాసా బ్రాండ్ అంబాసిడర్ గా నేత్రను ప్రకటించింది. "గుడ్ విల్ అంబాసిడర్ ఫర్ ది ఫూర్"గా ఆమెను నియమిస్తూ ఐరాసా ప్రకటన విడుదల చేసింది. అంతేకాదు జెనివాలో జరిగే సమావేశంలో పేదరికం గురించి ప్రత్యేకంగా ప్రసంగించే అవకాశం కూడా నేత్రను వరించింది. నేత్ర చదువు కోసం లక్ష రూపాయల "డిక్స్న్" స్కాలర్ షిప్ ను కూడా మంజూరు చేసింది. 14 ఏళ్లకే ఐరాసా వేదికపై ప్రసంగించే అవకాశం దక్కడం నాకు చాలా ఆనందంగా ఉందని నేత్ర ప్రకటించింది. నేనిచ్చే ప్రసంగం భారతదేశంలోని పేదరికం గురించే కాదు.. ప్రపంచ దేశాల పేదరికం గురించి కూడా ఉంటుందని చెబుతోంది ఈ చిన్నారి.

ఏడు తరాల చరిత్ర

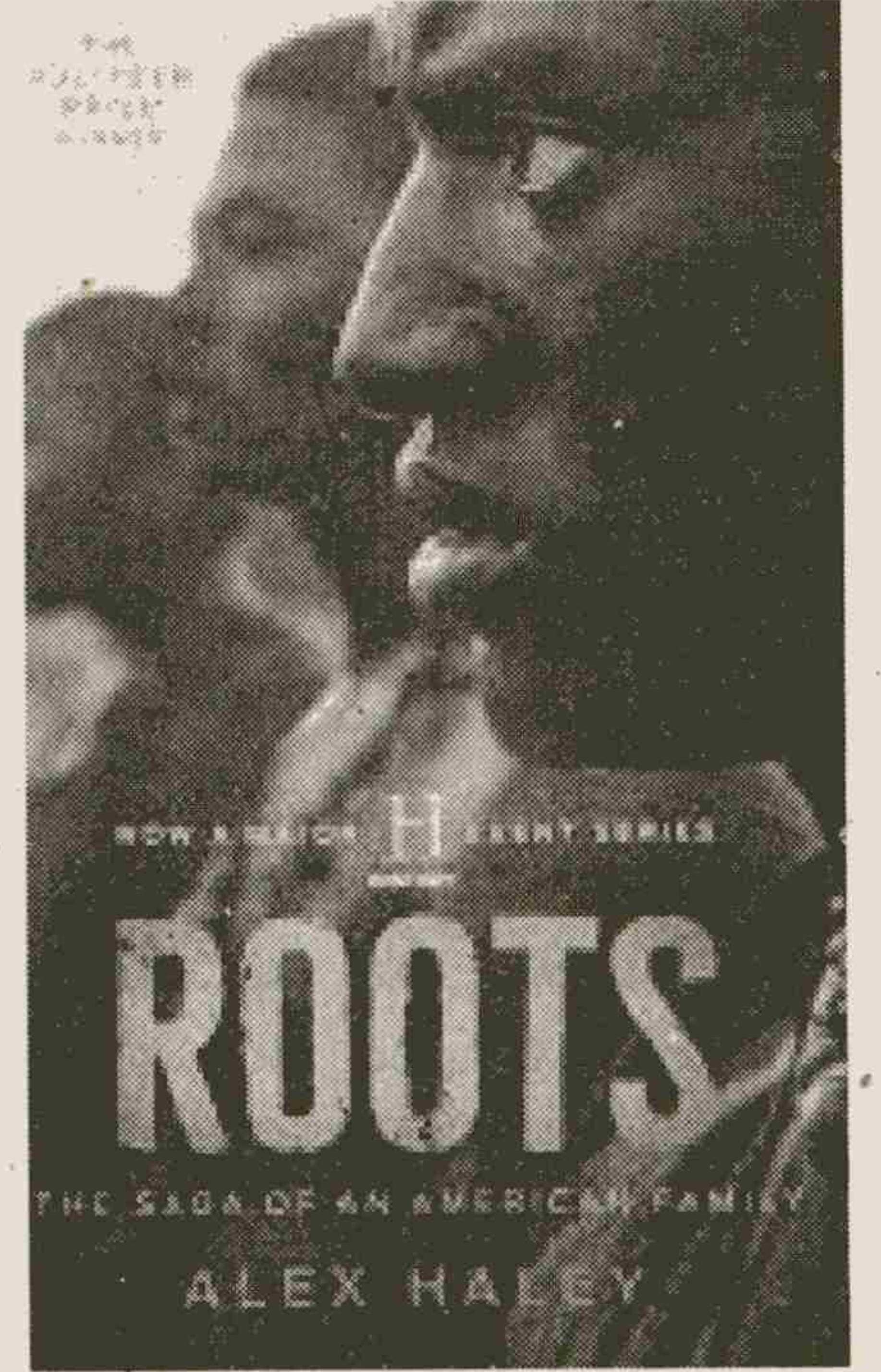
ఏదేశ చరిత్ర చూసినా ఏమున్నది గర్వకారణం. నరజాతి చరిత్ర సమస్తం పరపీడన పరాయణత్వం' అన్న శ్రీశ్రీ మాటలు ఎన్ని సార్లు విన్నా ఆ అనుభవం మనకి జరిగితే గాని అందులోని యదార్థం సూటిగా అర్థం కాదు. 'ఆఫ్రికా అంటే ఒక చీకటి ఖండం! అక్కడి మనుషులు అడవుల్లో మృగాల మధ్య తిరిగే అనాగరికులు ! సంస్కృతి, చరిత్ర వారసత్వం లేనివాళ్ళు! అమెరికా అంటే స్వర్గసీమ. స్వాతంత్ర్య సౌరభాలకు, సాహస వీరులకు జన్మ భూమి. ఇవీ ప్రపంచాన్ని అంధకారంలో ముంచెత్తే రాతలు అయితే మానవ చరిత్ర ఒక్కసారి తిరగేస్తే మనకి ఎన్నో వాస్తవాలు బోధపడతాయి. హిరోషిమా, నాగసాకిలోని అణుబాంబు బాధితులు, జర్మన్ల చేతుల్లో క్రూరహింసలకు బలైన యూదులు, అమెరికాలోని స్థానిక నిగ్రీజాతుల కష్టాలు, ఆఫ్రికాలోని నల్ల జాతుల వారి బాధలు. ఇవి మానవ చరిత్రలో ఎప్పటికీ మాయని మచ్చలు. శతాబ్దాల తరబడి అమెరికా సాగించిన దారుణ హింసాకాండకి ఎన్నో కోట్ల జనం బలయ్యారు. ఈ మూగ జీవాలకి నోరు లేకుండా అరిచే శక్తి లేకుండా చేసింది అమెరికా. కానీ ఇనుప కాళ్ల కింద తొక్కి రాచి పారేసిన ఈ బాధితుల్లో ఏ మూలనుంచో ఓ సన్నని కంఠం ఎలుగెత్తి బాధగా అరుస్తోంది. ఆ దీన గాధ బయట పడడానికి కొంత ఆలస్యం అవవచ్చు. కొన్నిసార్లు శతాబ్దాలు పట్టవచ్చు. అయితే తెలిసినప్పుడు మాత్రం ప్రతీ ఒక్కరి మనస్సు స్పందించక మానదు. అలాంటి ఒక దీన గాధే "రూట్స్" నిజానికి ఇది నవల కాదు. ఒక యదార్థ గాధ. నీగ్రో రచయిత "అలెక్సీ హేలీ" తన పూర్వీకుల చరిత్రని, తన జాతి పుట్టుపూర్వోత్తరాలను తెలుసుకోవడానికి

10 సంవత్సరాల పాటు పరిశోధనలు జరిపి పత్రికలు, ప్రభుత్వ రికార్డులు పరిశీలించి ఏడు తరాలకు ముందు తన పూర్వీకుడగు ఒకానొక నీగ్రో ఎలా వేటాడబడి అమెరికాకు తీసుకురాబడ్డాడో, ఆ తరువాత అతని వారసులు ఎలా విమోచన పొందారో తెలిపిన ఒక జాతి కథ ఇది.

1750లో ఉత్తర ఆఫ్రికాలోని గాంబియా తీరంలో మాండికు అనే తెగలో 'కుంటా' అనే మొగ శిశువు జన్మిస్తాడు. తమ జాతి చరిత్రను ఊరిపెద్దలు కంఠస్తం చేసి ఒక్క అక్షరం పొల్లు పోకుండా తమ తరువాత తరాలకు చెప్పడం మాండికు తెగకు చెందిన అత్యుత్తమ లక్షణం. తమ పల్లెను రక్షించుకుంటూ కట్టుబాట్లతో పెరిగే ఈ తెగ వారు ఎవ్వరికీ హాని చేయరు. తమని తెల్ల గడ్డం గల తెల్ల మనుషులు ఎత్తుకు పోతారని అలా ఎత్తుకు పోబడిన వారు మరలా తిరిగి రారని మాత్రమే వీరికి తెలుసు. చంద్రోదయంతో నెలలు, వర్ష రుతువుతో సంవత్సరాలు లెక్క పెట్టుకుంటూ ప్రకృతి మాత ఒడిలో పెరిగే అమాయక ప్రజలు వీళ్ళు.

అలాంటి మాండికు తెగలో పుట్టిన 'కుంటా' ఒక రోజు అడవిలో తెల్ల రాక్షసుల చేతిలో చిక్కుతాడు. వాళ్ళు తననేం చేస్తారో అన్న భయంతో, నిస్సహాయతతో స్పృహ కోల్పోతాడు. 16 సంవత్సరాల కుంటా. అతనికి తెలివి వచ్చే సరికి తనలాంటి వారే నల్ల యువకులు, స్త్రీలు చాలా మంది అక్కడ ఉంటారు.

చాలీ చాలని తిండి, క్రిమి కీటకాలు, గాలి వెలుతురు లేని చిన్న గది. ఇదీ "కుంటా"ను తీసుకు వెళ్తున్న 'లాడ్ లిగనోర్' ఓడలోని పరిస్థితి. ఆనాటి ఓడకు చెందిన లాగ్ బుక్లోని వివరాలు ఇలా

ఉంటాయి. "1250 ఏనుగు దంతాలు, 1678 మైనం ముద్దలు, 362 కిలోల పత్తి, 900 గ్రాముల బంగారం, 140 మంది నీగ్రోలు' ఇది చదువుతుంటే ఆనాటి నీగ్రోలకు ఇతర ప్రాణంలేని వస్తువులకు తేడా లేదని మనకి అర్థం అవుతుంది. అక్కడ నుంచి రవాణ చేయబడిన కుంటా వేలంలో ఒక ఏస్టేట్ యజమానికి 850 డాలర్లకు అమ్మ బడతాడు.

గంటలూ, రోజులు, నెలలూ కాల గమనాన్ని మర్చిపోయిన కుంటా తాను ఎన్ని చంద్రోదయాలు చూసాడో, ఎన్ని వర్ష రుతువులు వచ్చాయో లెక్క వేయడానికి ఒక్కొక్క రాయి చొప్పున ఒక సొరకాయ బుర్రలో పడేస్తూ వస్తాడు. అలా 38వ ఏట కుంటా 'బెల్' అనే యువతిని వివాహ మాడతాడు. అప్పటికీ ఎన్నోసార్లు తప్పించుకోవడానికి ప్రయత్నించిన కుంటా చివరకు కూతురు "కిట్టే" జన్మించాక పారిపోవాలన్న ఆశ వదులుకుంటాడు. అయితే ప్రతీ బానిసకు గుర్తుగా తెల్లవాళ్ళు నీగ్రోల వీపులపై వేసే కాల్చిన ఇనుప కడ్డీ

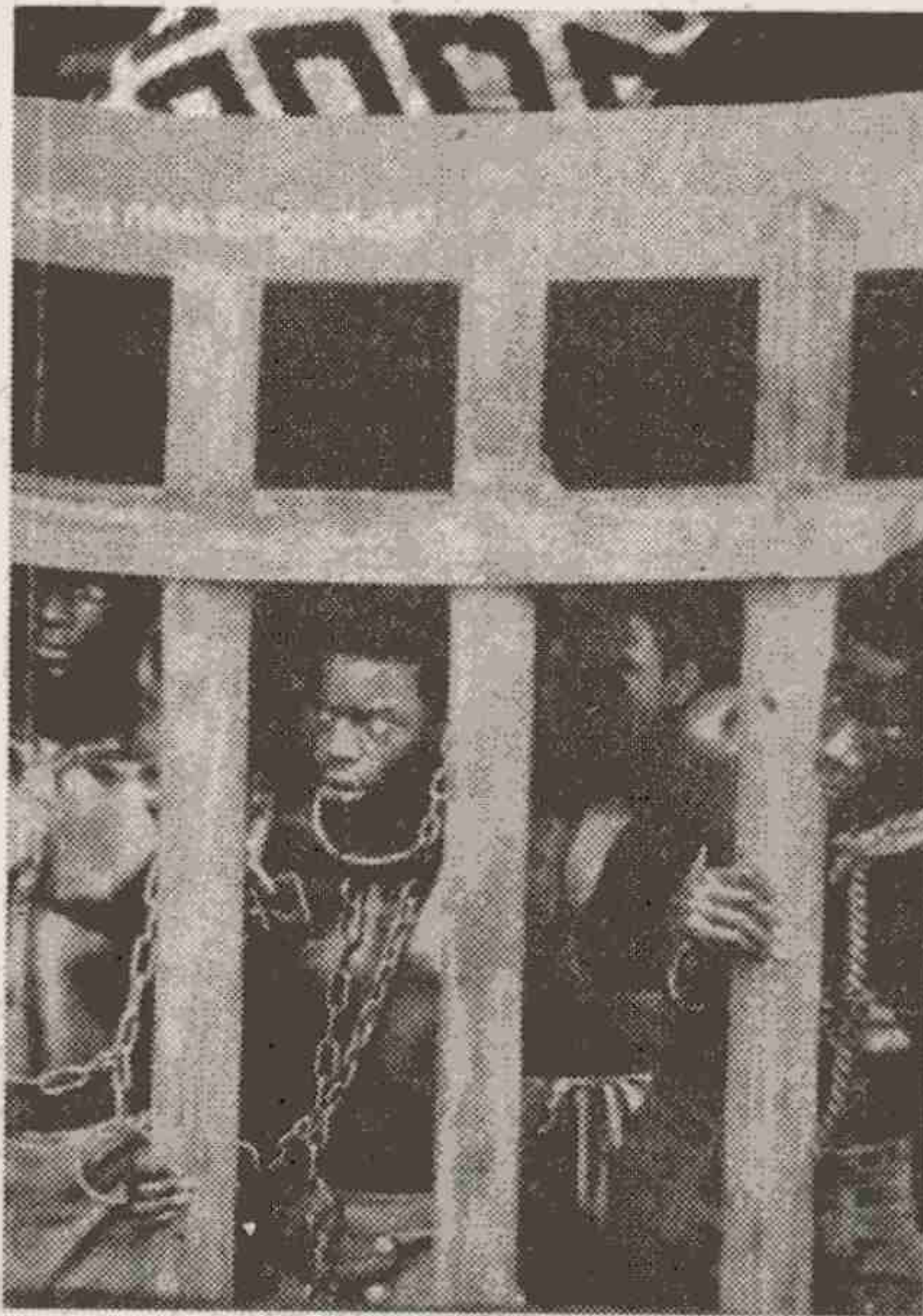
ముద్ర తన కూతురిపై పడినప్పుడు అతను పడే ఆవేదన ఎవరికైనా కన్నీళ్లు తెప్పిస్తుంది. 16 సంవత్సరాల కిట్టే తన తోటి యువకుడు పారిపోవడానికి సహాయం చేసినందుకు శిక్షగా మరో భూస్వామికి అమ్మివేయబడుతుంది.

అక్కడ నుంచి కథ రెండవ తరానికి వస్తుంది. “కిట్టే” నుంచి అమె కొడుకు జార్జి.. అతని కొడుకు టామ్ అలా చివరికి రూట్స్ కథా రచయిత అలెక్సీ హేలీ ముత్తవ్వ ఇరిని’ తన మనవడికి తమ వంశం గురించి చెప్పడంతో రూట్స్ కథ ప్రస్తుతంలోకి వస్తుంది.

ప్రతి తరంలోను పాత్రలు మారినా, ప్రదేశాలు మారినా బానిసత్వపు బ్రతుకుల చీకటి జీవితాలు మాత్రం అలాగే ఉంటాయి. కథతోపాటుగా అమెరికన్ సివిల్ వార్, అబ్రహం లింకన్ బానిసత్వ నిర్మూలనను ప్రకటించడం, మాంట్ గోమరీ ఉద్యమం ఇవన్నీ వివరంగా చెప్పబడ్డాయి.

అయితే “నేనేమిటి? నా పూర్వీకులు ఎవరు?” అన్న ప్రశ్నలకు సమాధానంగా తన ముత్తవ్వ చెప్పిన కథలోని వాస్తవాలను తెలుసుకోవడానికి అలెక్సీ హేలీ గాంబియా ప్రాంతానికి యాత్రలా వెళ్ళతాడు.

అక్కడ తన తెగకు చెందిన మనుషులు ఇంకా ఈనాటి నాగరికతతో కలుషితం కాకుండా ఉండడం చూసి ఆశ్చర్యపోతాడు. తమ తెగలో వారిని వరుస క్రమంలో పాడుకుంటూ ‘కుంటా’ ప్రస్తావన వచ్చే

సరికి అతను కనబడలేదని ఎవరో ఎత్తుకు పోయారని చెబుతూ అతని వంశాన్ని కుంటా తమ్ముడి వంశంతో ముడివేసి చెప్తుంటే సాక్ష్యాలతో సహా కనిపించిన ఆనాటి దురదృష్ట ఘట్టాలు తలుచుకొని రచయిత కన్నీరు మున్నీరవుతాడు.

29.9.1767న కుంటాను తీసుకు వచ్చిన ఓడ దగ్గర సరిగ్గా 200 సంవత్సాల తర్వాత 29.9. 1967న అలెక్సీ హేలీ నిల్చిని కన్నీళ్ళతో ‘రూట్స్’ కథను పూర్తి చేస్తాడు. ఈ కథ చదువుతున్న ప్రతి ఒక్కరికీ చివరికి వచ్చేసరికి కళ్ళు చెమర్చకమానవు.

నీగ్రో రచయిత అయిన అలెక్సీ హేలీ వ్రాసిన ఈ గాథ ఒక్క అమెరికాలోనే 6 కోట్లు ప్రతులు అమ్ముడుపోయింది. అక్షర జ్ఞానం ఉన్న ప్రతి నీగ్రో ఈ పుస్తకాన్ని

బైబిల్ లాగా చదివారు. హృదయం ఉన్న ప్రతి అమెరికన్ పౌరుడు తన పూర్వీకులు జరిపిన కిరాతక కృత్యాలు తలచుకుని పశ్చాత్తాపపడ్డారు.

ఈ నవలని తరువాత సినిమాగా తీసారు. టెలివిజన్ సీరియల్ గా తీసారు. ఈ పుస్తకం రాసినందుకు అలెక్సీ హేలీకి ప్రఖ్యాత పులిట్జర్ ప్రైజ్ వచ్చింది. రూట్స్ రచనలో ఒక మానవతా వాదం, ప్రతి హృదయాన్ని సూటిగా స్పృశించే ఒక కరుణ రసం, మతాలకి, రంగులకి, దేశాలకి, భాషలకి అతీతమైన హృదయ స్పందన ఉంది. జంతువు కంటే హీనంగా హింసించబడిన, గాయపడిన ఒక గుండె చప్పుడు ఉన్నాయి. భగవంతుడు ఉన్నాడా? ఉంటే అతని దృష్టిలో ప్రాణులంతా సమానమేనా? అనేది ప్రశ్నార్థకం.

అయితే మనుష్యులంతా ఒకటే జాతి అయినప్పుడు మనిషి తన తోటి మనిషిని ఏం చేస్తున్నాడు? ఎలా ఉపయోగించు కుంటున్నాడు అన్న దానికి ‘రూట్స్’ ఒక మచ్చతునక. మనిషిని మనిషి దోచుకునే సామ్రాజ్యవాద విధానాలు నశించనంత వరకు ‘రూట్స్’లో పేర్కొన్న వ్యధా భరిత గాధలు మళ్ళీ మళ్ళీ మానవాళిని కదిలిస్తూనే ఉంటాయి. పీడన, నిర్బంధం, దోపిడి, వెట్టిచాకిరీ ఇవి మానవ ప్రపంచం నుంచి సమూలంగా నిర్మూలంపబడాలి అనుకునే ప్రతి ఒక్కరికి ‘రూట్స్’ నిరంతర ఉత్తేజం కలిస్తుంది..!

❖

ప్రాణాలనుపణంగాపెట్టి

కరోనాతో చెస్ట్ ఆస్పత్రిలో పనిచేస్తున్న హెడ్ నర్సు మృతి

ఆమె ఎందరో కరోనా బాధితులను కాపాడింది. విధి నిర్వహణలో భాగంగా కరోనా రోగులకు సేవలందించింది. కరోనా బాధితులకు ఆమె ధైర్యాన్నిచ్చింది. వ్యాధిని సంకల్ప బలంతో ఎదురుకోవాలని చెప్పింది. మహమ్మారి బారిన

పడిన వ్యాధిగ్రస్తులను కాపాడుతూ.. చివరికి ఆమె కూడా కరోనాతో మృత్యు ఒడిలోకి చేరుకుంది. కరోనాతో హైదరాబాద్ చెస్ట్ ఆస్పత్రిలో పనిచేస్తున్న హెడ్ నర్సు మృతి చెందింది. గాంధీ ఆస్పత్రిలో చికిత్స పొందుతూ మృతిచెందింది. ఈ నెల 30న ఆమె హెడ్ నర్సుగా పదవీ విరమణ చేయనున్నారు. ఇటీవల హెడ్ నర్సు భర్తకు కూడా కరోనా సోకింది. దీంతో భర్త హోంక్వారంటైన్ లో ఉన్నారు. 20 రోజుల ముందు వరకు ఆమె కరోనా విధులు నిర్వహించింది.

జీవిత భాగస్వామి కంటే దేశమే ముఖ్యం

సాధారణంగా పీపీఈ కిట్లు ధరిస్తే దాదాపు ఆరు గంటల దాకా వాష్‌రూమ్‌కి వెళ్లే అవకాశం ఉండదు. అలాంటిది పీరియడ్స్ సమయంలో అటు బ్లీడింగ్, ఇటు పీపీఈ కిట్లతో విపరీతమైన చెమట సమస్య. ఇలా ప్రతికూలతల మధ్య మహిళా వైద్య సిబ్బంది కోవిడ్ రోగులకు సేవలందించడమంటే కత్తి మీద సామే! అలాంటి పరిస్థితి తనకూ ఎదురైందని అంటోంది ముంబయికి చెందిన ఓ మహిళా వైద్యురాలు. అయితే తాను ఈ సమయంలో ఎలా సర్దుకుపోయింది?, కరోనా రోగులకు సేవలందించే క్రమంలో తనకెదురైన ఇతర అనుభవాలేంటి?, తన జీవితంలోని పలు వ్యక్తిగత విషయాల గురించి ప్రస్తావిస్తూ.. ఓ సుదీర్ఘమైన లేఖ రాసిందీ కొవిడ్ వారియర్.

“హేయ్.. నా పేరు రేష్మి షిండే. నేను ముంబయిలోని కేఈఎం ఆసుపత్రిలోని పాథాలజీ విభాగంలో జూనియర్ రెసిడెంట్ వైద్యురాలిగా విధులు నిర్వహిస్తున్నా. ప్రస్తుత ప్రతికూల పరిస్థితుల్లోనూ దేశానికి నా వంతుగా సేవ చేస్తున్నందుకు ఎంతో గర్వంగా, గొప్పగా అనిపిస్తోంది. అయితే కరోనా మహమ్మారితో చేస్తోన్న ఈ యుద్ధంలో మహిళలుగా రోజూ మాకు ఎన్నో సవాళ్లు ఎదురవుతుంటాయి. వాటి గురించి కాస్త వివరంగా, లోతుగా చెప్పడానికి ఇప్పుడు ఇలా మీ ముందుకొచ్చా. ముందుగా నా వ్యక్తిగత జీవితం గురించి కొన్ని విషయాలు మీతో పంచుకుంటా.

వ్యక్తిగత ఆసక్తితో పాటు, కుటుంబానికి కూడా తగినంత సమయం కేటాయించవచ్చన్న ఉద్దేశంతో పాథాలజీ

విభాగంలో డాక్టర్‌గా సేవలందించాలని నిర్ణయించుకున్నా. అయితే ఈ క్రమంలో ఇకపై నా భవిష్యత్తంతా పాథాలజీ ల్యాబ్స్ అనే చిన్న ప్రపంచంలోనే తిరుగుతుందనీ, అప్పుడప్పుడూ పోస్ట్‌మార్టం పనులు కూడా చేయాల్సి రావచ్చనే విషయం నెమ్మదిగా గ్రహించా. కానీ ఈ కొవిడ్ సమయంలో ల్యాబ్ దాటి బయటికి వచ్చా. ఈ క్రమంలో ఇతర రోగులకు సేవలందించడం, వివిధ విభాగాల్లో, ఇతర వైద్యులతో కలిసి పనిచేసే అవకాశం నాకు లభించింది. నా కెరీర్‌లో ఇదో భిన్నమైన అనుభూతి..

మూడేళ్లు వెనక్కి వెళ్తే.. అప్పుడు నేను ఇంటర్నీషిప్‌లో ఉన్నా. ఆ సమయంలో నాకు ఉన్నత కుటుంబాల నుంచి ఎన్నో పెళ్లి సంబంధాలు వచ్చాయి. కానీ ఆ సమయంలో నేను పెళ్లి చేసుకోవడానికీ, కొత్త బాధ్యతలను నా భుజాలపై వేసుకోవడానికీ సిద్ధంగా లేను. అయితే అంతకు ముందు ‘మహిళలు-ఆర్థిక స్వేచ్ఛ’ అంశం గురించి నేను ఓ వ్యాసం చదివాను. అందులో ప్రియాంక చోప్రా ఓ సందర్భంలో చెప్పిన మాటలు నాలో

స్ఫూర్తి నింపాయి. ‘మహిళలు ఆర్థికంగా స్వతంత్రులైతే వారికి నచ్చినట్లుగా జీవితం కొనసాగించచ్చు. మనం ఎవరిని పెళ్లి చేసుకున్నామన్నది ముఖ్యం కాదు. ఆర్థికంగా మరొకరిపై ఆధారపడకుండా వున్నామా? లేదా? అన్నదే ముఖ్యం. అందుకే ముందుగా మహిళలు తమ సొంత కాళ్ళపై తాము నిలబడడంతోపాటు తాము ఇష్టపడే వ్యక్తుల బాధ్యతలు తామే నిర్వహించేంత సమర్థులు కావాలి.’ అంటూ ఆ వ్యాసంలో ప్రియాంక చెప్పిన మాటలు నాలో సరికొత్త ఉత్సాహాన్ని, ఆత్మవిశ్వాసాన్ని రేకెత్తించాయి.

ఇక అప్పట్నుంచి నాకొచ్చిన పెళ్లి సంబంధాలన్నీ ఎలా చెడగొట్టాలో ముందుగానే సాకుల్ని సిద్ధం చేసి పెట్టుకున్నా. ఈ క్రమంలో కొన్నిసార్లు అమ్మానాన్నలకూ, నాకూ మధ్య చిన్నపాటి గొడవలు కూడా అయ్యాయి. ఆ తర్వాత వాళ్లే నన్ను అర్థం చేసుకొని, నన్ను నన్నుగా ఉండనిచ్చారు. ఇక ప్రస్తుతం నేను కోవిడ్ సేవలో భాగమవుతున్నందుకు మా చుట్టుపక్కల వాళ్లు, బంధువులు అంతా నన్ను

ప్రశంసిస్తున్నారు. మా కుటుంబాన్ని పొగడ్తల్లో ముంచెత్తుతున్నారు. అయితే ఇదే సమయంలో నాకు పెళ్లి సంబంధాలు రావడం ఒక్కసారిగా ఆగిపోయాయి. ఇందుకు కారణం కొవిడ్ అనీ, దీనిపై ప్రస్తుతం మన సమాజంలో అలుముకున్న భయాలు, అపోహలే కారణమని తెలుసుకున్నాక కాస్త బాధగా అనిపించింది. ఇప్పుడు కాకపోయినా తర్వాతైనా పెళ్లి చేసుకోవాలనుకున్న నా కలలు ఆ క్షణం ఒక్కసారిగా ఆవిరైనట్లనిపించింది. నా భావాలను సహోద్యోగులతో పంచుకున్నప్పుడు వాళ్ళూ అదే ఆందోళనను వెలిబుచ్చారు. దాంతో మనసు మరింత గందరగోళంలో పడిపోయింది.

ఓ రోజు నాకు ఫోను వచ్చింది. నాతో పాటు పనిచేస్తోన్న మహిళా ల్యాబ్ టెక్నిషియన్ కు కరోనా పాజిటివ్ రావడంతో, నేను కూడా 14 రోజుల పాటు స్వీయ నిర్బంధంలో ఉండాలన్నది ఆ ఫోనులో మాటల సారాంశం. అయితే ఆ పాజిటివ్ వచ్చిన మహిళ రెండేళ్ల చిన్నారికి తల్లి. ఒక తల్లి తన చిన్నారికి ఈ విధంగా దూరమవడం ఎంత కష్టమో ఆమెను చూస్తే నాకు అర్థమైంది. అప్పటిదాకా నేను పెళ్లి చేసుకోకుండా ఉన్నందుకు ఆ భగవంతుడికి ఆ క్షణం నేను కృతజ్ఞతలు చెప్పుకున్నా. ఎందుకంటే ఒకవేళ నాకు పెళ్లి ఉంటే అప్పటికి ఏదాది లేదంటే రెండేళ్ల పిల్లో, పిల్లాడో ఉండేవారు. కోవిడ్ డ్యూటీ చేసిన తర్వాత ఆ బేబీకి దూరంగా స్వీయ నిర్బంధంలో ఉండడం కంటే పెళ్లి చేసుకోకపోవడమే మంచిదనిపించింది. కానీ అదే సమయంలో కరోనా పోరులో భాగమైన ఇలాంటి తల్లులపై నాకున్న గౌరవం రెట్టింపైంది. నిజానికి భయమనేది కరోనా పాజిటివ్ లో లేదు.. దాని చుట్టూ అలుముకున్న అపోహలు, తప్పుడు నమ్మకాల్లో

ఉంది. ఒకవేళ రాబోయే రోజుల్లో నాకు కరోనా పాజిటివ్ అని తేలితే, నా జీవిత భాగస్వామిని వెతుక్కోవడం కష్టమైతే కావచ్చు. కానీ దేశానికి సేవ చేయకుండా మాత్రం నన్నేదీ అపలేదు. నన్ను నన్నుగా అర్థం చేసుకుని, ఒక యోధురాలిని జీవిత భాగస్వామిగా ఎంచుకోవాలనే వారియర్ నాకు కచ్చితంగా దొరుకుతాడనే గట్టి నమ్మకం నాకుంది.

ఇక కరోనా వైరస్ తో పోరాడే మహిళా వైద్యులకు ఎదురయ్యే మరో సవాలు.. పీరియడ్స్. ఎలాంటి ప్రతికూల పరిస్థితుల్లోనూ నెలసరి రాకుండా ఆగదు కదా! ఒక మహిళా వైద్యురాలిగా ఈ సమయంలో ఎదురయ్యే పీరియడ్స్ అసౌకర్యం గురించి మాట్లాడకపోతే, కోవిడ్ రోజుల్లో మేము ఎదుర్కొన్న సమస్యలు, సవాళ్ల గురించి ప్రపంచానికి ఎలా తెలుస్తుంది! చెప్పండి? అందుకే ఈ సమయంలో నాకెదురైన ఓ అనుభవం గురించి మీకు చెబుతా. కోవిడ్ రోగులకు సేవలందించే క్రమంలో ధరించే పీపీఈ కిట్ల వల్ల వచ్చే చెమట, నెలసరి బ్లీడింగ్ సమస్యలు కలగలిసి ఓ రోజు నా మనసంతా కకావికలమైపోయింది. అయితే మొదట్లో నా రుతు క్రమానికి అనుగుణంగా నా విధులు మార్చుకుంటూ సౌకర్యవంతంగా నా విధులను నిర్వహిస్తున్నా. ఈ క్రమంలో నా భావాలను సహోద్యోగులతో పంచుకున్నప్పుడు వారూ ఇలాంటి అనుభవాలనే నాతో పంచుకున్నారు.

ఇటీవలే 'నెలసరి పరిశుభ్రతా దినోత్సవం' సందర్భంగా ఓ వ్యాసం చదివా. అందులో మత్తు విభాగంలో పనిచేసే ఓ మహిళా వైద్యురాలు తన నెలసరి అనుభవాన్ని ఇలా పంచుకున్నారు. పనిలో నిమగ్నమై ప్రస్తుతం తాను నెలసరిలో ఉన్నానన్న

విషయమే మర్చిపోయాననీ, అయితే పీపీఈ ధరించిన రెండు గంటల తర్వాత తనకు బ్లీడింగ్ ఎక్కువవడాన్ని గమనించాననీ, తాను వేసుకున్న పీపీఈని వృథా చేయడం ఇష్టం లేక తన విధుల్లోనే కొనసాగినట్లు ఆమె చెప్పుకొచ్చారు. అయితే అది వాటర్ ప్రూఫ్ ది కావడం వల్ల నిర్భయంగా తన పనిని కొనసాగించినట్లు ఆమె వివరించారు. ఇక తన డ్యూటీ ముగిశాక తాను వేసుకున్న పీపీఈ కిట్ ను తొలగించి దాన్ని శానిటైజ్ చేసి పడేయడానికి 45 నిమిషాలు పట్టినట్లు ఆమె వివరించారు. ఇలా ఆమె పీరియడ్ కథనం చదివిన తర్వాత నేనే కాదు.. నాలా ఎంతోమంది ఈ కొవిడ్ డ్యూటీ సమయంలో ఇలాంటి సవాళ్లను ఎదుర్కొంటున్నారని నమ్మకం కలిగింది. ఇలాంటి ప్రతికూలతలను అధిగమిస్తూ ముందుకు సాగుతోన్న వారే నిజమైన కరోనా యోధులు!

ఈ కరోనా ప్రతికూల పరిస్థితుల్లో ముందుండి మహమ్మారితో పోరాటం చేస్తోన్న మాకు, రోజూ ఇలాంటి ఎన్నో సవాళ్లు ఎదురవుతున్నాయి. అయినా వీటిని అధిగమిస్తూ ముందుకు సాగేలా ప్రత్యేక శక్తుల్ని మాకు అందించిన ఆ భగవంతుడికి ధన్యవాదాలు. వైద్యురాలిగా గౌరవప్రదమైన వృత్తిలో కొనసాగు ంతున్నందుకు నిజంగా మేమంతా ఎంతో పుణ్యం చేసుకున్నాం. ఇక ఆఖరుగా మీకు చెప్పదలచుకున్నది ఒక్కటే, కరోనాకు భయపడకండి. అది సోకిన వారిపై వివక్ష చూపకండి. మీ కోసం మేమున్నాం. మీరంతా తగిన జాగ్రత్తలు పాటించండి. వ్యక్తిగత శుభ్రత, సామాజిక దూరం పాటించండి. బయటికెళ్తే తప్పనిసరిగా మాస్క్ ధరించండి. ఇదే మీరు మాకు చేసే గొప్ప ఉపకారం..!

ఆస్తి వ్యవహారంలో అక్కా తమ్ముడి మధ్య సమస్య. ఇద్దరూ గొడవకు దిగారు. ఎవ్వరూ రాజీకి సిద్ధంగా లేరు. తల్లి చనిపోతూ మిగిల్చిన కాసంత ఆస్తి పంచుకునే వ్యవహారంలో వారిద్దరికీ వాదులాట జరుగుతోంది.

చివరికి ఇద్దరూ పోలీసు స్టేషన్ మెట్లెక్కారు. వీరిద్దరిని గమనించిన రవి నెమ్మదిగా అక్క రాధ వద్దకు చేరాడు. “ఏమండీ! నేను రవి. మీ బాధను నేను గమనించా. మీ అప్పటిగా అడుగుతున్నా ఏమిటి గొడవ?” అడిగాడు.

“నా పేరు రాధండీ. అతను మా తమ్ముడు రమణ.” చెప్పింది. వారిద్దరి మధ్య జరుగుతున్న గొడవనూ వివరించింది.

ఆమె గెలిచింది..!

వారికి ఇద్దరు సంతానం. భర్త రమేష్ చిన్నపాటి ఉద్యోగం చేసుకుంటున్నాడు. రాధ కూడా మిషన్ కుడుతూ తనకొచ్చిన సంపాదనతో పిల్లల్ని చదివించుకుంటోంది. వారి కాపురం ఉన్నంతలో హాయిగా సాగిపోతోంది. అప్పటి వరకూ వాళ్ల సంసారం నల్లేరుపై బండిలా సాగి పోతుంది. తల్లి ఆస్తి కూడా వస్తే ఇంకొంచం మంచి జీవితం గడపొచ్చని ఆమె ఆశిస్తున్నది. ఈ సమయంలోనే రవి పరిచయమయ్యాడు. కొన్నాళ్లు గడిచాయి. ఓ రోజు తప్పతాగి మిట్ట మధ్యాహ్నం వేళ

బతిమలాడాడు. సమాధానం చెప్పలేక రాధ ఏడుస్తూ నిలబడిపోయింది.

“సరే చెప్పేసెయ్. వాడినీ, నీ పిల్లల్ని చంపి శవాల్ని నీ ముందుంచుతా. నా సంగతి నీకు తెలుసుకదా. ఏమైనా చేస్తాను. నన్ను ఎవ్వరేం చెయ్యలేరు” అన్నాడు. గతిలేక ‘అలాగే’ అంటూ బదులు చెప్పింది. లేకపోతే భర్త, పిల్లలు చనిపోతారని భయపడింది. అది మొదలు అడపాదడపా ఆమె దగ్గరకు వస్తునే ఉన్నాడు.

వాడితో నరకం భరించలేక రావద్దని ఆమె చెప్పగా, “సరే! నేనే ఇదంతా మీ ఆయనకు చెప్పి నీ కాపురం నాశనం చేస్తాను, సరేనా!” అంటూ గద్దించాడు. అంత పని చేయెద్దని రాధ అతని కాళ్లావేళ్లా పడి వేడుకుంది. తాగి రావడం, తన్నడం, అత్యాచారం చేయడం హాబీగా మారింది రవికి. ఆమె లొంగి పోయినందుకు బహుమతి అంటూ ఒక ఫోను కొనిచ్చాడు. “మీ ఆయన లేనప్పుడు ఫోను చెయ్, అప్పుడు వస్తాను” చెప్పి వెళ్లాడు. అంతే కాదు ఆమె చుట్టూ తన మాట వినే మహిళలు కొంత మందిని నిఘా పెట్టాడు. ఆమె కదలికలను వారు రవికి చెప్పేవారు. చావలేక బతకలేక అన్నట్లు ఆమె జీవితం ఒక నరకంలా గడుస్తోంది. ఇల్లు చిన్నదయినందున చదువులు సాగవని, పిల్లల్ని హాస్టల్లో వుంచి చదివిస్తున్నాడు ఆమె భర్త రమేష్. ఒకనాడు పిల్లల ఫీజులకని కొంత డబ్బు తెచ్చి భార్యకు ఇచ్చాడు. అదెలా తెలిసిందో రవి వచ్చి, ఆమెను కొట్టి ఆ డబ్బు తీసుకుపోయాడు. “మా అమ్మకు బాగాలేదు అందుకని తీసుకుంటున్నా తొందరలోనే ఇచ్చాస్తాను” చెప్పాడు. కానీ

“నేను మీ తమ్ముడికి నచ్చ చెప్పి, మీ ఆస్తి మీకందేలా చేస్తాను. నన్ను నమ్మండి” అని ఆమెకు ధైర్యం చెప్పి పంపాడు. అసలు అతనెవరో? అక్కడ ఎందుకున్నాడో? ఆమె ఏమీ పట్టించుకునే పరిస్థితిలో లేదు. తనకంటూ ఒక తోడు దొరికాడు చాలనుకుంది. రాధ, ఆమె భర్త - మేనత్త, మేనమామ పిల్లలే. పెద్దలే వారిద్దరికి వివాహం చేశారు.

రాధ ఇంటికి వచ్చాడు. చేతిలో పగిలిన మద్యం సీసా. బిత్తరపోయి చూసింది ఆమె.

“మర్యాదగా నాకు లొంగిపో. లేకపోతే ఈ సీసాతో నిన్ను చంపి, నేనూ చస్తాను” బెదిరించాడు. అలా బెదిరించడమే కాక సీసాతో ఆమె ఛాతీపై చిన్న గాయం చేశాడు. విధిలేని పరిస్థితిలో ఆమె అతనికి లొంగిపోయింది.

“నా సంగతి మీ ఆయనకు చెప్పకు”

ఎన్నాళ్లు గడిచినా ఇవ్వలేదు. ఒకనాడు భర్త ఆ డబ్బుడిగితే రాధ ఏమీ చెప్పలేకపోయింది. డబ్బు తగలేస్తున్నదని నిందిస్తూ, ఆ డబ్బును ఏం చేసావో చెప్పమంటూ వత్తిడి చేశాడు భర్త. భర్త ఒత్తిడి తట్టుకోలేక రవి ఇంటికి వెళ్లి, వారి కుటుంబ సభ్యులకు జరిగిందంతా చెప్పింది. వారు “మా కొడుకు అలాంటి వాడు కాదు, నువ్వే వాడిని వశపరుచుకున్నావు” అంటూ ఆమెనే నిందించారు. రవి చేసే గొడవతో తమకు ఎటువంటి సంబంధమూ లేదని తేల్చి చెప్పారు. అంతటితో ఆగకుండా, వారే ఇదంతా రాధ భర్తకు చెప్పారు. అంతా విని రమేష్ అవాక్కయ్యాడు. రవి తల్లిదండ్రులు చెప్పింది నిజామా? అని రాధను నిలదీశాడు. ఇంత జరిగేదాక తనకు ఎందుకు చెప్పలేదని ప్రశ్నించాడు. ముందే చెబితే ఇంత వరకూ వచ్చేది కాదని బాధపడ్డాడు. ఈ సాలె గూట్లో నుంచి ఎలా బయట పడాలా అని ఆలోచించాడు.

ఇలా ఉండగా మర్నాడు రాధ వద్దకు రవి వచ్చాడు. ఎలాగు భర్తకు తెలిసింది కదా అని ఆమె ఎదురు తిరిగింది. అంతే ఆమెను గొడ్డును బాదినట్టు బాదాడు. చుట్టు పక్కల వాళ్లు ఆమెను విడిపించారు. ఈ పరిస్థితుల్లో భార్యభర్తలిద్దరూ కలిసి ఐదావై అదాలత్కు వచ్చారు. పోలీసులు కూడా న్యాయం చేయరనీ, ఐదావై తమకు దిక్కని కన్నీరు పెట్టుకున్నారు. పిల్లల్ని రవి కంట పడకుండా తాము కాపాడుకుంటామనీ, తమను ఐదావై కాపాడాలని మొర పెట్టుకున్నారు. వెంటనే ఐదావై పెద్దలు రవికి ఫోను చేసి ఐదావై అదాలత్కు రమ్మని పిలిచారు.

“నీ మీద ఎవరో కేసు పెట్టారు. వారి వాదన వారు చెప్పారు. మీ వైపు నుంచి మీరు చెప్పుకోవాలి కదా, వచ్చి

మాట్లాడండి.” అడిగారు.

“నేనెక్కడికి రాను. అసలు మీకు ఫిర్యాదు చేసింది ఎవరు” అడిగాడు రవి.

ఐదావై పెద్దలు చెప్పలేదు. నీకిష్టమైతే రా - నీ వాదనేంటో చెప్పు. ఫిర్యాదిదారి వివరాలు మాత్రం చెప్పేదిలేదన్నారు ఐదావై పెద్దలు. రాధకు కూడా అతను ఫోన్చేస్తే తీయొద్దని చెప్పారు. వారు అనుకున్నట్లుగానే అదే క్షణంలో ఆమెకు ఫోను చేశాడు. ఆమె తీయలేదు. రవి అలా చేస్తూనే ఉన్నాడు. దాంతో ఐదావై పెద్దలు సంఘం స్థానిక నాయకులతో మాట్లాడి, సీపీఎం సహాయాన్ని తీసుకుని ఆ దంపతులతో పోలీసు కేసు పెట్టించారు. పోలీసులు వెంటనే స్పందించి, రవిని అరెస్ట్ చేశారు. పోలీసు మర్యాదలన్నీ చేశారు. వెంటనే రవి కుటుంబ సభ్యులు పోలీసులను కలిసి - తమ కుమారుడిని విడిచి పెట్టాలనీ, ఇక ముందు ఇలాంటివి జరగకుండా చూసుకుంటామనీ వేడుకున్నారు. రాధ కుటుంబానికి రవి ఎలాంటి హాని తలపెట్టకూడదనీ, ఒక వేళ హాని జరిగితే వారే బాధ్యత వహించాలనీ తల్లిదండ్రులతో హామీపత్రం రాయించారు. ఒక నెల లోపు ఆమె డబ్బు ఆమెకు ఇప్పించాలని షరతు పెట్టారు. వారి కుటుంబాన్ని కన్నెత్తి చూడరాదని హెచ్చరించారు. దీంతో పోలీసులకు

నమ్మకం కుదిరి రవిని విడిచిపెట్టారు.

“రవికి చదువు అంతంత మాత్రమే. దానికితోడు తాగుడు, వ్యసనాలు సరేసరి. రౌడీయిజం చేయటం మోజు. బాధ్యత లేకుండా పెరగడం రవిలో ఈ విపరీత ప్రవర్తనకు కారణాలు. అమాయకులను తన బెదిరింపులతో లోబరుచుకుని తన పబ్బం గడుపుకోవడం రవి హాబీ. తల్లిదండ్రులు ఇలాంటివన్నీ చూసి చూడనట్లు వదిలేస్తే సమాజానికి ఇలాగే చీడపురుగుల్లా తయారవుతారు.” అంటూ రవి ప్రవర్తనను విశ్లేషించి చెప్పారు ఐదావై పెద్దలు.

“ఇక్కడ ఆనందించాల్సిన విషయం ఏమిటంటే.. నువ్వు చెడిపోయావు. నాకు అక్కరలేదు. నేనూ, నా పిల్లలు బతుకుతాం- అని రమేష్ అనకుండా ఆమెకు అండగా నిలిచాడు. వారిద్దరూ ఒక్కటై పోరాడినందునే రవి అరాచకత్వం నుంచి త్వరగా బయటపడగలిగాడు. భార్య తప్పును భూతద్దంలోనుంచి చూసి, ఆదుకోకపోతే ఆమె పరిస్థితి ఏమై ఉండేది? ఆలోచించండి” అంటూ భార్య భర్తలకు ఐదావై పెద్దలు ధైర్యం చెప్పి సంసారం చక్కదిద్దుకోమనీ, తమ పిల్లలను జాగ్రత్తగా పెంచి, ఇలాంటి చీడపురుగుల్లా కాకుండా మంచి పౌరుల్లా సమాజానికి అందించమని హితవు పలికి పంపారు.

వ్యవసాయ కూలీగా మారిన టీచర్

లాక్డౌన్ వల్ల దేశవ్యాప్తంగా లక్షలాది మంది నిరుద్యోగులుగా మారారు. వారిలో ఈమె కూడా ఒకరు. టీచర్గా పనిచేసిన ఈమె ఇప్పుడు కుటుంబ పోషణ కోసం రోజు కూలీగా మారి, వ్యవసాయ పనులకు వెళ్తున్నారు

కొద్ది రోజుల క్రితం సోషల్ మీడియాలో ఒక వీడియో కనిపించింది. 'పెద్దయాక నువ్వేం చేస్తావ్?' అని నాలుగేళ్ళ పాపను అడిగితే 'పెద్దయితే పెళ్లి చేసుకుని అత్తను చంపేస్తా' అని తడుముకోకుండా సమాధానమిస్తుంది ఆ పాప ఆ విడియోలో. చిన్న పిల్లలపై కూడా టీవీ సీరియళ్ళ ప్రభావం అలా వుందన్నమాట! పురుషుడ్ని పంచుకోడానికి అత్త-కోడలు, అక్క-చెల్లెలు, తోటికోడళ్ళు, వదిన-అడపడుచులు - ఇలా ఆడాళ్ళు ఒకరికొకరి శత్రువులుగా మారిపోతూ, అక్రమ సంబంధాలను కూడా సహజంలా చూపే కంకణీ కథలతో కంపుగొడుతున్నాయి బుల్లితెరలు. సమస్యను కొంత వాస్తవంగా చిత్రించినా, సమస్యకు గల పితృస్వామ్య మూలాల్ని తెలుసుకోనీయకుండా జాగ్రత్త పడుతున్నాయి ఈ కథలు. ఇటువంటి స్థితిలో గత మహిళా దినోత్సవం రోజు బెంగాలీలో విడుదలైన 'ముఖర్జీ డార్ బాప్' సినిమా అత్తాకోడళ్ళ సమస్యకు హృద్యమైన పరిష్కారమిచ్చింది. సంతోషకర విషయ మేమిటంటే, బెంగాలులో అత్తా కోడళ్ళు కలిసొచ్చి ఈ సినిమా చూస్తూ భారీ విజయం వైపు పరుగులు పెట్టించారు.

కథ విషయానికొస్తే అది కోలీకతాలోని మధ్య తరగతి ముఖర్జీ పరివారం. ముసలాయన చనిపోయాడు. ముఖర్జీ గారి భార్యకు ఇక కొడుకే ఆధారం కాబట్టి ఆమె తన కోడలు అధితిని తనకు పోటీగా భావిస్తుంది. కోడలితో ఆమె ప్రవర్తన వింతగా మారిపోతుంది. మార్నింగ్ టీ ఎన్ని గంటలకు చేయాలి దగ్గర్నుంచి కూరలో ఉప్పెంత వేయాలి వరకు

అత్తా కోడళ్ళ కథ - 'ముఖర్జీ గారి భార్య'

ప్రతిచోటా తంటా తెచ్చే విధంగా వుంటుంది ఆమె ప్రవర్తన. భయం, జ్వరం అన్న నెపంతో కోడల్ని తన గదిలో పడుకోమని బలవంత పెడుతూ, ఆ భార్యభర్తల్ని శారీరకంగా దగ్గర కానీయకుండా చేస్తుంది. భర్త బరువు తగ్గాలని భార్య టీలో పంచదార తక్కువ వేస్తే, అత్త మధ్యలో కల్పించుకుని ఎక్కువ చెక్కెర పోస్తుంది. పోస్టు గ్రాడ్యుయేషన్ చదివిన కోడలు (ఆమె భర్త మాటల్లో) 'కొంచెం మేధావి టైపు'. ఆమెకు టీవీ సీరియళ్ళు నచ్చవు. అందుకని వాటినే పెద్ద సౌండ్ పెట్టుకుని చూస్తుంది అత్త. పూజ గదిలో ఉండాల్సిన బాబాజీ ఫోటోను హాలులో పెట్టించాలంటుంది. కోడలు ఎంతో సహనంగా వ్యవహరించినా అత్తలో మార్పు రాదు. అత్త కోపం వలన అనుకోకుండా పాపతలకు గాయమౌతుంది. 'ఇక లాభం లేదు, ఈ సమస్యకు తప్పని సరిగా సమాధానం అవసరమ'నుకుంటుంది

కోడలు అధితి. అరిత్రికా భట్టాచార్య అనే సైకలాజిస్టును ఆశ్రయిస్తుంది. 'సైకలాజిస్టు అంటే పిచ్చివాళ్ళ డాక్టర్' అని సమాజంలో తప్పుడు అవగాహన వుంది. అత్త మొదట్లో ఒప్పుకోకపోయినా, తర్వాత కౌన్సిలింగ్ సెషన్స్ తీసుకోడానికి అంగీకరిస్తుంది. ఆ సైకలాజిస్టు అత్తాకోడళ్ళ మధ్య ఎలా సఖ్యతను కుదిర్చిందన్నది మిగతా సినిమా.

మొదటి భాగంలో సమస్యను, సమస్య తీవ్రతను చిత్రించిన సినిమా 'విశ్రాంతి' అనంతరం సమస్యకు పరిష్కారం వెదుకుతుంది. చిన్న చిన్న సందర్భాల

ద్వారా అత్తాకోడళ్ళ మధ్య అగాధాలు ఎలా ఏర్పడ్డాయో సైకలాజిస్టు పాత్ర ద్వారా విశ్లేషిస్తుంది ఈ సినిమా. సమస్యను అత్త కోణం నుండి, కోడలి కోణం నుండి విడివిడిగా వింటుంది సైకలాజిస్టు.

అత్త చెప్పిన సంగతులు - "శైశవంలోనూ, కౌమారంలోనూ చిన్న చిన్న కోరికలు కూడా తీర్చుకోలేక పోయింది తను. తన అన్నయ్యలతో పాటు తోక కప్పలను వేటాడాలనుకుంటే ఇంటివారు వెళ్ళనివ్వలేదు. స్టేజి మీద డాన్సు చేయాలనుకుంటే ఆఖరు క్షణంలో అమ్మ తన ఎర్రరంగు చీరను దాచేస్తుంది. (కోడలు ఇంట్లో లేనప్పుడు అత్త బీరువాలోని ఎర్ర చీరను తీసి సుతారంగా ఎందుకు నిమిరిందో మనకప్పుడు అర్థమవుతుంది.) తను ఇష్టపడిన కుర్రాడిని అన్నయ్యలు చితకబాదారు. పెళ్లయిన కొత్తలో తన అత్త తనకు పాచి రొట్టె పెట్టింది. మొదట్లో బాధనిపించినా క్రమంగా అలవాటు పడింది. కొడుకు పుట్టాక అతడే తన సర్వస్వం అయిపోయాడు."

కోడలు చెప్పిన విషయాలు - "తను ఇంటిలో ఒకే బిడ్డ. చిన్నప్పటి నుండి అల్లారు ముద్దుగా పెరిగింది. తను ఇష్టపడిన వ్యక్తి ఎదుట తన ప్రేమను వ్యక్తపరిచి భంగపడింది. ఆడాలైపుడూ తమ ప్రేమను ప్రకటించరాదని స్నేహితులు తనతో అన్నారు. పెళ్లయిన కొత్తలో తన అత్తయ్య తనకు అన్నింటిలోకీ చిన్న సైజు చేప ముక్క వడ్డించడం తనకు బాధ కలిగించిన ఎప్పటికీ మరిచిపోలేని విషయం."

'నీకు చిన్న ముక్కవేసి తను పెద్ద ముక్క తిన్నదా?' - సైకలాజిస్టు.

'అలాని కాదు, అన్నింటిలోకీ పెద్దది నా భర్తకు వడ్డించింది' - కోడలు.

'ఈ వ్యత్యాసం సమాజంలోంచి వచ్చింది. మగవారికే మంచివన్నీ.

మిగతావే ఆడవారికి.' పాచి రొట్టె తినడం నేర్చుకున్న అత్త కోడలికి చిన్న చేపముక్కను వేయడంలో తప్పు లేదనుకుంది.

'కోడలులో నచ్చని విషయం?' - సైకలాజిస్టు అత్తను అడుగుతుంది.

'నన్ను మొదటి సారి అమ్మ అని పిలిచినప్పుడు అయిష్టంగా పిలిచింది' అత్త బదులిస్తుంది. (బెంగాలీలు అత్తమ్మను 'మా' అనే పిలుస్తారు.)

'26 సంవత్సరాల పాటు తన తల్లిని అమ్మ అని పిలిచిన తర్వాత మరొకరిని హఠాత్తుగా అలా పిలవడంలో ఇబ్బంది ఉండదా?' - సైకలాజిస్టు.

'కోడలు వేరేగా కొత్త టీవీ కొనుక్కోవడం నచ్చలేదు' - అత్త.

'నాకు సీరియళ్ళు నచ్చవు. నేను కొత్త టీవీ కొన్నాను గానీ కొత్త ఇల్లు కొనలేదుగా?' - కోడలు.

'నేనొక టీవీ కొనుక్కున్నాను అనే కంటే మన కోసం ఒక కొత్త టీవీ వస్తోంది అని చెప్పొచ్చుగా. కొన్నిసార్లు మనకు తెలీకుండానే మనం ప్రయోగించే మాటలు పూడ్చలేని అగాధాల్ని సృష్టిస్తాయి' - సైకలాజిస్టు.

సైకలాజికల్ కౌన్సిలింగ్ ద్వారా అత్తాకోడళ్ళ సంబంధంలో గణనీయమైన మార్పు వస్తుంది. ఇద్దరూ స్నేహితుల్లా మారిపోతారు. కలిసి ఐసుక్రీములు తింటారు. ఒక పెగ్గు వేయాలన్న రహస్యకోరిక కూడా తీర్చుకుంటారు. ఆడవాళ్ళిద్దరి అనూహ్యమైన స్నేహం పురుషాధిక్యతను దెబ్బతీస్తుంది. 'తను ఇంటికి ఆదాయం తెస్తున్న యజమానిని' అన్న విధంగా ప్రవర్తిస్తాడు కొడుకు. 'ఇంటి పనిని శ్రమగా మార్చి వెలకడితే నా జీతం ఎంతున్నట్టు?' అని భర్తకు ఎదురు ప్రశ్నించే కోడలిని 'శెహబాష్' చెబుతుంది అత్త.

సినిమా కైమాక్కుకు చేరేసరికి, తనకు

వచ్చిన ఉద్యోగ పత్రాలు దాచేసింది తన అత్తయ్య అని తెలుస్తుంది కోడలికి. ఉద్యోగం చేయాలన్న తన చిరకాల కోరికను తను తల్లిగా భావించిన అత్తే చిదిమేసిందని బాధపడుతుంది కోడలు.

సైకలాజిస్టు ప్రోద్బలంతో మహిళా దినోత్సవ కార్యక్రమంలో ప్రసంగిస్తుంది అత్త. తన జీవితంలోని లేమిని తన కోడలి జీవితంలోకి బదలాయించానని సభా ముఖంగా చెప్పి బాధపడుతుంది అత్తయ్య. 'మన ఆడాళ్ళమంతా వేరొక మగాడి పరిచయం కింద బ్రతుకుతున్నాం. నేను కూడా ముఖర్జీ గారి భార్యగానే బ్రతికానిన్నాళ్ళు. భర్త తర్వాత కొడుకు ద్వారా పరిచితమవ్వాలని ప్రాకులాడాను. ఈ మహిళా దినోత్సవం రోజు మన పేర్లను మనం మనకు బహుమానంగా ఇచ్చుకుందాం. నా పేరు శోభారాణి. ఈమె నా కోడలు అధితి' - అని సభకు పరిచయం చేస్తుంది. అధితి పేరును మనం సినిమాలో ఒకటి రెండు సార్లు విన్నా, ముసలమ్మను మాత్రం 'ముఖర్జీ గారి భార్య'గానే సినిమా ఆఖరు వరకూ వింటుంటాం. తన మానసిక సమస్యకు పురుషాధిక్య వ్యవస్థే కారణమని తెలుసుకున్న 'ముఖర్జీగారి భార్య' తనకొక పేరుందనీ, తన పేరు 'శోభారాణి' అనీ సభాముఖంగా ప్రకటిస్తుంది. సామ్రాజ్య వాదంతో మనువాదం కుమ్ముక్తై సాగుతున్న వ్యవస్థను సమర్థించే టీవీ వాళ్ళు ఆడవారికి ఇటువంటి చైతన్యం కలగాలని కోరుకోరు. అందుకే వారి చూపే సీరియళ్ళు మరోలా వుంటాయి. వాటిని వంటపట్టించుకుని పాడైన కొంపలెన్నెన్నో.

అత్తగా అనశువా మజుందార్,

కోడలిగా కోనీనికా ముఖర్జీ, సైకలాజిస్టుగా రితుపర్ణ సేన్ గుప్తా అద్భుతంగా నటించారు. చిన్న పాత్ర అయినా పొరుగింటి 'పుతుల్' పాత్రలో అపరాజితా అధ్య బాగా నటించింది. పుతుల్ కూడా

తన భర్త దౌష్ట్యాన్ని భరిస్తోంది. ఈ నరకం నుండి బయటపడమని ఆమెకు అధితి చెపుతున్నప్పుడు నేపథ్యంలో రవీంద్రుని 'ఆకాశపు పక్షి- పంజరపు పక్షి' కవితను వినిపించడం ప్రతీకాత్మకంగా వుంటుంది. భర్తతో గొడవ పడి ఇంటి డాబాపైకి వెళ్ళి రోధిస్తున్న కోడలిని అత్త ఓదార్చే దృశ్యం చాలా హృద్యంగా వుంటుంది. అత్తాకోడళ్ళ సఖ్యత ఇలా వుంటే సంసారాలెంత అందంగా వుంటాయో!

అత్తకు డాన్సు చేయాలన్న కోరిక తీరలేదు. కోడలికి కరాటే నేర్చుకోవాలని వున్నా, తల్లిదండ్రులు మాత్రం డాన్సు నేర్పిస్తారు. అందుకని కోడలు తన కూతుర్ని కరాటే నేర్పిస్తుంటుంది. ఆడపిల్లలకు సొంత ఇష్టాలూ, కోరికలు తీరేదెన్నడో! భర్త (విశ్వనాథ్) ఆఫీసులో సంభాషణ ఆడవాళ్ళను ఎందుకు ఉద్యోగానికి పంపించకూడదు అన్న విషయంపై డిప్యూటీ సాగుతుంటుంది. వారి బాస్ మాత్రం ఆడదే కావడం చాలా ఇబ్బందిగా వుంటుంది వారికి.

సుప్రియా దత్తా సినిమాటోగ్రఫీ, ఇండ్రీప్ దాస్ గుప్తా సంగీతం బావున్నాయి. కొత్త దర్శకురాలు ప్రీతా చక్రవర్తితో పాటు, కథా రచయిత్రి సామ్రాజ్ఞి బందోపాధ్యాయను కూడా ప్రశంసించక తప్పదు. అత్తాకోడళ్ళ సమీకరణాన్ని మార్చేసే ఇటువంటి సినిమాలు మరిన్ని రావాలి. మరిన్ని భాషల్లో రావాలి! ❖

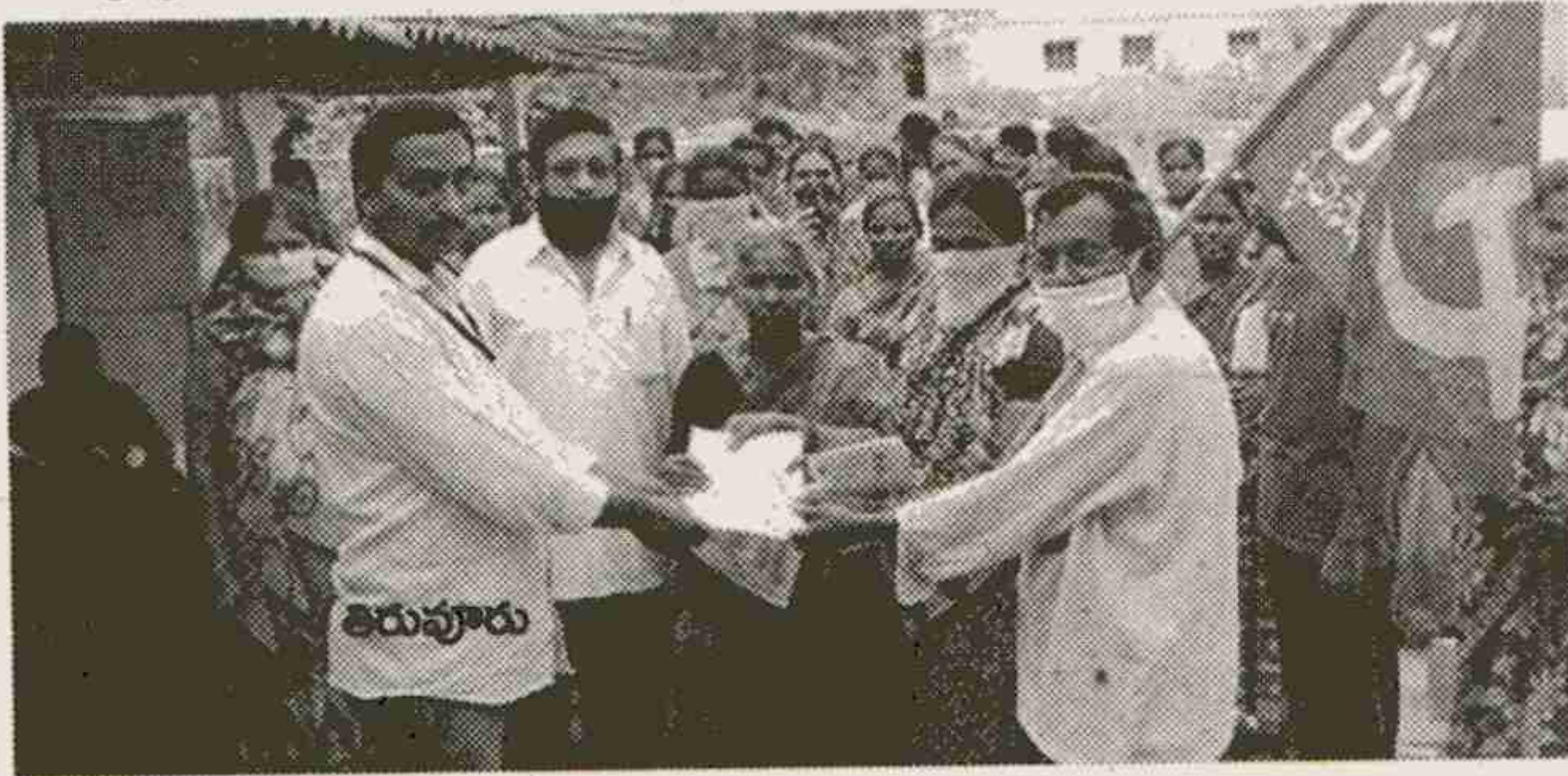

ఉద్యమాల బాటలో

ఇంటి పని కార్మికుల సమస్యలపై ...

కరోనాతో గత మూడు నెలలుగా పనులు లేవు. ఇంటి పనివారికి భర్త ఆదాయం మధ్యం షాపులకు పోగా, మహిళలు మాత్రం మూడో, నాలుగో ఇళ్ళలో పని చేయగా వచ్చిన ఆదాయంతోనే కుటుంబం నెట్టుకొచ్చేవారు. ప్రభుత్వం ఇచ్చే రేషన్ బియ్యంతో కాలం గడుపుతున్నారు. అప్పు తీసుకుందామన్న ఇచ్చే వారులేక నానా ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. లాక్డౌన్ లో భర్త తాగక పోయిన పని లేకపోవడంతో ఇంటి అద్దె కట్టలేకపోతున్నారు. దీంతో ఇల్లు ఖాళీ చేయమని ఇంటి ఓనర్లు డిమాండ్ చేస్తున్నారు. ప్రభుత్వం ఇచ్చిన రూ. 1000 రేషన్ కార్డు లేని పేదవారికి అందలేదు. ఇటువంటి పరిస్థితులలో ప్రభుత్వం ఆటో కార్మికులకు ఇచ్చినట్లు ఇంటి పనిచేసే మహిళలకు 10,000 ఇవ్వాలని, రాబోయే 6 నెలలకు నెలకు ఒక్కొక్కరికి 10కిలోల రేషన్ ఇవ్వాలని, ఇంటి పని వారిని

కార్మికులుగా గుర్తించి గుర్తింపు కార్డులు ఇవ్వాలని, సంక్షేమ బోర్డు ఏర్పాటు చేసి నిధులను కేటాయించాలని, ఇళ్ళు లేని వారికి ఇళ్ళు ఇవ్వాలని ఐదవ, సిఐటియు సంఘాలు డిమాండ్ చేశాయి.

విశాఖపట్నం : విశాఖపట్నం 69వ వార్డు షీలానగర్ లో ఐదవ, సిఐటియు ఆధ్వర్యంలో 20 మంది ఇంటి పనిమనుషులను కలిసి సర్వే నిర్వహించారు.

విజయవాడ: విజయవాడ కొత్త ఆర్ ఆర్ పేటలో ఇంటి పని చేసే మహిళల జనరల్ బాడీ సమావేశం జరిగింది.

ఇళ్లలో పనిచేస్తున్న పని వారి సమస్యలను పరిష్కరించాలని విజయనగరం ఐదవ పట్టణ కమిటీ డిమాండ్ చేస్తూ కలెక్టరేట్ ఎదుట

నిరసన ధర్నా నిర్వహించారు. ఈ సందర్భంగా ఐదవ పట్టణ కార్యదర్శి పి. రమణమ్మ మాట్లాడుతూ ఇంటి పని వారలను ప్రభుత్వం కార్మికులుగా గుర్తించి, గుర్తింపు కార్డులు అందజేయాలని డిమాండ్ చేశారు. అలాగే లాక్డౌన్ సందర్భంగా ప్రతి ఒక్క కుటుంబానికి రూ. 7500లను ఇవ్వాలని కోరారు. ఇఎస్ఐ, పిఎఫ్ సౌకర్యం కల్పించాలని, వీళ్లందరికీ ఉపాధి పనులు కల్పించాలని, ప్రభుత్వం ఇల్లు లేని వారికి ఇల్లు కట్టి ఇవ్వాలని డిమాండ్ చేశారు. నెల వారీ ఫెన్స్ ను ప్రభుత్వం వీరికి కల్పించాలని కోరారు. ఈ కార్యక్రమంలో పట్టణ అధ్యక్షురాలు జి. పుణ్యవతి, పట్టణ కమిటీ సభ్యులు వి. లక్ష్మి, జిల్లా కార్యదర్శి వి. లక్ష్మి, సిఐటియు పట్టణ అధ్యక్షుడు బి. రమణ

తదితరులు పాల్గొన్నారు.

ఉపాధికల్పించాలని...

విశాఖపట్నం : (1) కరోనా లాక్డౌన్ నేపథ్యంలో ఉపాధి కోల్పోయిన పేదలందరికీ ఉపాధి కల్పించాలి (2) గ్రామాల్లో మాదిరిగా పట్టణాల్లో ఉపాధి హామీ పథకాన్ని అమలు చేసి పని కల్పించాలి (3) కేరళ తరహా 16 రకాల నిత్యావసర సరుకులు పేదలందరికీ ఇవ్వాలి (4) లాక్డౌన్ కొనసాగేంత వరకు మధ్యం షాపులు మూసివేసి కరోనా వ్యాప్తిని అరికట్టాలి (5) అన్ని హాస్పిటల్స్ లో సాధారణ రోగులకు వైద్యం అందించాలి, గర్భవతులకు వైద్య, సదుపాయాలు అందించాలి (6) జన్ డన్ ఖాతాలలో 7500 రూ/- వేయాలి (7) గడిచిన రెండు నెలలుగా మహిళలపై హింస పెరిగిందని దీన్ని నయంత్రించాలని (8) మధ్యం మానేసిన వారికి కౌన్సెలింగ్ ఇవ్వాలని కోరుతూ వివిధ ప్రాంతాలలో నిరసన కార్యక్రమం జరిగింది.

విశాఖ అచ్యుతాపురం మండలం, తిమ్మరాజుపేట గ్రామంలో మధ్యం షాపులు మూసివేయాలని సిఐటియు, ఐదవ, ప్రజాసంఘాల ఆధ్వర్యంలో స్థానికులు నిరసనలు చేశారు. గ్రామ పంచాయితీ కార్యాలయంలో వినతి పత్రం సమర్పించారు.

విశాఖ సిటీ, జగదాంబ సెంటర్ లో పట్టణ ప్రాంత ప్రజలకు ఉపాధి హామీ అమలు చేయాలని, సంవత్సరానికి 200 రోజులు పని కల్పించాలని తదితర డిమాండ్స్ తో నిరసన చేశారు. దీనిలో 20 మంది మహిళలు పాల్గొన్నారు.

చిత్తూరు

కృష్ణా జిల్లా: పనికి ఆహార పథకాన్ని తిరువూరు నగర పంచాయతీలో పెట్టాలని వ్యవసాయ కార్మిక సంఘం, kvps, ఐదవ అధ్యక్షులలో గురువారం 8,18 వార్డ్ సచివాలయంలో వినతిపత్రాన్ని ఇచ్చారు. ఈ కార్యక్రమంలో మరసకట్ల ప్రభుకారరావు, citu నాయకులు sv భద్రం, ఆకుల రవి, తాళ్లూరి రమణ, గుంజ చిట్టెమ్మ, తాళ్లూరి లక్ష్మీ, గుంజా దుర్గ తదితరులు పాల్గొన్నారు.

తూర్పుగోదావరి జిల్లా: రోజుకు 600 రు.. వేతనాలు ఇవ్వాలని, ద్వైతా రుణమాఫీ చెయ్యాలని బ్యాంకులో పోదుపు సొమ్ము తమ అవసరాలకు ఇవ్వాలని, జాబ్ కార్డు లేని వారికి జాబ్ కార్డు ఇవ్వాలని మేట్లకి రూ.5 పారితోషకం ఇవ్వాలని, కోరుతూ అమలాపురం నడిపూడిలో మొండి, నక్కావారిపేట, ఇందుపల్లి, జనిపల్లి గ్రామాల్లో ఆందోళన జరిగింది.

కాకినాడ, గోగుదానయ్యపేట, పిడుగులమ్మగుడి, 16వ వార్డు, సచివాలయ కార్యదర్శులకు వినతిపత్రం అందజేశారు.

నంద్యాల: పట్టణ ప్రాంతాలలో ఉపాధి లేని వారందరికీ ఉపాధి చూపాలని ఐదవ Dyfi.sfi.అధ్యక్షులలో కార్యక్రమము జరిగింది. ఈ కార్యక్రమంలో ఐదవ జిల్లా కార్యదర్శి ఈ.యల్.యస్. రత్నమ్మ, Sfi.dyfi నాయకులు, 80మంది మహిళలు పాల్గొన్నారు.

ఒంగోలు : ఐదవ ఆలిండియా కమిటీ పిలుపు మేరకు పట్టణ ప్రాంతాల్లో ఉపాధి హామీ పథకం అమలు చెయ్యాలి అని కరోనా సహాయం 7500 అందరికీ ఇవ్వాలని ఐదవ అధ్యక్షులలో ఒంగోలు లో 2 సచివాలయాల్లో అర్జీలు అందజేశారు.

అనంతపురం జిల్లా : పెనుగొండ మండలం సోమందేపల్లిలో ఐదవ అధ్యక్షులలో సచివాలయం కార్యదర్శి వినతి పత్రం ఇవ్వడం జరిగింది. హిందూపురం దక్షిణ ప్రాంతం జిల్లా అధ్యక్షురాలు గౌతమి

నెల్లూరు

వ్యవసాయ కార్మిక సంఘం జిల్లా కార్యదర్శి పెద్దన్న ఇతర మహిళలు 17 మంది పాల్గొన్నారు.

చిత్తూరు : అఖిలభారత ప్రజాతంత్ర మహిళాసంఘం(ఐదవ) అధ్యక్షులలో నేడు తిరుపతి, రేణిగుంట, కె.వి.బిపురం, తారకరామానగర్, నాగలాపురం గ్రామ సచివాలయాల ముందు నిరసన కార్యక్రమాలు జరిగాయి.

ఐదవ ఆల్ ఇండియా కమిటీ పిలుపు లో భాగంగా చిత్తూరు జిల్లా మదనపల్లి లో మంజునాథ కాలనీ లో నిరసన కార్యక్రమం చేశారు. స్థానిక కమిటీ సభ్యులు, ఐదవ నాయకులు గంగాదేవి ,భాగ్యమ్మ పాల్గొన్నారు.

తిరుపతి సచివాలయం దగ్గర, ఐదవ నాయకులు నిరసన కార్యక్రమం నిర్వహించారు. పంచాయతీ కార్యదర్శికి మెమోరాండం అందజేశారు. తిరుపతి, విజయనగర్ కాలనీలో ఐదవ నూతన కమిటీ వేశారు. అధ్యక్షులుగా బి హబిబునీస కార్యదర్శిగా బి లలిత, ఎన్నుకున్నారు.

తూర్పుగోదావరి

కెవిబిపురం (తిరుపతి జిల్లా) ఉపాధిహామీ పనులపై ఐదవ నాయకురాలు వరలక్ష్మి సర్వే చేశారు.

నెల్లూరు జిల్లా మర్రిపాడు, బాలు పల్లి గ్రామాల్లో, తూ.గో అయినపల్లి మండలంలో ద్వైతా, మధ్యం, ఉపాధి కార్మికుల సమస్యలపై సర్వేలో భాగంగా 14 గ్రూపులు 300 మంది కార్మికులను కలిశారు.

నెల్లూరు: మర్రిపాడు మండలంలో ఐదవ మహిళా సంఘం తరుపున సిపిఓ అంగన్వాడీ మేడమ్తో కార్యక్రమం నిర్వహించారు.

బొబ్బిలి టౌన్ మల్లం పేటలో మహిళలు నిరసన తెలియజేశారు.

ఐదవ ఆలిండియా కమిటీ పిలుపులో భాగంగా నెల్లూరు రూరల్ 24 ,25, డివిజన్లలో సుందరయ్యనగర్, బృందావన కాలనీ, సిడి బ్లాక్లలో పెరిగిన విద్యుత్ చార్జీలు తగ్గించాలని పొదుపు మహిళలకు రుణమాఫీ అందించాలని గంటలు మ్రోగించి నిరసన తెలియజేశారు. సిడి బ్లాక్ల సచివాలయంలో అర్జీ సమర్పించారు. కార్యక్రమంలో ఐదవ రూరల్ కార్యదర్శి షేక్ షాహినా బేగం సభ్యులు రమణమ్మ, శారమ్మ, రమమ్మ, రిజ్వాన, మాధవి నర్సన్న .షీరోన్, వేమాలమ్మ, జ్యోతి , పద్మమ్మ పాల్గొన్నారు ...

పొదుపు మహిళల ఆందోళన : ఎ కొండూరు మండలం చీమలపాడు

ఒంగోలు

SBIBank ముందు ఐదవ ఆధ్వర్యంలో ధర్మా జరిగింది. పొదుపు డబ్బులు తీసుకుంటామని అడిగినందుకు పొదుపు గ్రూపు మహిళలను బ్యాంకు మేనేజర్ తలుపులు మూసి బయటకు వెళ్ళి పొమ్మని అవమాన పరచటాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ బ్యాంకు ముందు ఉమాదేవి నాయకత్వంలో ధర్మా జరిగింది. ఆందోళన ఫలితంగా మేనేజర్ బయటకు వచ్చి సమస్యను పరిష్కరిస్తామని హామీ ఇవ్వటంతో ఆందోళన విరమించారు.

గంపల గూడెం మండలం గుళ్లపూడి గ్రామంలో పొదుపు డబ్బు రూ. 60 లక్షలు మోసం జరిగింది. దీనిపై ఎస్బిఐ బ్యాంకు వద్ద ధర్మా చేశారు.

విజయవాడ : 63వ డివిజన్ పాత రాజీవ్ నగర్ కాలనీలో పెరిగిన విద్యుత్ చార్జీలు తగించాలని ఐదవ డివిజన్ కమిటీ ఆధ్వర్యంలో కోవత్తులతో నిరసన కార్యక్రమం జరిగింది. ఇందులో ఐదవ డివిజన్ కార్యదర్శి బొంగు. అమ్మలురాంబాబు స్థానిక మహిళలు నుకారత్తు, శ్రావణి, లక్ష్మి, రాగవమ్మ, అరుణ, వెంకటలక్ష్మి, మేరి, పార్వతమ్మ, షాకిరా, ధనలక్ష్మి తదితరులు పాల్గొన్నారు...

సేవా కార్యక్రమాలు : బేతున్ నర్సింగ్ హోమ్ వైద్యులు డాక్టర్ ఉదయిని సహకారంతో ఒంగోలులో ఐదవ ఆధ్వర్యంలో 70 మంది ట్రాన్స్జెండర్కు జాతీయ రహదారిపై వలస కూలీలకు సరుకులు పంపిణీ చేశారు.

విజయవాడ : 60వ డివిజన్ వాంబేకాలనీలో కూడ ఇంటి పని చేసే

మహిళలకు కూడ 200మంది కి 2రకాల కూరగాయలు, ఆకుకూరలు ఐదవ ఆధ్వర్యంలో పంపిణీ చేశారు.

ఇళ్ళల్లో పని చేసే మహిళలు, ఒంటరిమహిళలకు ఐదవ ఆధ్వర్యంలో 57వ డివిజన్ లో 200మందికి నాలుగు రకాల కూరగాయలు, ఆకుకూరలు ఇంటి ఇంటికి తిరిగి పంపిణీ చేశారు.

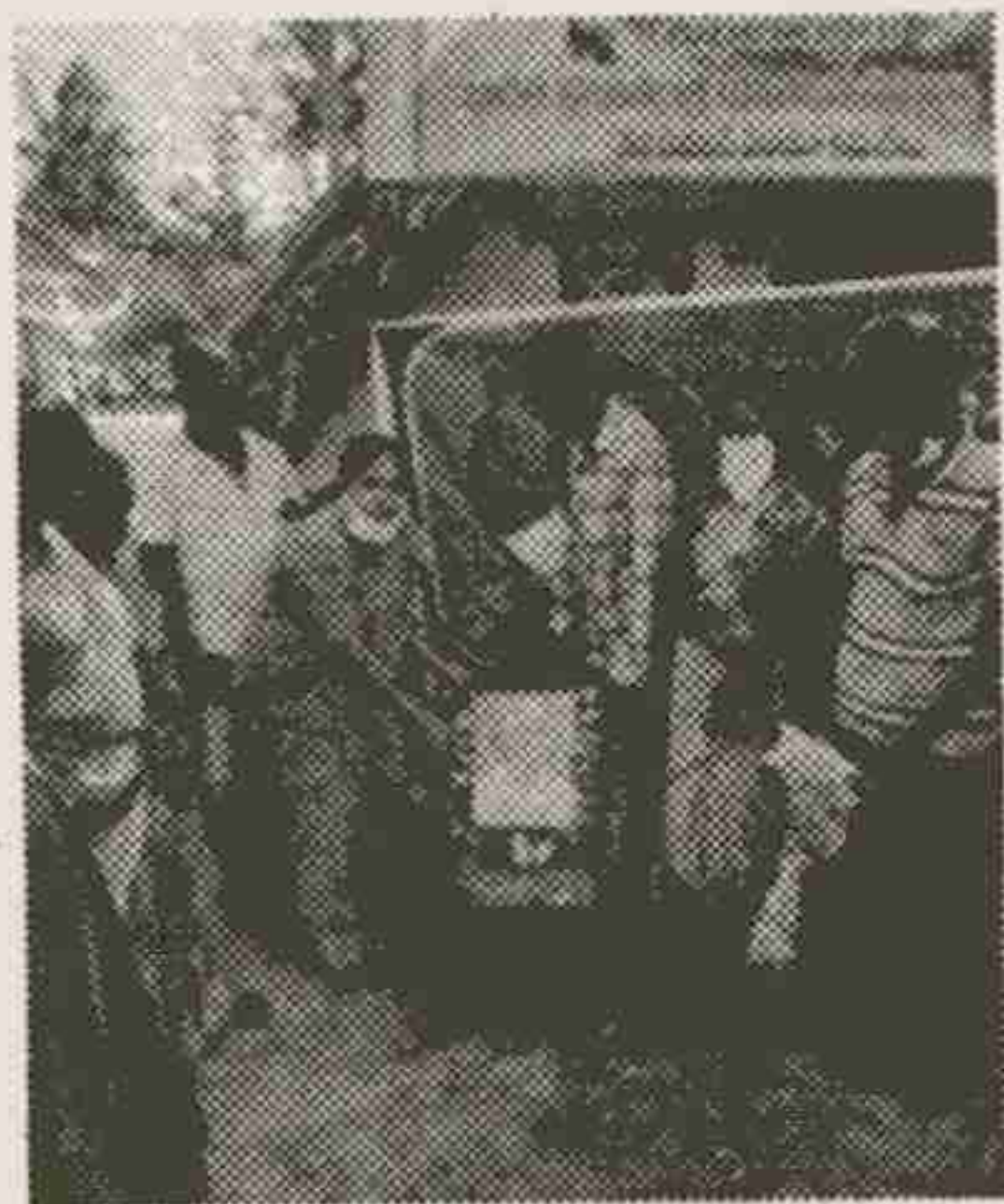
నెలరోజుల పాటు Cpm, Citul ఆధ్వర్యంలో సుదూర ప్రాంతాల నుంచి వచ్చే వలస కార్మికులకు విజయవాడ రామలింగేశ్వర నగర్ స్క్వాబ్లిడ్జి వద్ద భోజన సౌకర్యాలు కల్పిస్తున్నారు. దానిలో భాగంగా ఐదవ ఆధ్వర్యంలో 300 మందికి టిఫిన్ ఏర్పాటు చేశారు. ఈ కార్యక్రమంలో ఐదవ జిల్లా కార్యదర్శి దేవి, రత్నకుమారి, 60డివిజన్ నాయకులు ఎస్కె గౌసియ, ఆష రజనీ లక్ష్మి, ఆషలు పాల్గొన్నారు.

దాడి: నెల్లూరులో టూరిజం డిపార్ట్మెంట్లో మహిళపై చేసిన దాడిని ఖండిస్తూ కఠిన చర్యలు చేపట్టాలని ఐదవ దివ్యాంగుల సంఘం ఏలూరులో నిరసన చేపట్టారు.

ప్రేమ పేరుతో మోసపోయిన ఉస్మాన్ బి కి న్యాయం చేయాలని కోరుతూ నంద్యాలలో ప్రజా సంఘాల ఆధ్వర్యంలో దీక్ష జరిగింది. ఈ కార్యక్రమంలో ఐదవ అద్యక్షురాలు టి.నిర్మలమ్మ, జిల్లా కార్యదర్శి ఇ.ఎల్.ఎస్.రత్నమ్మ, డివైఎఫ్ఐ జిల్లా కార్యదర్శి డి.హుస్సేన్ భాషకెవిపిఎస్ జిల్లా అద్యక్షురాలు ఏసేబు, వ్య.కా.సం.నాయకులు

నంద్యాల

నెల్లూరు 41వ వార్డులో జిల్లా సెక్రటరీ విజయమ్మ జక్కా వెంకయ్య వర్ధంతి సందర్భంగా నివాళులర్పించి మజ్జిగ చలివేంద్రాన్ని ప్రారంభించారు. నెల్లూరు నగరంలో ని 5వ .డివిజన్ పరిధిలోని డి .వై.ఎఫ్ .ఐ .ఆఫీసు వద్ద నెల్లూరు జిల్లా కమ్యూనిస్టు ఉద్యమ నిర్మాత జక్కా వెంకయ్య గారి

ద్వితీయవర్ధంతి సందర్భంగా ఐదవ ఆధ్వర్యంలో వెంకన్న గారి చిత్రపటానికి ఐదవ జిల్లా అద్యక్షులు షేక్. మస్తాన్బి పూలమాలవేసి నివాళులర్పించి మజ్జిగ చలివేంద్రాన్ని ప్రారంభించారు. ఈ కార్యక్రమంలో కె.ఏమేలు, పెంచలయ్య పుష్ప, వసంతమ్మ, ప్యారిజానమ్మ, జ్యోతి తదితరులు పాల్గొన్నారు

వీరేశలింగ వర్ధంతి

అనంతపురం వీరేశలింగం పంతులుగారి వర్ధంతి ఉపన్యాసాన్ని 31 ప్రాంతాలలో 1200 మహిళలు విన్నారు. రాష్ట్ర, కేంద్ర ఐదవ సాహితీ ప్రవంతి, ఎంబివికె, ప్రోగ్రెసివ్ ఫోరమ్ కలిసి ఫేస్బుక్ లైవ్ కార్యక్రమం జరిగింది. ఈ కార్యక్రమంలో ప్రోఫెసర్ ఆశా లత మాట్లాడారు.

నంద్యాల

యనమల కుదురు, కృష్ణాజిల్లా

విజయనగరం

పార్వతీపురం

అనంతపురం

టూరిజం డివార్డెమెంట్‌లో మహిళాపై చేసిన దాడిపై ఏలూరులో దివ్యాంగులు నిరసన

తిరువతి

ఒంగోలులో ట్రాన్స్‌జనర్స్‌కు చేయూత

ఉపాధి కల్పించాలని, రుణమాఫీ చేయాలని కోరుతూ

విజయవాడ

విశాఖ రూరల్

కడప

వినుకొండ, పశ్చిమ గుంటూరు

విశాఖపట్నం

కాకినాడ

పైతన్య మాసవి

విద్యా రాష్ట్ర కార్యాలయం

31-5-6, ప్రకాశరావు వీధి, మారుతీ నగర్,

చుట్టుగుంట వద్ద, విజయవాడ - 4

ఆంధ్రప్రదేశ్.

ఫోన్ : 94900 98620

తిరువూరు

మనసు ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	Cmvd. A 193
పుస్తకం పేరు	చైతన్య మూలము
కారీఖా	2118123
ముందు అట్ట	yes
వెనుక అట్ట	yes
మొత్తం పేజీలు	41
పెద్ద సైజు పేజీలు	No
ఖాళీ పేజీలు	No
లేని పేజీలు	No
కయారు చేసినది	sandhya
పేజీలు విడదీసినది	sandhya
స్కాన్ చేసినది	plagathi
పరీక్ష చేసినది	MOUNIKA
పేజీలు పరిశీలించినది	
బైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
స్కాన్ చేయబడింది	
కప్పులు	No
పరిస్థితి	good